

มาสาธุสสรณ์

ไหว้เทวดา

๑ ขอรบประณมเหนือเอก ไหว้ไทยเทเวศร์น้อยใหญ่ ในฟ้าอากาศเกรียงไกร ทั้งใน
พิภพภูมิคน องค์เพชรปาดมีเกษ พันเนตรสอส่องเวหน ถือนักแว่นล้ำค่าน พาทน
คชเชราวณ อิกองค์โลกบาลทั้งสี่ ผู้มีฤทธิ์แรงแข็งขัน ทั้งสยขยงทรงธรรม พร้อมกัน
จงคุ้มครองภัย อัครฐาอมฤตพรายบำ นังทศบูรพาผ่องใส วิรุฬหกผู้จอมเทพไทย ในทิศ
ทักษิณชารักษ์ มั่นคงทรงช้างประจิมทิศ สิ่งศักดิ์จอมงูวิรุฬหก กุเวรราชาพระยายักษ์
พิทักษ์อุยทิศเบื้องอุดร อิกพระเสมือเมืองเรืองฤทธิ์ ทรงเมืองเรืองอิทธิอิศร หลกเมือง
แน่นนึ่งวังนคว พระกาฬชาณสมุทรทรงศักรา อิกพระสยามเทวเจศ์ และเทพทรงเกษทั่วหล้า
จงทรงทั้งจักกเมกธา รับเศียรองขุชาข้าพลี จงช่วยขอไชยให้พร ให้พระภูธรจำเรณิศรี
ทั้งพระวงศ์ข้าอุล จงสุขสวัสดิ์สถาพร บำรุงกรุงศรีอิทธิรักษ์ ให้สุขประภัสสรโมสร
คุ้มเกรงอาณาประชารา เขตสยามงามอนงค์กาล ฯ

พระบาท สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

ทรงพระราชนิพนธ์

เมื่อองค์ดำรงพระราชอิสริยยศเป็น

สมเด็จพระพุทธราชา

บทละครพูดชวนหัว

เรื่อง

“คีนวิวาร์”

๓ องค์

“เทพนม”

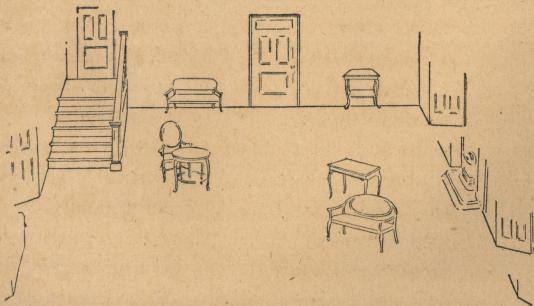
เรียบเรียงจากเค้าเรื่อง

“OH, I SAY”

(ซึ่งเป็นบทละครภาษาอังกฤษ)

(ต่อจากหน้า ๔๒๖ ถึงหน้า ๔๗๕)

ฉากองค์ที่ ๓

อังกที่ ๓

เป็นฉากห้องโถงในบ้านของนางสาวดาวเรือง ถนนสาทร บ้านหลังทรงกลด มีประตู
 หนึ่ง เป็นประตูเข้าบ้าน ที่ประตูนั้นมีตู้รับจดหมาย ๑ ตู้ เหนือประตูมีช่องลม บ้านซ้ายข้างใน
 มีประตูหนึ่ง เป็นประตูห้องครัว บ้านซ้ายข้างหน้า มีอีกประตูหนึ่ง เป็นประตูไปห้องรับประทาน
 อาหาร บ้านขวาข้างใน มีบันไดขึ้นไปห้องนอน ทางหน้าออกมา มีประตูไปห้องนั่งเล่น
 เครื่องประกอบ มีเก้าอี้นวมทางหน้าต่างซ้าย และมีโต๊ะทวงอยู่หลังเก้าอี้นวม
 ข้างบันได มีโต๊ะตั้งอยู่กับเก้าอี้เท้าแขน บนโต๊ะนี้มีโทรทัศน์ตั้งอยู่หนึ่งเครื่อง นอกนั้น มี
 พรม รมปู แก้วกัน และอะไรอีกพอสมควร

(พอเขี่ยม่าน ก็ได้ยินเสียงนางจันทร์ ร้องเพลงอยู่ข้างในห้องนั่งเล่น และมีซิมคลอเสียง
 พระพุทธรูปพิฆาต แดงเครื่อง นายพันตำรวจโท นั่งอยู่บนเก้าอี้นวม พลาญสุขุขุร และครูป
 หนึ่งสัวยาวเคียน — พอจันทร์ร้องจบ)

พระ — (คยมี) ไซโย! ไซโย!
 เก่งมาก, เก่งมาก, แม่ดาวเรือง
 (จันทร์เข้ามาทางขวา)

จันทร์ — คุณพระ ชอบจริง ๆ รั้คะ ?
 (เข้าไปหา)

พระ — โอ — แม่ดาวเรือง ทำไมจะไม่
 ชอบ เสียงของเธอราวกับ
 นางฟ้า เธอวิเศษทีเดียว น่า
 เสียดายที่เธอมาเที่ยวเล่นตามวิก
 เช่นนี้ ที่จริงเธอควรเข้าคณะ

ละครหลวงจึงจะสม ริงนา
 นี่ถ้าไม่เขี่ยเรื่องที่เราจะไป
 เชิญใหม่ล่ะก็ ฉันจะต้องจัก
 การฝากเธอให้ไ้
 จันทร์ — อย่าเลยล่ะ คิดฉันไม่ชอบเป็น
 ละครหลวง ชอบเล่นละคร
 พันทางมากกว่า
 พระ — อ้อ งั้น? — เพราะมันมีทางทั้ง
 พัน จะไปทางไหนก็ได้ งั้นซี?
 จันทร์ — ไม่ใช่ — พันทางนี้ หมายความว่า

เทพนม

ติล

ว่าครึ่ง ๆ กลาง ๆ คือ จะเป็น
ละครจริง ก็ไม่ใช่ ละครพาก็
ไม่เชิง เพราะว่าไม่รู้ว่า ใช้มือ
ท่า ๆ แยะ ๆ เขาก็พอ มันสับสน
มาก คิดมันซอซเป็นอะไรก็ไม่

ซอซเท่า เป็นสาวเครือฟ้า คิดมัน จันทร์ —
เป็นตัวนั้นที่ใคร คนร้องให้กันจน
กลบเสียง คนทรมาน ละคร
ต้อง เลิก — แต่ คุณพระ อะ —
(กะซิกเข้าไป) คุณพระยังไม่
เคยเห็นคิดมันแสดงสัก ครั้ง ยัง พระ —
อุกส่าหิก็กะช่วยเหลือ

พระ — ฉันก็อยากดูเธอสักครั้งหนึ่ง แต่
ทุก ๆ ที่ที่ฉันบอกว่าจะไปดูเธอ
เธอก็โทรเลขมาบอกว่า เจ็บ — บุษ —
และแสดงไม่ได้ทุกครั้ง

จันทร์ — วิ่งนะ! ช่างเคราะห์ร้ายจริง ๆ

พระ — อ้า! แต่เธอไม่รู้ — ฉันแหยไป
ดูเงียบ ๆ สองครั้งแล้ว

จันทร์ — วิ่งหรือคะ? (ลุกขึ้นไปทาง
ซ้าย)

พระ — วิ่ง ๆ แต่ถึงยังนี้ เธอก็ให้ จันทร์ —
นางรองแสดงแทนเธอ แหม!
ยายนั้นเล่นเต็มที และการ

จัดการก็ไม่ดี มื่ออย่างนี้!
เธอเองไม่แสดง แต่ชื่อของเธอ
ยังมื่ออยู่ในโปรแกรม ใครไม่รู้
ก็เลยเหมาเอาว่ายายคนนั้น คือ
แม่ดาวเรือง

แหม! อีตาคุณชวนผู้จัดการ
ของคิดมันนั้น แก่เหลวไหลจริง ๆ
นี่ ถ้า คุณพระ บอกคิดมัน แก่ก่อน
คิดมันคงไล่ออกเสียแล้ว

(เสียงเคาะที่ประตูหน้า)

เอ๊ะ! นี่ใครมาล่ะ? (ลุกขึ้น
เปิดประตู)

(บุษไปรับฉีกเข้ามาทาง
ประตูทางเข้า)

ของคุณพระท้าววิฑู ตรี (ส่ง
ของให้พระแล้วออกไป)

(พระฉีกซอง — จันทร์ไปบน
เก้าอี้หวม)

อ้อ! ใกล้เคียง กั้ววดไฟใจล่ะ
เขาจิกไว้ให้แล้ว ห้อง ๓ สำ
หรับ พระและนางท้าววิฑูพิฆาต

คุณพระ ช่าง จัดการ เวียน ร้อย
เที่ยวนะ

(กะกิ่งโทรศัพท์กึ่ง — จันทร์

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

ไพบรียโทระศัพท์) แจ่ม — ขอประทานโทษครับ คุณ — มัน
จันทร์ — ชัดโหด! ชัดโหด! ใครนะ? เกิดเรื่องใหญ่แล้ว
พระทวารวิภา — ผู้บังคับการ — ยะ จันทร์ — เจ็บก่อน เจ้าแจ่ม — ข้ายอกเือง
ถูกแล้ว อยู่ทัน — นั่นที่ไหนล่ะ? ที่ไหนแล้วเจ้าเมื่อข้ากำลังรบแฉก
โรงพักหรือ? (หันมาทางพระ) อยู่ ห้ามไม่ให้รบจนเป็นอันขาด
แน่ล่ะ โรงพักเขาจะผูกคอตาย แน่ะ! ใส่เสื้อให้คนพระเสียก่อน
พระ — ยี่! ยี่จริง (ไพบรียโทระศัพท์) แล้วข้าถึงจะฟังเรื่อง (แจ่ม
จันทร์มาเกาะอ้อม) ชัดโหด — ช่วยใส่เสื้อให้พระ)
เรื่องอะไรกัน? ฉันต้องไปด้วย พระ — เสียค่ายนะ กำลังสยายเทียว
— ไม่นั่นไม่ใช่ — จัน? เฮ้ — ก็ถูกชกคอกยิงเสมอ แต่ไม่ซ้ำ
ไต่ — เกียวไป (วางโทรศัพท์) หรอก เกียวฉันกลับ
กวนใจจริง ๆ เกิดเรื่องสำคัญ (พระออกไปทางประตูคาน
ฉันต้องไปโรงพักเกวียน หลัง)
จันทร์ — อะไรก็กันยานัน จันทร์ — (ไปหาแจ่ม) เอมมันข้า —
พระ — (หยิบเสื้อและหมวก) ยี่ — ทำไมเลือกทะเล่ง ตะโกนชื่อ ข้า
มีเรื่อง ที่ จะ ต้อง จักการ เสียให้ เช่นนั้นไต่?
เรียบร้อยก่อนข้า ยะ แจ่ม — ตักรอก! ก็คุณท้าวเรื่องแกล่ผจญ
(แจ่ม ทะเล่ง คัง คัง เข้ามา กลัวย่านจนมานานา
ไม่ถลอกหมวก) จันทร์ — อะไรนะ?
แจ่ม — จันทร์! จันทร์โย้ย! แจ่ม — คุณละซี แกล่กลัวย่านแล้วเมีย
จันทร์ — เจ้าแจ่ม! นี่เองกลัวย่านไหนนะ! คูนัน อยู่ในย่าน ยังใจก็ไม่รู้
มีอย่างวิ พวกพวกพราดเข้ามายังจี่ คุณออกจะรู้ ว่าแกล่ยานไปให้
แล้วตะโกนเรียกกางจันทร์ของ เขาเข้า
ข้า เบ้ง ๆ จันทร์ — ทายจริง — นี่เองไม่ได้ คัม ข้า

เทพนม

ตุล

วิ่ง ๆ ทรือน ๆ ?

แจ่ม — ให้อ้ายโหงงชี้ วิ่งนา!

จันทร์ — แล้วคุณทำยังไรล่ะ?

แจ่ม — ตักรกชี่! ข้ายังสงสัยนั้ คือ
แกก้งเอาเจ้าขั่วไว แล้วส่งตัว
เจ้าสาวมากับเพื่อนขั่ว ให้ข้าน่า
มาทั้น

จันทร์ — อะไรส่งตัวเจ้าสาวกับเพื่อนขั่ว? พัง
เองผิดไปละนะ

แจ่ม — ตักรกชี่ ไม่มีผิดแน่ — คุณแก
กลยทำกัเอาแฮะ — แกนกว่าเขา
อยาก ร่วมทอกัน เลยให้ยืม
ยานน น้าทงเขาไวข้างล่าง พัง
แนะ เกยวกัขนมายนน

จันทร์ — ต้ายคาย! น้าดาพระพุทธรึกา ทรุณ
แกกลยมาข้าจะแกตัวยังไรล่ะ?
(หันไปทางซ้าย)

แจ่ม — ตกรกแน!
(เสียงเคาะ)

จันทร์ — แน่ข้าจะบอกอะไรให้ คือ ข้า
จะไปแอดอยู่ในครัว จนพวกนั้ไป
หมดแล้ว ข้าจะโทรศัพทให้ ต้า พัง
พระพุทธรึกา แกมารับข้าไปเทยว ทรุณ
เสียบทอน แต่อาชนคงไม่ไ้ พัง

เห็น (จันทร์หยิบขวดเหล้าจาก
โต๊ะ แล้วออกไปทางห้องครัว)

(แจ่มเบิกประตูรับครุณิและ
พังเข้ามา — พังใส่เสื้อนอก แต่
ถือผ้าเช็ดตัว)

ประทานโทษครัย ที่คอยนาน
หนอย

(แสวงทำอ้อนน้อม) ไม่เป็นไร
มิไ้

(แจ่มออกไปนอกประตูแล้ว
หวักระเข้าเข้ามา แล้วเลยเข้าชั้น
ไปห้องนอน)

พัง! แม่ทรุณิ — เธอคงสบายกั
หรรอก ทน

ครุณิ — ค่ะ! ถิ่นว่าสบายกัหรรอก แต่
ความจริงคิดนั้ชอยข้านโน้นมาก
กว่า เธอ! คุณพังคะ คิดนั้
เห็น จะต้องส่ง กอดไม้ไปให้แม่
เจ้าชอยข้าน คุณแกช่างกรุณา
ช่วยเหลือทุกสิ่ง ทุกอย่าง รว
กัขรรุณิเพื่องมาคังรอยบแล้ว
คงไม่คังรอยบแน

คุณทรายไหมคะ ว่าแกชอยไร?
— เธอจริงละ ลิมสนทเทยว ไม่

- ยักรู้จักขอ ฟัง - มหัตถ์รยมาก !
- กรณิ - พเพอง คงจะรู้จักกะมัง ? (กรณิ หันกลับมากลาง)
- ฟัง - อ้อ ! เห็นจะไม่รู้จักทรวง กู กรณิ - คุณฟังคะ ! - แม่คนใจนั้น แด
- ไม่มีเหตุผลอะไรที่รู้จัก คงรู้จักพเพอง รัง ะ แทะละ
- กรณิ - ยังใจก็ กิดันทรวงว่าพเพอง ฟัง - ฉันไม่ดีกว่ารู้จักทรวง
- คงจะรู้จัก กิดันจะได้เขียน กรณิ - ไม่รู้จัก ทำไมถึงมีรูปล่ะคะ ?
- ททหมายไปขอยใจแก (ขยัย ฟัง - เออ - อ้อ ! - มันคงเขียนยัง -
- ไปที่ไ้ระชัย) คือ - ยางคน ชอบ สะสมรูป
- (แ่มออกจากห้องนอนลง นางเอก สวย ๆ - และสาว ๆ
- บันไ้มา) ยางคน ก็ชอบมีรูปพระเอกเก๋ ๆ
- แ่ม - คุณฮัย - นี้องของคณผู้หญิงฮัย - แล้วก็ - เออ - ย่างก็ชอบมี
- ถ้าคุณต้องการอะไรอีก ฝมอยู่ รูป หมดความ รูปงาม ไว้ดูเล่น
- ในครัวฮัย แม่คนนี้ แด คง รักกฏหมาย อยู่
- ฟัง - ขอยคุณ สักหน่อย เป็นแน่
- (แ่มเข้าห้องครัวทางซ้าย) กรณิ - อ้อ ! คนอย่างคุณพ่อนะ นัยว่า
- กรณิ - ค่าย - ค่าย ! รูปงามงั้นแหละ ? งามดังกับ
- ฟัง - เกิกะไรอีกเล่า ? ต้องมีรูปไว้ชม ! เป็นไปไม่ได้
- กรณิ - คุณ นีรูปของคุณพ่อ ทำไมมา แน่ - แดก็รู้จักคุณพ่อทางไกล
- อยู่นี่ล่ะ ? (หยิบรูปมาจาก ทางหน่ง
- ไ้ระชัย) ฟัง - อ้อ อ้อ ! นึกได้แล้ว ! นึกอยู่
- ฟัง - อะไร ! แน่ว ? นานแล้วเทียบนา - ว่าเคยเห็น
- กรณิ - แน่ว - นี มัน มา ยัง ใจ กันนะ ? หน้าแก่ที่ไ้ไหน แดคือ คุณหญิง
- (หันไปทางซ้ายอีก) อ้าว - นรศรีว่า ยัง ใจล่ะ (ขยัยไปซ้าย)
- ของพเพองก็มี อศิรยารัง ! กรณิ - ใครกัน คุณหญิงนรศรี ?

เทพนม

ตุล

ฟุ้ง — ก็คุณหญิงนเรศวรฯ ที่ชนช้าง
ยังไฉละ จำไมได้รู้ว่าแกขี้
รดยนตร์ ไปชนช้าง เขาก็แล้ว
พระเนยบ แล้วก็เพื่องละครเขา
ไปช่วย แก่ความ จนหลุดมาได้
คุณหญิงแก่งเลยขอรับไว้ เป็น
ที่ระลึกในการที่ช่วยเหลือแก
— แน่นแท้เทียว

กฤณ — อาจเป็นได้
ฟุ้ง — อาจได้เป็น (ขยับไปกลางขวา)
กฤณ — แก่คุณฟุ้ง — นั่นทำไมเพื่อง จึง
ชักชานกันนะ? จะเกิดชุลลชุลล
อะไรขึ้นก็ไม่รู้

ฟุ้ง — นั่นแน่ แม่กฤณคะ—เราถูกรักกัน
มาแต่เล็ก แก่น้อยแล้วนะ—ฉัน
เห็นจะต้องเผยความจริงให้ทีล่อน
ทรวาย

กฤณ — เอ๊ะ! ความจริงอะไรกัน?
ฟุ้ง — หล่อนต้องเก็บมัทวคอยฟังข่าว
ร้ายนะยะ—เพื่อง เขาสั่งไว้ให้
บอก

กฤณ — อะไรกัน ข่าวร้าย?
ฟุ้ง — ยะ ข่าวร้าย—เพื่อง เขาบอก ว่า
เขาไม่มีใจ ที่จะบอกหล่อน ด้วย

ตัวเอง เขาเส้นประสาทไม่ค่อยก็
เขาเลยอ่อนวอน ขอให้ฉัน บอก
แทน

กฤณ — บอกอะไรคะ! เร็วเข้า มันเรื่อง
อะไรกันคะ คุณฟุ้ง?

ฟุ้ง — โอ! ฉัน สงสาร แม่กฤณ—ที่
เพื่องเขาเกิดคิดอะไรจำเอนจนคน
นี้ และฉันนั้นเขาก็ยังไม่ได้ทรอก

กฤณ — นำขึ้นจริง! อะไรอะไร คำฉันกัน
ก็ข้านั้น และฉันแรกของการ
วิวาทด้วย

ฟุ้ง — แม่กฤณ! แม่กฤณ—! เธอ
อย่าเพื่อกำลังตัวเธอด้วยด้วยสิ
เธอ ควร คิดถึง สามิ ของเธอให้
มาก ๆ ที่องจำไว้ว่าเพื่องนะ
เวลานี้ กำลัง อยู่ ใน บ้าน ที่ ล่อ
แหลม—จะเกิด ก็ เช่นเมื่อเช้านี้
เอง ก่อนที่จะมาจากอยุธยา มี
สัตว์คนหนึ่งไปหาเพื่อง และขอ
เป็นลูกความ—แก่เพื่องปฏิเสธ
—เขาว่าฉนวนแ่งงานของเขา
—เขาไม่ต้องการรับความ และ
นำ ประหลาดมาก—ลูก ความ
คน—ได้เข้ามาหาจนถึงกรุง-

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวาทิ

- เทพฯ และไปยักขวิเพ่งไต่ที่
บ้าน ถนนราชดำเนิน — นี่เขาจะ
ท้องปรีชาความกันอยู่อีกนาน พุง —
เท่าไรก็ไม่ทราบ—แต่ถ้าจะเห็นท
เห็นอยู่ทั้งสองฝ่าย
- กฤณ — (ไปนั่งที่เก้าอี้รวม) ก็ฉันไม่
นึกเลยว่า การขึ้นหอของกิดินจะ พุง —
เป็นเช่นนั้น พเพื่องควรจะคิดถึง กฤณ —
หรือกิดินข้างขึ้น (หน้าเจ้า)
- พุง — (ไปหา) แม่กฤณ—แม่กฤณ!
เธออย่าท้อใจ — อย่าเพื่อท้อใจ
เพื่อง เขา กลัวย ไม่ ไ้ คำนึง ก็ ไม่ พุง —
ต้องกลัว ฉันอยู่เป็นเพื่อน
- กฤณ — ขอบพระคุณค่ะ ! คุณช่างคิด กฤณ —
มาก ! ความจริงสำหรับพเพื่อง
— ก็รู้สึกนำมใจ ที่มิลึกความ
เพื่องวังตามปรอ เช่นนี้ — แต่ก พุง —
อกคิดไม่ได้ว่า คำนึง ควรจะมีข้อ
ยกเว้นบ้าง
- พุง — ฉัน พกแทนเพื่องไ้ก็เที่ยวว่าไม่มี
ใคร กลั้มไป ยิ่ง กว่าตัวเขาเอง
เวลานั้น
- กฤณ — (ลุกขึ้น และขยับไป กลางห้อง) พุง —
ขอโทษนะคะ — ก็ฉันเห็นจะต้อง
- ไปแก้ หีบขี้เหล็ก ที่ น้ห้องไหน
นั่นล่ะ ?
— ห้องนั้น — ยนบันไค้น
— (ขึ้นบันได) บ้างก็คิดจะนอน
เลยนะคะ — แต่เชื่อว่าคงนอนไม่
หลับหรือออกคั่น
— ฉันเองก็คงไม่หลับ
— ขอบใจคุณมาก สำหรับความ
ช่วยเหลือทุกอย่างของคุณ เห็น
จะไม่มีเพื่อนยาวที่ไหนอีก ที่ต้อง
ทำหน้าท้าวเช่นนี้
— ยะ — ฉัน เอง ก็ รู้สึก เช่น นั้น
เหมือนกัน
— วาถวิสต์คั่นคะ (กฤณ เข้า
ห้องนอน)
(เสียงเคาะที่ประตู)
— อย่าเคาะชี (ไปที่ประตู)
ใครนะ ?
(เพื่องเข้ามา—แต่งตัวด้วย
เสื้อผู้หญิง — ใส่ หมวกเก๋ —
และมีहनวกเหลืองยาว—แล้วไป
ทางขวา)
— น้—แกออกไป — ฉันไม่ต้องการ
แก คำนึง

เทพนม

ตุล

- กรุณิ — (ไปทางซ้าย) แต่คุณหญิง พัง — รังชี้ รังชี้ กันจำไฉนแก้ว
แกไม่ลืมคุณพิ กุช แกออกส่าห์ แล้วคุณเหมือนผู้พิพากษา ร้องให้
เก็บรูปของเธอไว้ (ถือเอามา เอาเป็นวักเหินเหินแก้ว
กลาง) เพลง — ผู้พิพากษาร้องให้ — อัยการ
เพลง — รังละ! นั่นรูปพี่แม่ แต่แก ก็เป็นลม แล้วแกจำได้ไหมละ
เธอมาได้ยังไหน? ว่าอ้าแก้วหัวงนายอำเภอแก—
กรุณิ — ได้ยัง? คุณพิก็คงต้องให้แก กรุณิ — ก็ นายอำเภอ คือ คุณพ่อไม่ใช่ร
เองนะแหละ กุช! ยังมีลายมือ ะ?
ของเธออยู่ข้างหลังน พัง — เสรีกันตอนนั้น
เพลง — ออ — มีแก้ว? เพลง — (ไปหากรุณิ) รังขึ้นอง พ
กรุณิ — (อ่าน) “สำหรับยกนารีใน จำคิดไป นายอำเภอก็เห็นแก้ว
โลก” ท้ายจริง! หวังนั้น อยู่ในเรื่องทศนครสวรรค์
เพลง — เอ! นั่นเราเขียนรัง? (ขำม ทำงาน
ไปขวา) ออ รังละ! จำได้ กรุณิ — ยังไงก็ คิดนยังเห็นว่าคุณพิ
แล้ว! แน่พุง แกจำไม่ได้ว่า ไม่ควร เขียน คำ ชะนิน ลงไป
นั่นเป็นประโยคที่ปก — เฮีย — ท ขนรูป
ไปรศที่สี่ของกันในความเรียงน เพลง — น้องก็ — มันเขินยัง — คือ คุณ-
คือ กันได้ ยิน ชน กล่าว คอ หน้า หญิง แกรู้สึกชอบบุญคุณมาก
ศาลว่า “ท่านผู้พิพากษาผู้ ในการที่พิได้ช่วยเหลือแกลครั้งน
เที่ยงตรง ท่านสามารถจะเชื่อ — แกลยให้เงินค่าทนายพิ มาก
ไกลังคอว่า สักผู้เขินยก มาย ก่ายกอง — แล้วแกก็ไปท
นารี — และอะไรต่อ ๆ ไปยังขึ้น รำนขายรูป ชอรูปทพถ่ายไว้
แหละ ว่าจะประพาศึกได้ ถึง รูปหนึ่ง แล้วส่งมาให้พิเซ็นให้
เช่นนั้น” (ขำไปขวา) — และเขียนบอกมากับว่า เมื่อ

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

- เช่นแล้วจะส่งเข้กมาให้—พี่เลย
 ปฏิเสธไม่ได้—จริงไหมล่ะพี่? ^{ครุฑ} — เอ๊ะ! นึกดูพี่ยังงี้ว่าห้องนั้น
^{พี่} — ไม่ได้—ไม่ได้เป็นอันขาด เป็นห้องนั่งเล่น?
^{ครุฑ} — ยังไงก็แล้วแต่เถอะ—คิดฉันไม่ว่า ^{เพ็ญ} — อ้อ—เออ—ฉันเภาๆ เองนี่เอง
 อะไรแกหรือออก เพราะแกช่าง น่ะแหละ ถ้ามันมี จะเข้าประคัม
 แสนก็ท้อเรามาก (เขาอยู่ไป มุกก็ มัน ก็ต้อง เป็น ห้อง นั่งเล่น
 ไว้ที่เก่า) ถูกไหมล่ะ?
^{ครุฑ} — นี่ยังคิดว่าพี่งั้น เราควรจะไปหา ^{ครุฑ} — ถูกแล้วค่ะ—นั่นคือ ห้องนั่งเล่น
 แก เพื่อแสดงความขอยใจแก (ครุฑ ออกไปทางขวา)
^{เพ็ญ} — ไม่ได้—ไม่ได้! พี่เชื่อแน่ว่าแก ^{เพ็ญ} — เห็นไหมล่ะพี่—ว่ากันนะเภาเก่ง
 คงไม่ชอบหรือออก เพราะตามที นักเที่ยว หักนี้ไว้มากสำหรับ
 พี่ทำได้—รู้สึกว่แกเป็นคนค่อนข้าง การอาภักดิ์—มาทักด้วยกันนี่—
 ข้างกระหนกัว—และไม่ชอบจัน แกจะปล่อยกันไปกับคนเกียจไม่ได้
 จัน—แกเป็นชนชั้นที่ไม่อยากให (เพ็ญ ร้องมุกพี่ตามครุฑเข้าไป)
 ปากไปหาบุญ (จันทร์ เข้ามาจากห้องครัว)
^{ครุฑ} — แก่ แกรู้จักหา ของดี ๆ ไว้ใช้ ทางซ้าย—และ คอย ๆ ย่องจะ
 นะคะ หินออกประคตดัง ก็พอได้เสียง
^{พี่} — จริงจริง! (ข้าเลือกมาทาง เเคะ—จันทร์ ตกใจ ดอยกลบ)
^{เพ็ญ}) แก่รู้จักหาของดี ๆ ไว้ จันทร — ว้าย! คุณพระช่วย!
 สำหรับใช้ (พระพุทธรูป ๑ เข้ามา)
^{เพ็ญ} — (กับพี่) แกว่าอะไร? (หัน พระ — ย่ะ! ฉันมาช่วยแล้ว หล่อน
 ไปหาครุฑ) อ้อ—จริงย่ะ คงบ่นเสียแยะนะ?
 แกมีของดี ๆ ใช—มากในห้อง จันทร — บ่นชั้ะ! นึกว่าจะไม่กลบเสีย
 นั่งเล่น นั้นแน่ มีจะเข้าประคัม แล้วอีก คิดฉันกำลังจะไปถาม

- เทียว — เพราะอยากให้คุณพระ
พากิจฉันไปกินกับเจ้าเง็ก
- พระ — (ถอกเสื้อวางบนเก้าอี้บนทาง
ซ้าย—จันทร์ข้ามไปขวา) เลีย
ใจวิ่งหล่อน—แต่เราจะต้องคอย
อยู่ทัน— เพราะฉันได้ส่งตำรวจ
ให้ไปจับมัน แล้วพามันมาทัน—
เพื่อให้ หล่อน ชักใช้ไล่เลียงให้ จันทร์ — แหม! มันช่างอวดก็อย่างระยำ
เทียว
- จันทร์ — เอ๊ะ! มันอะไรกัน? และอะไร พระ — ระยำมาก พวกข่า ๆ สมัยนี้—
อะไรมาทันคะ? เมื่อวานฉันมีเรื่อง ๆ หนึ่ง คือ
- พระ — ถิ่นงานคนใช้ของหล่อนนี่ซี — นายไม่อยู่บ้าน — นางคนใช้
- จันทร์ — อะไรคนใช้ของกิดิน? — แฟน พาผู้ชายไปบนบ้าน แล้ว
- พระ — ยะ! นางจันทร์นี่ — เลี้ยงลูกกินสนุกสนานใหญ่โต—
- จันทร์ — (อยู่ขวา) อ้อถูกแล้ว ถูกแล้ว — เห็นไหมว่ามันเย็นไปได้อ?
- พระ — ก็เมื่อหล่อนโทรศัพทไปที่โรงพัก จันทร์ — (มากลาง) มองไม่เห็นเทียว
นะ ทำไมไม่พกกักมัน? ไพล่ ว่ามันจะทำไฉน!
ไปแจ้งความกับตำรวจระฆัง พระ — แค่นี้! หล่อนจับได้ยังงี้ล่ะ
- จันทร์ — อ้อ—เอ๊ย—กิดินไม่อยากจะทวง ว่านางจันทร์ มัน เขาบ้าน ไปให้
คุณพระ ค่ะ เพราะ รู้แน่ ว่า เขาเข้า
- คุณพระ คงมีงานยุ่ง จันทร์ — เจ้าแหม มันบอกค่ะ—เอ๊ย—เอ๊ย
- พระ — (นั่งบนเก้าอี้บนทางซ้าย) เขา — คุณพระ จำได้ไหมล่ะ ค่ะ ว่า
เอ๊ะ! หล่อนควรระวังใจ เพราะ เมื่อคืนนี้ มัน กระหิก กระหอย
ฉันจะได้ส่วนเรื่องนี่เอง ฉัน เข้ามา

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

พระ — อ้อ — จริงจริง!

จันทร์ — นั่นแหละค่ะ — มันกำลังทันเรื่อง
นั้น

พระ — อ้อเห็นแล้ว—มันมายอกข่าวร้าย
นะซี

(เสียงเพลงและฟุ้งร้องเพลง
“โอ้ว่าเจ้าสาธิตาแก้ว—ว”

— อยู่ในห้องนั่งเล่น)

จันทร์ — ค่ะ! ถูกแล้ว!

พระ — เอ๊ะ! นั่นอะไร นั่น? (ลุกขึ้น)

จันทร์ — อ้อ—เออ! คิดมันกำลังจะเล่า
ให้ฟังเถียว — คือ นางจันทร์ มัน
มาทำเรื่องระแค้นกับเขวกันไว้ ทน
อีกกล้วย

พระ — ทายจริง — นั้หลอนทมาความ
ว่ามัน เขาให้เข้า ทั้ง สองบ้าน วิ
นั่นะ?

จันทร์ — (กลางโรง) ค่ะ! มันคงจะ
คิดว่าบ้านเรามีเกอยถึง เชียง-
ใหม่แล้วว — และ คงจะไม่รู้
เรื่องเป็นแน่

พระ — ค่ะ! ค่ะ! จะต้องเล่นงานมัน
ให้ได้! แต่พวกบ้านทนกทจริง
— เห็นจะต้องไล่ไปให้พ้น (ขยับ

จะไป)

(คังไว้) อย่าค่ะ— อย่า— อย่า
— อย่า ทำเช่นนั้นเลย — เพราะ

ตามทักฉันได้ยื่นทางรูกฏญแ ท
เหมือนเขาแต่งงานกันใหม่ ๆ

พระ — เอ๊ะ! ประหลาดจริง! ทาง
บ้านโน้นก็คู่แต่งงานใหม่เหมือน
กัน — แต่ช่างอะไร — แต่งใหม่
หรือเก่า ฉัน ก็จะได้คัง นะแหละ

(พอกคังคังโทรศัพท์คัง ขึ้น —

พระวัย) ชัดโธ! ชัดโธ!

ควบ — ควบ! อะไรนะ? อ้อ

คุณจับมันได้แล้ว ก็มาก—อ้อ

งันร? อ้อ! มันว่ายังงันร?

งันเขาทวิมานเคียวนี้—รู้จักบ้าน

ไม่ใช่ร? ก็แล้ว (หันมา

ทางจันทร์) แน่! เขาจับตัว

นางจันทร์ได้แล้ว

จันทร์ — อะไรคะ?

พระ — จับนางจันทร์ได้แล้ว! และมัน

สยดสาขานว่ามันไม่ใช่เป็นคนใช้

หล่อน — แต่พวกมันละก็ มันยัง

กันั้นแหละ — เกียว มัน ก็ มาน

ทรอก — ฉันอยากเห็นมันประชัน

เทพพนม

คูล

หนักยกล่อนเหลือเกิน

จันทร์ — โอ๊ย! ก็ฉันไม่อยากให้เขาพา
มันมานะเลย

พระ — (มากตาง) นั่นแม่กาเวร
ฉันจะยอมให้หล่อนหนีหนาท่อน
เสียไม่ได้ ก็หล่อนอยากให้
มันคิดกระวางสมน้ำหน้าไม่ใช่?

จันทร์ — เปล่าค่ะ — เอ๊ย — ค่ะ! เห็นจะ
ต้องอยาก

พระ — ถ้ายังงั้น หล่อนก็ต้องขังตัวมัน
ค้อเจ้าหน้าที — เอาละ! ที่ฉัน
จะจัดการไล่ผิวเมีย คุณ ออกไป
เสียที

จันทร์ — แค่ว่า ก็ฉันเห็นจะต้องออกไปหา
อะไรไว้ประทาน

พระ — หล่อนยังไม่ไม่ได้ก่อน — เพราะ
เมื่อนางจันทร์มาถึง หล่อนจะต้อง
อยู่ที่นั่น — แค่ว่าเอละ! ถ้า
หล่อนไม่ต้องการเห็นฉันได้พวก
นี้ — หล่อนหลบไปเสียในห้อง
นอน ก็แล้วกัน (ไปเอากะย
ที่เกาจนวม)

จันทร์ — ก็ลดค่ะ! คุณพระอย่ารุนแรงนัก
นะค่ะ (จันทร์ ขยับไปทางบันได

— พระ ขยับมือ จันทน์ แล้ว จันทน์
ขึ้นบันได)

พระ — หล่อนนะ — ใจอ่อนนัก — ฉันจะ
จัดการเอง (ขยับไปทางประตู
ซ้าย — ก็พอก เพื่อง และ พึง เกิ
ร้องเพลงเข้ามาทางซ้าย)

เพื่อง — มาละโว้ย — มาละวา (เห็นพระ)
แนะนำมาแล้วว่า — นี่ พึง! เขา
เป็นใครกัน?

(พึง อยู่ขวา — เพื่อง กลาง
— พระ ซ้าย)

พระ — นี่ท่านคือคู่แข่งงานใหม่ใช่ไหม?

พึง — เอ๊ะ! ท่านหมายความว่าอะไร?

พระ — อ้อ! ผมมาบอกให้ทราบว่าเรื่อง
บ้านเข้านั้น มันเกิดเข้าใจผิด
กันขึ้น

เพื่อง — ะ! อีกแล้วหรือ?

พระ — ผมเสียใจ ที่จะต้องขอรับรองให้คุณ
ออกจากบ้าน เกยวน

พึง — ะ! นี่อะไรกัน?

เพื่อง — ผมยอมความคำรับรองไม่ได้เป็น
อันขาด

พระ — อ้อ! คุณปฏิเสธ? ฉันเห็นจะ
ต้องใช้กำลัง —

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

๔
เพลง — (เสียงไปทางขวา) เอ้า พุง!

แกพกกับเขา

๔
เพลง —

ในเวลานี้

(ข้ามไปกลาง) ท่านออกจะ
พกเพื่อไปมาก ท่านเข้าใจจะ
ไปหมักกะมั่ง?

พระ — เวลาตำรวกกำลังมา เมื่อถึง
แล้วก็จะให้เขาทำการเขี่ยท่าน
ออกไป

พระ — ผม ทราวยากปากของเจ้าหล่อน
เอง เมื่อสักนาชาเกิดวนเอง

๔
เพลง — ท่านนะ เป็นใคร? ถึงได้กล้า
พูดว่าจะได้ผมได้ คุณมีสิทธิ
อย่างไร?

๔
เพลง —

อะไรนะ?

๔
เพลง — เจ้าหล่อนมานะ?

พระ — อ้อ! ผมมีสิทธิของเจ้าของ
บ้าน

๔
เพลง —

ครับ!

๔
เพลง — และเจ้าหล่อนรู้ไหมว่าผมอยู่?

๔
เพลง — แน่ ไตเท่า! ผมขอเรียนว่า—
เรามาอยู่ที่นี่เพราะเจ้าของบ้าน
อนุญาต

๔
เพลง —

๔
เพลง — เจ้าหล่อนเห็นคุณทางรุกฏญ
อะไรนะ? แม้การเวรเรื่อง เหลือง-
อร่าม น่ะ อยู่จริง ๆ ไร?

พระ — ผมเกรงว่าคุณคงเข้าใจผิด อะไร
สักอย่างหนึ่ง ผมเสียใจมาก
แต่ มันเกิดเข้าใจผิดกัน จริง ๆ
อย่าง ที่ คุณ จะไม่ ทราวย กะมั่ง ว่า
บ้านนะ เป็น ของ คุณการเวร
เหลือง อร่าม

๔
เพลง —

๔
เพลง — เธออยู่บนท้องนอนนั่นแหละ
งั้น! อ้อ! งั้นก็ออกทหนึ่ง
เราก็เห็นควรจะต้องไป — เพราะ
เราไม่มีสิทธิที่จะอยู่ (ขยับ
จะไป)

๔
เพลง — อ้อ ชื่อนั้นนะ เราเรียกกันด้วย

๔
เพลง —

๔
เพลง — อะไร? ย้ายออกวัน?
— เธอ ไตเท่า ครับ — ผม ยังไม่ได้
ทราวย นาม ไตเท่า เลย

พระ — คุณการเวร เธอ เสียใจ มาก ที่
คนใช้ของเธอ เธอเอาบ้านให้
คุณเข้า โดยเธอไม่รู้ ไม่ชั้วด้วย
ผม กำลัง ให้ ตำรวก ไปจับตัวอยู่

๔
เพลง —

๔
เพลง — ผม — พระพุทธวิภา
— อ้อ — พระพุทธวิภา ๗ ผู้ยังคัมภีร์
ตำรวก สายัน (คำนับ อย่าง

เทพพนม

ตุล

ทหาร) ผมยินดีที่รู้จัก — ผม
 เองชื่อ เพลง ตรีชัย — เพลง มส-
 ทานนท์ แทนายคนชื่อ ฟุ้ง เพลง
 — คชวาทีน — แก่ขอโทษเถอะ
 ตรีชัย อย่าว่าผมล่วงเกินเลย —
 ใต้เท้าเคยแต่งงานแล้ว ไม่ใช่ พระ
 ตรีชัย ? เพลง —
 พระ — ยังตรีชัย — ยัง !
 เพลง — ถึงยังนั้นใต้เท้าคงทราบแล้วว่า
 ผู้หญิงนะ เป็นยังไง — คือ ผมไม่
 อยากที่จะทวงใจภรรยาผม — คือ
 ผมไม่อยากจะให้ทั้งสองรู้ว่าเรา พระ
 มาอยู่ในบ้าน ซึ่งเราไม่มีสิทธิจะ
 อยู่ — หล่อนออกจะเกลียดเรายัง
 ชะนิคนอยู่สักหน่อย
 พระ — ถูกแล้ว ถูกแล้ว
 เพลง — งั้นเรา คึกหาข้อแก้ตัวอะไรสัก
 อย่างหนึ่งไม่ให้รู้ ว่าเราทำเป็น
 จะต้องออกจากบ้านในคืนนี้
 พระ — อ้อ ! คอ้งการยังงั้น ? ใต้
 ขอให้ผมคิดหน่อย (เอามือ
 รัยหัวเซ็งครึกครอง)
 เพลง — (เอาอย่าง) เข้าช่วยกันคิด
 พระ — คิดได้แล้ว ! เหมาะก็กล้วย — คือ
 เรายกกว่ามีคนเป็นโรคคึกคักอยู่
 ชั้นล่าง
 — อ้าย ! ไม่ได้ ไม่ได้ — มันชักกัน
 เสียแล้ว — เป็นความคึกคักที่คึก
 — แต่มาซ้ำไปหน่อย
 — งั้นเคยก่อน —
 — คึกได้แล้ว — ยังไม่ได้ ? —
 คือเรายกกว่าใต้เท้า — ในหน้า
 ของ นายตำรวจได้มายกให้รู้
 ไว้ว่า เจ้า ระวังเพลิงบ้านนี้ —
 ในคืนนี้
 พระ — คึกมาก คึกมาก — ความคึกคัก
 ระวัง ๆ
 (กรุณิ์ ออกจากห้องนั่งเล่น
 ทางขวา)
 กรุณิ์ — พะเพงคะ คุณพี่หาเครื่องคัม
 ยังไม่พอยกอะไรคะ ?
 เพลง — (ไปหากรุณิ์) น้อยว่า ! พ
 มีข้าวสำคัญที่จะยกนอ้ง คือ —
 ท่านคนนั้น (คำนับ) เป็นนาย
 ตำรวจ — ใต้เท้าแจ้งความให้ทราบ
 ไว้ว่า — ท่าน สบายรู้ว่า เจ้า ระวัง
 เพลิง บ้านนี้ — ในคืนนี้ — และ
 สำหรัย ความ ปลอกลภัย แล้ว —

พ. ศ. ๒๔๗๕

คินวิวิท

- เคียวณิกไม่ควรรออยู่
- ครุฑ — ทายจริง ! ค่องย้ายอกริศนะ ?
- เพอง — ย่ะ ย่ะ ! ค่องย้ายไปอยู่ไฮเกิ้ลแล้ว มาเร็วเข้าเถอะน้อง — อย่าให้เสียเวลา (ขยับไปทางหลัง)
- ครุฑ — เฮ้ ! — ย้ายก็ย้าย — คินจะไ้ไปเฮาของในห้องนอน (ขยับไปทางห้องนอน)
- เพอง — (วิ่งตามไปถึงไว้) ไ้ไ้ ! ไ้ไ้ ! น้องขึ้นไปบนห้องนั้น ไ้ไ้ ! ห้องนั้นน่ากลัวอันควายที่สุด
- ครุฑ — อะไร ร้ายแรง ถึง เพียงนั้น เทียวริคะ ?
- เพอง — ร้ายแรงยิ่งกว่านั้นอีก — ยิ่งกว่ามาก เทียว — ถ้าน้อง เข้าไปในห้องนั้น — น้องอาจเห็นตัวน้องกลายเย็นเท่าไป เมื่อไร ก็ไ้ — ถ้าน้อง เห็นออกพระก็ อย่าไ้พยายามเข้าห้องนั้นเลยเทียว
- ครุฑ — แค่นี้ ! ของของคินทุก ๆ สิ่ง อยู่ในนั้นนา — รวมทั้ง ของขวัญ ของพ่อกับ
- เพอง — ของขวัญของพร ?
- ครุฑ — ค้า ! พวกเคืองไ้เคืองแย่งเงิน ที่มีถักขรยอของน้องนะ
- เพอง — ทายจริง — น้องชนเอามาถักขรยอนั้น ?
- ครุฑ — แน่ละชะคะ ! แล้วเลือกคุณทิวสายนั้นนะ ก็เอามา — คุณพรจะให้คินทิ้งไว้บ้าน คุณหญิงนเรศวร ๆ ยังไม่รู้ชะ ?
- เพอง — เปล่า ! เปล่า ! แค่อะเถอะ — เราไม่มีเวลาที่จะเห็นหัวมันแล้ว
- ครุฑ — พระขอชุกใหม่ไ้ — พระขอให้ตั้งโหลเทียว แค่อะไ้รับไปเคียวณิกเถอะ
- (พอกเสียงเคาะประตูกลาง แล้วได้ยินเสียงของคุณนายเพ็งข้างนอกว่า “อ้า คาน แออย่าทำคินแรง ๆ ยังชะ”)
- พระ — อ้อ ! คำรวงมาแล้ว
- ครุฑ — เฮ้ ! คำรวงมาทำไม ?
- เพอง — คำรวงถูกแล้วน้อง — เขาคงมาช่วยเผ่ายาน — เฮ้ ! เผ่ายานไ้ยังไ้ละ
- (พระไปเปิดประตู พุ่งไป

- ทางขวา—คุณนายเพ่งบังเข้ามา พระ — ไม่มีใคร ช — จัน แก่ทำไม่ถึง
พร้อม กับ พลตำรวจ เยอ — และ
พลตำรวจ ผลอ — พลตำรวจ นำ เยอ — ยิงด้วยผม — คือผมได้รับคำสั่ง
เพ่ง ไปกลาง พระ อยู่ซ้าย
+ เยอและผลอ คำนิษพระ)
+ เยอ — ได้ตัวแล้วครับ — แต่เกือบจับเย็น
ไม่ได้ — เพราะ แก มีกำลัง เจ็ด
ข้างสาร
+ กรุณ — คุณแม่ ! — ทายจริง นะไรกัน พัง
+ นนะ ? + เยอ —
+ พัง — นนะช — แม่เอง ก็อยากจะรู้ว่า
มันเรื่องอะไรกัน
+ เยอ — ที่ท่านออกก็ยังไม่รู้ จังจิบ พัง
+ แม่ยายผมเช่นนั้น
+ พระ — แม่ยายของคุณ ?
+ เยอ — แม่ นอน เทียว — คือ คุณนาย
นารถย้าเธอ
+ พระ — อะไร ! นารถย้า หลวงนารถ
ย้าเธอ ที่อยู่อยุธยา ?
+ เยอ — นแหละครับ
(ตำรวจปล่อยตัวเพ่ง)
+ พระ — แน่ เจ้าเยอ — ใครเป็นคนชตัว
ให้แกจับคุณนายคนนั้น ?
+ เยอ — ไม่มีใครช ครับผม + เยอ —
คุณแม่ จะ เป็น ลม — ต้อง การ
- ไม่มีใคร ช — จัน แก่ทำไม่ถึง
เลือกไปจับท่านมาล่ะ ?
— ยิงด้วยผม — คือผมได้รับคำสั่ง
ให้ไปจับตัว คนใช้ ที่บ้านนั้น —
และเมื่อผมเข้าไปไม่เห็นมีใคร
นอกจาก — ยาย — เยอ ! ท่าน
คน นี้กำลัง ดู เรือน อยู่ — ผม ก็
เลยจับ
— ฉันไม่ได้รู้เรือนหรืออะไร
— ก็ผมเห็นคุณนาย กำลังถูก เข้า
อยู่บนพื้น และมีกระเบื้องอะไรก็
ผ่าขววอยู่ในมือ
— เออ นั่นแหละ — ฉัน กำลังพยายาม
ฆ่าเชื้อโรคอยู่ เพราะว่ามีคน
เจ็บ เช่น กาฬโรค อยู่ ใกล้ๆ —
(หันไปทางพระ) แล้วก็พา
สองคนนี้ กระโจน เข้า มา ตะครุบ
ก็ฉัน ยิ่งกับตะครุบกับ แหม !
จน ตัวเธอ เชี่ยวไปหมดแล้ว —
โอ๊ย ! — รู้ สึก หน้า มีค แล้ว
(ทรงยหูลงไปบนพลตำรวจ ๆ
รายไว้)
(กรุณเข้าไปหาแม่)

- พระ — ขน^๕กั
- พระ — ถูกแล้ว ให้กินขน^๕กัเสีย มี
ในท้องกินเข้านั้นแน่ — คุณพา
ท่านเข้าไปในท้องซี ท่านจะกิน
เท่าไร ก็ให้ท่าน
(ทรง^๕ประคอง^๕เพ็ง ออกไป
ทางประตูห้องอาหารทางซ้าย)
- พระ — อ้ายแกทั้ง^๕คู่^๕นี้ เชื้อ^๕มาก รឹ^๕ลิด
รឹ^๕ลิดเสมอ — ไป^๕ไค — ไป^๕คอย^๕ข้า
อยู่ข้างนอก
- (ตำรวจ ออกไป — พุ่ง^๕ไป^๕นั่ง
บนเก้าอี้^๕นม)
- พระ — ตำรวจพวก^๕นี้ ใจ^๕ระยำ — แท่ง^๕สัง^๕สัย
ว่าทำไม ท่าน เข้าไป อยู่^๕ใน^๕บ้าน
แม่^๕ท้าว^๕เรื่อง^๕ไค
- พระ — ออ ! ยิง^๕ยิง^๕ใจ^๕ระ^๕ครึ^๕บ — คือ
ท่านเคย^๕เมื่อนาง^๕พยายาล — ท่าน
คง^๕ไป^๕ดู^๕แล^๕คน^๕ที่^๕เมื่อนาง^๕พ^๕โร^๕ค^๕อยู่^๕
ไค^๕นั้น — แล้ว^๕ก็^๕เลย^๕ขึ้น^๕ไป^๕ข้าง^๕บน^๕
เพื่อ^๕ร^๕า^๕ค^๕ย^๕า^๕ฆ่า^๕เช^๕อ^๕โร^๕ค
- พระ — ท่านช่าง^๕กร^๕ุ^๕ณ^๕า^๕มาก — จะ^๕ค^๕อง
เล่า^๕ให้^๕แม่^๕ท้าว^๕เรื่อง^๕พ^๕ง — คุณ^๕รู้^๕
ไหม^๕ละ^๕ว่า^๕ผ^๕ม^๕จะ^๕แ^๕่ง^๕งาน^๕กับ^๕ห^๕ล^๕อ^๕น
พ^๕ร^๕ง^๕น^๕แ^๕ห^๕ล^๕ะ
- พระ — อะไร ? ไค^๕ท่าน^๕จะ^๕แ^๕่ง^๕งาน
กับ^๕แม่^๕ท้าว^๕เรื่อง^๕ ?
(จันทร^๕ลง^๕บัน^๕ได^๕เข้า^๕มา^๕แล้ว
มา^๕ทาง^๕ขวา)
- พระ — แน่น^๕อน^๕เทีย^๕ว^๕คร^๕บ — แน่ ! ห^๕ล^๕อ^๕น
ออก^๕มา^๕แล้ว — แม่^๕ท้าว^๕เรื่อง^๕จำ —
- พระ — คาย^๕แน — กั^๕น^๕เ^๕ย^๕ค^๕ระ (ค^๕อย^๕ๆ
ย^๕อง^๕ จะ^๕เข้า^๕ประ^๕ค^๕ุ^๕หน้า^๕ พ^๕ง^๕เข้า^๕ไป
ไค^๕ย^๕ัน^๕ไค^๕แล้ว^๕แ^๕ย^๕ม^๕อง)
- พระ — เอ^๕ ! นั^๕น^๕นาง^๕จัน^๕ทร^๕ค^๕่าง^๕ห^๕าก —
ไม่^๕ย^๕ัก^๕ไค^๕แม่^๕ท้าว^๕เรื่อง (ถู^๕ไป^๕
ก^๕ง^๕เพ^๕ง^๕ให้^๕ห^๕ย^๕)
- พระ — จัน^๕ทร^๕ !
- พระ — ท้าว^๕เรื่อง^๕จำ ! ล^๕น^๕ขอ^๕แ^๕น^๕นำ^๕ให้^๕
รู้^๕จ^๕ก^๕ย^๕ น^๕คุณ^๕เพ^๕ง^๕ ม^๕ุ^๕ส^๕ท^๕าน^๕ท^๕่
และ^๕ คุณ^๕พ^๕ง^๕ ค^๕ช^๕ว^๕า^๕ท^๕ิน
(จัน^๕ทร^๕ ห^๕ล^๕ว^๕ค^๕าก^๕ย^๕เพ^๕ง)
- พระ — ย^๕ิน^๕ค^๕ิ^๕ท^๕รู้^๕จ^๕ก^๕น^๕ — แ^๕ย^๕ !
- พระ — แม่^๕ท้าว^๕เรื่อง^๕จำ ! ตำ^๕ว^๕ร^๕ของ^๕พ^๕
ก^๕ระ^๕ทำ^๕ล^๕ิด^๕ อ^๕ย^๕่าง^๕ร^๕้าย^๕ก^๕า^๕ร^๕ ค^๕ือ
แ^๕ท^๕น^๕ท^๕ม^๕ัน^๕จะ^๕ร^๕ิ^๕ย^๕ค^๕น^๕ไค^๕ ก^๕ล^๕ย^๕ไค^๕
ไป^๕ค^๕ว^๕า^๕เ^๕า^๕แม่^๕ย^๕า^๕ย^๕ของ^๕ค^๕ุ^๕ณ^๕น^๕ท่าน
มา^๕ เพ^๕ระ^๕ท่าน^๕ก^๕ำ^๕ล^๕ง^๕พ^๕ย^๕า^๕ล
โร^๕ค^๕เ^๕ล^๕ัก^๕ อยู่^๕ไค^๕ณ^๕บ้าน

เทพพนม

ตุล

จันทร์ — แหม ! ว่าจริง

— คุณลาก่อน—

พระ — และฉันจะทิ้งขอลงก่อนด้วยว่า

(พระพาขาวเรือง ออกไป)

คุณเพื่องคนนี้เป็นสุภาพบุรุษร้อย

— เธอแนะ ! ให้เจ้าหักคอขี้ใหม่ล่ะ

เปอร์เซ็นต์ พอฉันบอกท่านว่า

(เพื่อง และ พู่ ไปที่เกาชนวม—

คนใช้ของหล่อน เจอเฮาย่านไป

จมลงไป แล้วพากันหัวเราะอย่าง

ให้เข้า— แรกท่านก็ออกกระฉุนๆ

ท้องคักท้องแข็ง)

— แต่พอฉันบอกว่าหล่อนอยู่ที่นี่

— นางจันทร์ มันไม่หยอกกะแก ?

— แหม— ท่านก็รักแงะไป

— กันอยากรู้ว่าใครหนอ จะถูกจับ

หายใจหายคอแทบไม่ทัน แต่

ท่าน

จะทิ้งแก่เรื่องเดโก้นให้ได้ นาง

— ใครก็แล้วแต่— แต่กันพนันว่า

คนใช้จะทิ้งถูกจับ— และเพื่อกัน

ไม่ใช่ช่างจันทร์เป็นแน่

การจับผิดอีก ฉันอยากจะได้

— เจ้าตำรวจนั้น ทำโม้ถึงพามาเย้าย

หล่อนไปบ้านถนนราชดำเนินด้วย

ของแกมาทำก็ไม่มีรู้ ทำทำไม

กันกับฉัน จะโทษตัวมันได้

พาไปใส่ห้องขังไว้ให้เย็นใจนะ

จันทร์ — โอ๊ย ! ก็ฉันทำเช่นนั้น ไม่ได้

(ถูกขันไปทางขวา)

หรือคะ

— (นอนบนเกาชนวม) เพื่อง !

พระ — เอ๊ะ ! ทำทำไมไม่ได้ ?

ท่านแคะเกวียนเต็มไหนล่ะ ?

จันทร์ — เอ๊ะ— อ้ายกาฬโรคนั้นแหละคะ

— ฉันไม่ออกเกวียนอีกแล้ว

พระ — อ้อ— งั้นหล่อนคอยอยู่หน้าบ้าน

ยักประตุณกัน — ทวงตายเสีย

ก็แล้วกัน มีผู้หญิงก็คนบนบ้าน

สองสามตัว — แล้วกันก็เขานอน

ฉันจะดึงตัวลงมาให้ชู้ให้หมด—

— แต่แกลืมไปแล้วว่า เจ้าจะวาง

หล่อนอะ ! ท่านหล่อนก็รักโค้อย

เพลิง

ชมฉันจับตัวนางจันทร์อย่างสนุก

— จริงละแฮะ ! กันลืมสนิทเที่ยว

สนาน ฮะ ฮะ ! ลาก่อนละครี

— ออกจะลำบากอยู่ — เพราะแม่

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

- ครุฑิ ระนอนไม่หลับจนขี้ งามวิ พุ่ง — แยกจำวัง — ก็เมื่อคืนแถมตกลง
หวนถึงว่าทุก ๆ ขณะจิตก็หล่น
อาพยทวิหล่นเป็นเท่าก็ได้ เพื่อง — วังละ — ถูกของแถม
(เสียงเคาะอีก)
- เพื่อง — อ้อ ! ถิ่นคึกคักออกแล้ว — คือกิน พุ่ง — นเพื่อง — แยกจำได้ว่ามันนั้นผลม
จะเล่าให้หล่นฟังว่า ทาพระ พุ่ง — หล่นเคาะ
ทาทริว่า นั่นแถมมาแก้ข่าวใหม่
ว่า การที่สยริว่าเงิกระวางเพลิง เพื่อง — ถิ่นไม่เคยได้ ถิ่น หล่นเคาะมา
บ้านในถนนสาทรนั้นลึกไป ที่ สองบ่แล้ว ออกจะลึ่มผลม พุ่ง
จริง มันระวางเพลิงบ้านในถนน
ลึ่มต่างหาก ฮะ ฮะ ! โทท
ครั้งหนึ่งแล้วก็โททมันลึ่มอีก
ครั้ง — จะได้หายกัน (เสียง
เคาะที่ประตู) ทายโงะละ ! หลวง — ไม่มีใครอยู่ริ้น ?
นั่นใครอีกแล้ว (พักอย่าง เพื่อง — ฮ้าว — นั่นคุณพ่อ — ทำไมไม่เคาะ
กะซิบ) ทายเรื่องไซ้ใหม่ ? ประตูเล่า
พุ่ง — เลือไซ้เราก่อนจิบเลียมแล้วกัน หลวง — ฮะ ! ขาเข้าไปซักอยู่ในตู้บ้าน
เพื่อง — ถ้าเป็นหล่นจริงละก็ หล่นจะ แล้ว เอ๊ย — จังไม่ออก
เคาะคั่นยังวัง — แยกก็รู้สิลลย (หลวงคั่นก็ออกแต่ก็ เพื่อง
หล่นอยู่แล้ว จักขวานมาจากในครัว แล้วไปก็
พุ่ง — วัง — แล้วกันแม่ครุฑิ ก็จะต้อง ประตู)
การจะรู้ว่าเสียงอะไรกัน เพื่อง — เคยก่อน — เคย ! ผลมจะจัก
เพื่อง — ถิ่นรู้แล้ว — ถิ่นจะแก้ตัวว่าตำรว การให้
เขาเคาะเกราะอยู่ยามเผ้าบ้าน หลวง — ไม่ต้องแล้ว ไม่ต้องแล้ว — ถิ่น
(เสียงเคาะอีก) ออกแล้ว

เทพนม

คล

(เพลงเปิดประตู แล้วกลับ

มากกลางซ้าย หลวงเข้ามา เพลง
กลาง — มีอดีตของนารอน)

เพลง — นึกพอมาจากไหนกัน ?

หลวง — จากโรงพัก

เพลง — เอ๊ะ! นึกพบเหมือนกันหรือ ? หลวง

หลวง — เปล่า !

(เวลา ฟังอยู่ขวา—หลวง

อยู่กลาง—เพลงอยู่ซ้าย)
เพลง — นึกว่าเรื่องอยู่ในละคร ?

หลวง — ใครจะไปรู้ นึกซอช้อยมาให้
เขา แหม ต้องวิ่งหาเสียรอย
กรุง รู้ไหมละว่า ของอย่างนี้
เขาเลิกทำขายกัน

เพลง — โอ๊ย ! อย่างงี้ถึงขายเรื่องสินค้า
ของชื่อนารอนเลยหรือ ว่า
แต่ว่าแม่แก้วเรื่องอยู่ที่ไหน ?

หลวง — ก็บอกแล้วว่าไม่รู้ — เพราะ พอ
ฉันไปถึงหน้าบ้านโน้น ก็พอกพบ
ตำรวจลากตัวแม่เพงขึ้นรถยนต์
มา ฉันก็ออกวิ่งตามลงมาเที่ยว
แต่ขายรถยนต์นั้นมาเร็วมาก ฉัน
เลยไปโรงพัก และได้ความว่า
เขาพาพามาขึ้น นึกว่าแม่เพง

เรื่องอะไรกันนะ ?

— เคาให้ท้าย ก็ทาบไม่ถูก เขา
ขี้ เพาะ เขาใจ ว่า คุณแม่ คือ
นางจันทร์ — ซึ่งจะไม่เอาบ้าน
ไปให้คนอื่นเข้า

— เหมเอาว่าแม่เพงเป็นนางจันทร์
ฮา ฮา ฮา — แหม ! ก็จริง —
(หัวเราะใหญ่)

ฟ่ง — (หัวเราะพลาง) ของก็ยังมีอีก
เพลง — ซนยิ่งกว่านั้นคือ (หัวเราะพลาง)
นางจันทร์ — อ่าง ทว่า เป็น แม่
แก้วเรื่อง — และ ตกลง มัน กับ
พระทวาริศา นายโปลิศ

หลวง — จริงหรือ ? (หัวเราะ)

เพลง — จริง ! (หัวเราะ)

ฟ่ง — (หัวเราะพลาง) แค่นี้ยังไม่
เล่าอีกเรื่อง

หลวง — (หัวเราะพลาง) เอ๊ะ! ยังมี
อีก ?

เพลง — (หัวเราะพลาง) มี ! คือคาพระ
ทวาริศา ถ้าถึงพาตัวนางจันทร์
ไปบ้านถนนราชดำเนิน เพาะไป
ขี้กับมันเอง (ทั้งสามหัวเราะ
งอไปงอมมา)

(ฟุ้ง ไปนั่ง บน พรหมเชือกเท้า กาวเรือง — ฮ้าว! พ่อหนแกง ก็อยู่
 ประกเข้า เพื่อง ถือขวานไปนั่ง ทลวง — ยะ! ฉันทก็อยู่ — แนะหล่อนจำ
 บนเกาอื่นนม) — ฉันทหาขวานารอื่นมาให้ฉันได้
 ทลวง — (อยู่กลาง) แค่มตามไป — ไหมละ (เอาไปวางบนโต๊ะ)
 นัพ่อมาทำไมอยู่ในบ้าน แม่กาว- กาวเรือง — โอโย! อย่าเพื่อยุ่งถึงอายเรื่อง
 เรื่อง นัละยะ ? ขวคนันเลย แหม ก็ฉันทก็
 ฟู — ทำไม ก็ไม่รู้ — อธิรู้แล้ว — คือ เกือบตาย — คือยาย เชื้อวแกบอด
 แม่กาวเรือง ขอมให้ฟู และ แม่ ว่าเห็นตำรว วยควนงจันทรไป
 คุรุณ เข้าทำเรือนหอ — แล้วทหนายานยังมีตำรวจัน
 ทลวง — เออ — แคนเมียบ ของฉัน อยู่ไหน คอยอยู่อีกสองคน — โอโย! คุณ
 ฟู — อยู่กับเมียบของผม — เอ๊ย ! ของ เพลิงชา ! — คุณคึกว่าเขาจะมา
 เพลิง ในห้องนั้นแน่ (ชักประท วยคณเรื่องชนคนทายนนระ ?
 ห้องรียประทานอาหาร) — แนะอนเกี้ยว — หล่อนคองรียบท
 ทลวง — นแม่เพง แกรู้เรื่อง แม่กาวเรือง ไปเร็ว (ข้ามไปทางขวา) น
 ฟู — (ลูกชน) นิกเกี้ยว ก็ไม่รู้ ใน — หล่อน คองเข้าไปซ่อน อยู่ใน
 เพลิง — (ลูกชน) นิกเกี้ยว ก็ไม่รู้ ห้องนั่งเล่นนังก่อน — ถ้าใครเขา
 (ทนทางซ้าย) ถามว่าหล่อนเป็นใคร และชื่อไร
 (กาวเรือง ไขกุญแจประตูเข้า ชื่อ ก็ เรา จะบอก ว่า ชื่อ คุณหญิง
 เข้ามา) นเรศ านะ — อย่างกลัวเลย ฉันท
 กาวเรือง — (วิ่งเข้าไปออกเพลิง) แหม ! กาวเรือง — โอโย! คุณชา — คุณช่างก็คอง
 ขนุเหลือเกิน คุณอยู่ นั ฉันท ก็ฉันท ก็ฉันทเหลือเกิน
 เทวความหาเสียทวเทว (ฟุ้ง ขยิบ ไปซ้าย ขณะท
 เพลิง — ฮ้าว! นแม่กาวเรือง — กาวเรือง เข้าไปออกเพลิง — แล้ว

เทพนม

คัส

- เทพนม (การวิ่ง ออกไปทางขวา) — แ่น้องครุณ คุณพ่ออยู่นี่นะ
 เพอง — อ่า! สันเควะที่ไปก็
 หลวง — พ่อเพอง — นมเระอะไรกัน? ครุณ — อย่าเข้ามาใกล้คิดน่ะคะ คุณ!
 (ไปซ้ายกลาง) — อ้อก็โหมก ที่คุณพ่ออยู่นี่ด้วย
 เพอง — อย่าเพ่อควนผมครบเระลาน — ผม
 กำลังระนยวามี่ห้องสำหรับผมจะ
 ใช้ได้ ออกกห้อง (นม) เพอง — เอ๊ะ! นึกเระอะไรขึ้นล่ะ?
 หลวง — แค่อัยเระเอ็กชเคน นัน — น
 หล่อนช่นคนตายงันรึ? — (ไปทางขวา) แ่นคุณพ่อครบ!
 เพอง — เปล่า! โกหก ทั้งเพ คือ ครุณ — คุณพ่อไปทำเระอะไรมานะ?
 เจ้าหล่อนช่นลูกมะพร้าวตัวเจ้า
 เถ้านั้นแหละ — แคเจ้าประคุด — เพอง — (ไปหาเพอง) โอโย! คุณอย่า
 ขอให้หล่อน คิคเระเระไปเระว่า
 เยน คน — นัน เยน ทนทางเกีย
 เถ้านัน ที่ เระเก็กหล่อน ไปได้ — แกล้งทำเระไม่รู้เลยคุณ
 เระง มิน ที่ เระง ลูก มะพร้าว มิน ครุณ — อ้อ! รู้แล้ว! คิคหล่อนก็รู้
 คล้ายหวัคน — ขอไทยเระเระครบ เหมือน กัน ว่า เระไม่เก็กไฟไหม
 คล้ายหวัคคุณพ่อเระนนั้นแหละ — แล้ว แหม เระนนั้นก็แล้ว
 (ครุณเข้ามาทางซ้าย) เพอง — ในที่สุดเราก็ออยู่ค่อไปได้ —
 เสียงเพ่งข้างนอก — เกียวแม่ระคนเระนก่อน ครุณ — ชะชะ อยู่! อย่าหวังเลย — คิคน
 ครุณ — โอโย! คุณแม่คะ อย่าพุดถึง
 เระงนอกเลย คิคนทนไมไหว
 แล้ว
 (พุงนมนขอยเระอวม) ครุณ — เระเระ อยู่! อย่าหวังเลย — คิคน
 เระไปเสียจากบ้านนี้ และจากคุณ
 ด้วยเกียวนแหละ
 — เอ๊ะ! คุณเหมือนเระเก็กไฟขึ้นแล้ว
 — เระเระ! ถึงแม้ว่าคุณจะได้
 เกย ชอม พอ รัก ใคร อยู่กับแม่
 ผู้หญิงคนก่อนเระงานกับคิคน
 — คิคนก็พอ เระบไทยให้ได้ —
 แคเระการทพาคิคน มาขึ้นหอใน

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

- บ้านของแม่คนนั้น!—และมีหน้า
ซ้ายให้ คุณพี่ พากัน มาย่าน
ของมนอกบ้านหนึ่ง—เพื่อตัวเอง กรณ — เอ๊ะ! ทำไมคุณหญิงนเรศวร?
จะได้ อยู่ ๆ กับมันนั้น—นั่น— เพ็ง — ถูกแล้ว คุณหญิงนเรศวร!
คิดนอกโทษให้ไม่ได้ คุณหญิงที่พี่เล่าเรื่องให้ฟังยัง
เล่า
- เพ็ง — นั่นของพวกเงาเรื่องอะไรกัน น๊ะ?
กรณ — อ้อ! คิดนพวกเงาเรื่องนางขาว
เรื่อง เหลืองอร่าม ค่ะ กุช
เห็นไหมล่ะ รูปนั้น? แล้ว
เห็นไหม รูปนี้? นี่เป็นรูป กรณ — (เขารูปให้เพ็งดู) ขอทราบ
ของพวกเงาทั้งหมดทั้งลายเซ็น
เห็นหรือยังล่ะคุณ? เพ็ง — หน้อยเถอะว่า น๊ะใคร?
(เพ็ง ออก จาก ห้องอาหาร
ทางซ้าย) กรณ — ถ้าเช่นนั้นคุณกรุณาอธิบายด้วย
เพ็ง — หนู! แม่คนพอกสามอันแล้ว ว่า ทำไมมันจึงโผล่เช่นนี้ว่า
(เห็นหลวง) อ้อ! นั่นเอง “ขาวเรื่อง”
พ่อตัว (ควรไปหาหลวง) เพ็ง — (กรป) วิ่งละแ้! (ข้าม
ไปหาพี่) น้พี่! คุณหญิง
นเรศวร น๊ะ ขอเก็บแกชือขาว-
เรื่องไม่ใช้รึ? (กรณ ไป
หาเพ็ง)
- หลวง — หนึ่นะ? — (ลุก) ถูกแล้ว ถูกแล้ว! กัน
เพ็ง — น้จะว่าให้พี่! รูปนั้นเป็นรูปนี้ พี่ — เห็นในสำนวนของเรื่องนั้น และ
เองถูกแล้ว แต่ดูเหมือนคุณหญิง
นเรศวร ๑ แก ออก จะชอยเล่นรูป
จำได้แน่นอนเกี่ยวกับชือคุณหญิง

เทพนม

ดิล

กาวเรือง นเรศเส็น
เพง — อ้อ ! นั่นแปลว่า จะให้เราเชื่อ
ยั้งงั้นชะ ?

เพง — ถ้าไม่เชื่อผมก็ผิดกาคณิก
เพง — (หันไปทางหลวง) แล้วพ่อตัว
กั้น — ก็เห็นจะอธิบายเช่นเดียวกับ
กันว่า คุณหญิงนเรศฯ สะสม
รูปของพ่อตัวยงนร ?

หลวง — ก็อาจะเห็นได้
เพง — แล้วก็พ่ออธิบายได้ใหม่ว่าทำไม?
ฉัน พระนินได้ เทียบว่า คงไม่เห็น
เพราะความ सरสวของพ่อคุณ

หลวง — งั้นก็ไม่เห็นเพราะอะไรทั้งหมด
เพง — นั่นแน่ ! เราคงพูดกันอย่าง
ใจเย็น ๆ ให้เห็นก็ระลึกละคะ
กว่า ที่นเรศอธิบายให้ฟังใหม่
คือว่า — คุณหญิง นเรศฯ แก
ถูก พ้อง ต่อ นายอำเภอ กรุงเก่า
คือ คุณพ่อ — ว่า ขวดยไปชนช้าง
เข้า — ผมก็เขินทนาย และแกแก็
หลกออกมาก็ได้ คุณพ่อจำได้
ไหมละ เรือนนี้ ?

หลวง — จำได้ จำได้ ! จำได้ก็เทียว !

และนั่นเป็นครั้งแรก ที่ทำให้ฉัน
เห็นความสามารถของเธอในเชิง
เจ้าปด — เฮ้ย ! เข้ายทกกฎหมาย
นั่นแหละ — คงเป็นเพราะความ
กตัญญูตักเทวียอย่างแรงกล้า —
แกจึงคงทนสละรูปของเรา ทั้ง
สองคน — ไปซื้อมา — แล้วก็ส่ง
มาให้เซ็นชื่อ ถูกไหมละครับ ?
คุณพ่อ ?

หลวง — ถูกแล้ว — แหม ครึ่งหนึ่งมันเคย
มาทุก ๆ เทียวเมลเทียว

เพง — จริงนา ! ถ้าไม่เซ็นให้เขามันก็
นำเกลียด

เพง — (ไปกลาง) คุณเพง ! คุณไม่
ต้อง สอ — แล้ว พ่อเจ้าประคุณ
ทั้งสองนี้ ก็ไม่จำเป็นต้องกระดอง
ต่อไป นั่นคือ นางกาวเรือง
เหลืองอร่าม แน่แล้ว — นั่นคือ
นางผู้หญิง ที่ พ่อเพงได้เคยมัน
กัยมันแกก่อน — และบ้านของ
นางคนเเอง ที่ พ่อเพง เอา เป็น
เรือนหอ — แะนั่นเอง คือ อีนาง
ผู้หญิง ที่ คุณหลวง มาทักพันอยู่
— เวลานาเราเรื่องหมดแล้ว —

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

และโรงศาล จะได้จัดการแก้แค้น
ทั้งสองคน ตามกฎหมาย — มา
เราไป เอะ หนู — เราไปให้ พัน
คนทราบคุณ (เพ่ง เกราะไป
ออกประตูหน้า — ครุฑ ตามไป)

เพ่ง — แม่ครุฑยะ !
ครุฑ — ไม่รู้จักกับ !
หลวง — แม่เพ่ง !
เพ่ง — (หยอกแล้วหันกลับ) อย่ามา
พุกกยคุณ และจะสมน้ำหน้าแก่
ทั้งสองคนมาก ถ้าไฟมันครอก
แกเสียทั้งสองคน

เพ่ง — ไม่ครอกหรือ — มันลึกบ้านแล้ว
(เสียงเคาะประตูเพ่ง
นั่งบนเก้าอ้นวม)

เพ่ง — อ่า ! เห็นจะเป็น แม่ท้าวเรื่อง
เหลืองอร่าม อะมี

เพ่ง — เป็นไปไม่ได้
เพ่ง — ทำไม่ได้ ?
เพ่ง — ก็เขาจะมานำทำไม ? อ่าเห็น
คุณหญิงนเรศวร มาแถมเยี่ยมก็
เป็นได้

เพ่ง — คุณหญิงนเรศวร ะ ไม่มี ทัว
หรือ ะ บอกให้ — อ้าว หนู —

เขี่ยประตู
(ครุฑ เขี่ยประตู แล้วถอย
มาทางขวา — พระท้าววิภา ๑ และ
นางจันทร์ ส่วนเจ้ามา)

พระ — ผมไปที่บ้านถนนราชดำเนินมา —
แต่นางอภัยนั้นเขี่ยไปเสียแล้ว
(พลางถอยทวนขวานขึ้นโต๊ะ)

เพ่ง — (ลุกขึ้น) แหม คุณพระศรี —
ช่างมาเหมาดี เหลือเกิน — แน่
คุณแม่ และครุฑ — เมื่อก่อนจะว่า
รูปนี้ เป็นรูป ของ แม่ท้าวเรื่อง
เหลืองอร่าม ใช่ไหม ?

(ขณะนั้นหลวงอยู่ขวา — ครุฑ
อยู่กลางก่อนข้างขวา — เพ่งอยู่
กลาง — พระและจันทร์ อยู่กลาง
ก่อนซ้าย — เพ่งและเพ่งอยู่ซ้าย)

ครุฑ และ เพ่ง — ใช่ !
เพ่ง — และ ท้าว ผม ทั้งแม่ครุฑ เสีย
แล้วไปอยู่เสียกับแม่ท้าวเรื่อง —
ใช่ไหม ?

ครุฑ และ เพ่ง — ใช่ !
เพ่ง — เอ้า ! ที่นี้ คุณพระ ช่วยไปรด
กรุณาแก่ใจความของแม่คนนี่ คือ
สุภาพสตรีผู้หลงระเผลอทั้งสอง

เทพนม

๑๕

หน้อยเลอะครี๋ย
 พระ — คุณนายครี๋ย — ผมกว่าผมควรว
 พระ — แม่คนนั้นหรื ? ใครเสียดลละ ?
 ก็คือ แม่ท้าวเรื่อง เหลือง อร่าม
 นางเอก ผู้มีชื่อเสียงขึงไถ่
 พระ และ ครุฑ — อะไรนะ ?
 พระ — แล้วก็บอกหน้อยเลอะว่า — คลอก
 คนวน — ผม เคย อยู่กับ สุภาพ
 สกวี คน น ท ถนนราชดำเนิน สัก
 ออกใหม่ไหม ?
 พระ — คุณจะอยู่กับหล่อน อย่างไรได้ —
 เพราะหล่อนอยู่กับผมคลอกเวลา
 พระ — ไคยใหม่ ?
 พระ — ตายจริง ! นั่นเขาใจผิดจริง ๆ
 รินนะ ?
 พระ — เข้าใจผิดจริง ๆ ทั้งโกฏครั้งแล้ว
 พระ — น เอะ น — คือ แม่ท้าวเรื่อง
 เหลือง อร่าม จริงหรื ?
 จันท — ก็จริงละซิคะ
 (พระ และ พง ไข่มอง แสง
 ความยินดีกัน)
 พระ — คุณพระนะ — ไม่ถูกใคร หลอก
 แน้วรี ? คุณพระแน่นนอนแล้ว
 รีคะว่า แม่คนนั้น คือก นางสาว
 ท้าวเรื่อง เหลือง อร่าม จริง ?
 พระ — คุณหลวง คุณหลวง — ก็ฉันต้อง
 ขอโทษเลอะ (เกริ่นมาหน้าโรง
 ทางขวา)
 หลวง — ฉันยังไม่ยกโทษให้ง่ายหรอกยะ
 — จะสอนเสียหน้อยว่า ฟังไม่สั
 ย้ายเขาไปกะเคียก
 พระ — พะพองคะ — ยกโทษให้ฉันเลอะ
 นะคะ (ขำไปทางซ้าย)
 พระ — ว่าที่จริง ก็ยังไม่น่าจะยกโทษให้
 — แต่พี่ไม่เห็นคนใจไม่ไ่ระก่า
 อย่างคุณพ่อหอก — มา — มา
 ทาฟ
 พระ — พะพองคะ
 พระ — น้องจ่า
 พระ — คุณหลวงคะ
 (จักันเห็นคู่ ๆ ฟังไม่มี
 ใคร จักันเลย ทำกอกหมอน)
 พระ — (มาหน้าโรง) — เน็กเรอง
 อะไรกันใหญ่ ?
 พระ — มีเรื่องอะไรละ ก็ยังไม่เลิก ?

พ. ศ. ๒๔๗๕

คืนวิภา

ภรณ — (พูดกับจันทร์) เธอคะ! เธอ
 อาจยังไม่ทราบสักไคว่ฉันรู้เรื่อง
 แล้วว่าครึ่งหนึ่ง พี่เองเคยมัน
 อยู่กับเธอ — เธออย่าคิดว่าฉันจะ
 คุมแค้นหล่อนในเรื่องนั้น

จันทร์ — เธอช่างใจดีมาก

พระ — อะไรวะ? นั้หล่อนเคยมันกับ
 คุณนรี? หล่อนไม่เคยขอก
 ฉันเลย

เพ็ญ — เปลา! เรามันกันลัษๆ ทรอก

พระ — แต่ผมยังไม่เข้าใจอยู่หน่อยหนึ่ง
 ว่า — ทำไมทุกๆ คน ต่างกระคือ
 ริอรั้นที่จะให้ผม พิสูจน์ว่า แม่
 กวาวเรือง คือ แม่กวาวเรือง

เพ็ญ — อ้อ — เอ้อ — อ้า — ยง — เป็น
 เพราะ — คือว่า — ยง —

เพ็ญ — อย่าพ่อเพ็ญ — โป่รอกอย่าพณฝอย
 หาคะเขี่ยเลย

เพ็ญ — งั้นก็ถามใจคุณแม่ — แก่ธรรมคา
 ถ้าคุณพระต้องการจะทราบ — ผม
 ก็ — ง่า

(เพ็ญและพุง อยู่หลังเก้าอี้

นวม ค่อนซ้าย)

เพ็ญ — คุณพระคะ — จะเป็นพระคุณมาก

ถ้าคุณพระ เล็กถามเรื่องนั้เสียก็
 เรื่อง มัน เป็น ความผิด ของภคิน
 และ ลูกสาวของภคินเอง — และ
 รู้สึกเสียใจมาก

(เพ็ญหัวเราะและพยายาม

ห้ามเสียงโดยใช้หมอนยักหน้า)

ไ้กับกับคุณนาย — ผมจะไม่เอ่ย
 ถึงอีกเลย

เพ็ญ — ขอบพระคุณมากคะ คุณพระ —
 ขอบพระคุณมาก

พระ — แม่ดาวเรืองยะ — ฉันเห็นว่า เรา
 ควรจะจัดการเลี้ยงน้าทาเพื่อนฝูง
 ของเรานะยะ

จันทร์ — จริง — ลัษไป — เคยขอกภคินจะเรียก
 เจ้าแจ่ม (เข้าห้องครัวไป)

หลวง — ช่าง เธอะ ครับ — อย่า ล้ายาก
 ล้าขนเลย

พระ — ไม่ล้ายากอะไร มิไ้ — ไปซื้อครับ
 ไปในท้องรัยประทานเข้าเธอะ —
 แหม เหล้าองุ่นของ แม่ดาวเรือง
 เว้มมากแท้ขะ — ผมดื่มมา คัง
 ครึ่งเกอนแล้ว ยังไม่เอ้อ

(เพ็ญ, ภรณ และพระพุทธรูป

เข้าห้องรัยประทานอาหาร ทาง

- ชาย) เสด็จให้แม่ท้าวเรื่อง
- เพลง — (ลูกมากกลาง) ทนจะทำยังไร (จันทร์ และแจ่ม ออกประตูห้องครัว)
- พี่ — แกล้งรับจัดการให้แม่ท้าวเรื่อง จันทร์ — อ้อ! คุณ!
- เพลง — ไปเสียให้พ้น เร่วที่สุดท้าวเร่วไค (ท้าวเรื่องไปกลาง—เพลง)
- ท้าว — จันท์เร่วเข้าชั้ กำลังปลอกคน พอกั
- กัทเคียว พระพุทธวิค ๑ ออกจากห้อง วัช
- เพลง — วังชนะ (ไปทาง ประตูห้อง) ประทานอาหาร ทางในซ้าย)
- นังเล่น) แม่ท้าวเรื่องยะ — ท้าวเรื่อง — อ้อ! นางจันทร์! อยู่เอง!
- แม่ท้าวเรื่อง! แล้วยังถือกั เขาเสื่อของข้าไปใส่
- (ท้าวเรื่อง ออกจากห้อง) กัวย—กัละ! เองจะทักถูกเขย
- นังเล่น) —เองรู้ไหมว่าท้าวเร่วกำลังเทียบ
- เพลง — เรียบร้อยแล้ว ความจับตัวเอง เพราะเจ้าเขยบ้าน
- ท้าวเรื่อง — แน่รีคะว่าไม่มีตำรว? ของข้าไปให้คนอื่นเข้า
- เพลง — ไม่มีแน— หล่อนรีบไปไคแล้ว พระ — เอะ! นัอะไรกัน?
- ท้าวเรื่อง — โอโฮ! ก็ฉัน กัละเหลือทน — ท้าวเรื่อง — อะไรกันรี? นัไงละ! นาง
- กัละอยากกระด้างเสียที คน — ย่าวคนนั มนถือสิทักทักมันจะทัก
- พรงนั จัระแวงหนัไปสังคโปรี วัช — วัช
- เพลง — โอโฮ — ทำยังงั้นไม่ไคหรือ — พระ — (อยู่กลาง) เอะ! คงเกิดการ
- ถ้าระแวง กัต้องแวงคน — คน — เข้าใจผิดกันเสียแล้วละ— นัแหละ
- กัที่สุดสำหรับแวงยะ — พรงนั คัคือ นางสาวท้าวเรื่อง เหลือง
- อาธคนจก — ท้าวเร่วเขยของ อร่าม และ—เอ— ก็เหมือนฉัน
- กัละมาค้นควัหล่อนอีกเขยแน— จำแก้ไควว่าเคยเขยนางรอง ของ
- หล่อนต้องไปเคียวนั (ช่วย) แม่ท้าวเรื่อง ไม่ไคว?

ท้าวเรือง — (ก้มจันทร์) โห ! งันวี ?

เองไม่แท้เอา เสือ ของข้าไปใช้

เท่านั้น — เองยังเลือกเอาชื่อข้า

ไปใช้ด้วย — แล้วข้ากลับเป็นทัว

ก้อย ๆ !

พระ — นั้แกเพื่อไปเรื่องอะไรนะ ?

เพื่อง — (บนหัวบันได) ไม่มีเรื่องอะไร

หรอกคุณพระ — คุณพระไปเที่ยว

ขำว เข้านึก ว่า นาย เท่านั้นเอง

แหละ — มันลือ คุณพระ เล่น นึก

หน่อย

(พระพนกิ่ง ๆ ไปหาจันทร์)

พระ — นั้จริงรึ นั้ ?

จันทร์ — รวึงคะ — ขอประทานโทษจันทร์

เถอะนะคะ

พระ — ฮะ ฮะ ! ยกโทษให้เองงันวี ?

เพราะเองทดลองงันวีเสียข้าใจ

— มีน้ำละ — เองไม่อย่าให้ข้า

เห็นเองเล่นละคร

เพื่อง — โอ๊ย ! ไม่ท้องเสียใจ — คุณพระ

เห็นเขา เล่นละคร นอกโรง เสีย

พอใจแล้ว — ความจริง เขาเล่น

ก็ดีมาก

พระ — และข้ายังจะต้องแต่งงานกับเอง

พวุงันทัว

เพื่อง — ก็แทนแต่งงานกับข้าไปโรงพัก

เสียแล้วกัน

พระ — รยทัว ? (พวุงันทัว)

ท้าวเรือง — ค่ะ ! รยนางคน —

พระ — งันคแล้ว — มา ! ข้าเห็นจะต้อง

ชิงเองไว้ในห้อง จนกว่าลูกสมุ

ของข้าจะมา

(จันทร์ ไป ทาง ประตู ห้อง

นั่งเล่น)

เพื่อง — (ไปที่ประตูนั้นด้วย) ก็แล้ว —

ชิงห้องนั้น — (แล้วก็ชิงกับ

จันทร์) นั้แก — มีบันไดลงทาง

หลังไ้ — เบิกไปทางนั้นแหละ

(แล้วผลัก จันทร์ เข้าไป — ปิด

ประตูไว้ คุณแ — แล้ว กลับไป

กลางโรง)

พระ — (ใส่หมวก) ก็แล้ว — ผมจะ

ต้องไป สืบเลิกลางวิวิท ของผม

— คุณควร จะส่งสาร ผมมาก —

คุณนะ — ไม่เคยรู้รึว่า — การ

ขึ้นหอไม่สำเร้งนะ เป็นอย่างไร

(เพื่องเบิกประตูให้พระออก

ไป แล้วปิดประตูเสียกั้เดิม)

เทพนม

ตุล

เพลง — (กับดาวเรือง) หล่อนนะหา
เรื่องใส่ตัวแท้ ๆ — หล่อน ล้ม
แล้วรู้ว่า หล่อนได้กระทำผิดใน
ฐานฆ่าคนตาย ? และฉันบอก
หล่อนแล้วไม่ใช่^๕ ว่าให้ทำตัว
เป็นคุณหญิงนเรศวร^๕ ๑ การที่
นางจันทร์ มันปลอมตัวเป็น นาง
สาวดาวเรือง น่ะ เป็น การ ช่วย
เหลือแท้ ๆ — ทำไม หล่อนไม่
ปลอมนั้นไปตามนั้น ?

(เพลง ไปกลางซ้าย และทำ
โยให้ฟังหทัยควรวไฟ)

ดาวเรือง — แต่ทว่าพระทวารจิรา^๕ นันแก่ไม้ไผ่
แสดงว่าต้องการตัวกนิชเลย

ทลวง — ก็เป็นเพราะแก่ ออกไปเที่ยวเสีย
กับนางจันทร์^๕ ตั้งแต่เป็น — แต่เมื่อ
แก่กลับไปถึงโรงพัก และรู้เรื่อง
คนตายนี้เข้าละก็ — แยก ทวน
กลับมาจับหล่อนแน่นนอนเที่ยว
(ฟังส่งตัวให้เพลง)

เพลง — แต่แม่แม่ดาวเรือง — หล่อนควร
ระคิใจที่หล่อนได้ฉันเป็นเพื่อนตาย
ของหล่อน — ดิฉัน^๕ ฉันได้ช่วย
หล่อนอย่างไร — คือขณะ^๕ ที่หล่อน

ซ่อนอยู่ในห้องนั่งเล่น ฉันได้
ขโมยไปสถานหิวลำโพง แล้ว
ซื้อต้มมาให้สำหรับไปเชียงใหม่
รดควน บ่ายวันนั้น

ดาวเรือง — อะไร ไป เชียงใหม่ ?

เพลง — ยะ — หล่อนต้องไปหลบอยู่ที่นั่น
จนกว่าจะได้รัยหมาย — เชย —
รัยจกหมายว่าทุก ๆ สิ่งเรียบร้อย
แล้ว — และ ะกลับใจ ไก่ โขย พัน
อินทรา^๕ (เพลง ยืนตัวให้
ดาวเรือง)

(ดาวเรือง อยู่กลางขวา —
เพลงอยู่กลาง — และนอกนั้นอยู่
กลางซ้าย)

(กรุณออกจากห้องรัยประ
ทานอาหาร ทางซ้าย)

กรุณ — เอ ทำไมพวกคุณ ๆ ไม่เห็นความ
ไป ? — อ้อ ! นั่นแน่ คุณหญิง
เองนะแหละ — คุณแม่ท่านกำลัง
พักถึง — (ฟัง ออกจากทาง
ซ้าย) — อ้อ ขอแนะนำให้คุณแม่
รู้จัก — นั่นคือ คุณหญิงนเรศวร^๕ ๑
ใจละคะ — เรากำลังรัยประทาน
อะไรนี้กินนอ^๕ เชิญคุณหญิง

- ก๊วยซึเคะ (เพื่องและฟุ้ง คงแขนกัน)
- เพื่อง — ไม่ไ้ หรอก — เณญ คุณหญิง
ท่านจะต้องรีบไป (จับแขน เพื่อง — (ก๊วยครุณี) เฮ้! มีอะไรว่า
ถาวเรื่อง นำ จะ ให้เข้าโรง ทาง
หลัง) คุณหญิงท่านจะแะ ครุณี — คุณหญิงแถหมายควมว่าอย่าง
เข้ามาบอกว่าท่านไ้ถูกเรียกตัว
ไปโดยคว้น และมาลา— ลา—
ลา—ลา—ลา
- ครุณี — แหม ขอยพระคุณคะ ทังเช่นนั้น เพื่อง — (อยู่กลาง) นั้นแน! นึกแล้ว
ก็ยังอุทสาทักคิดงิฉัน
- เพื่อง — ขอยพระคุณมาก คุณหญิงครวั
— ทวังว่าคงเกิดทางโดยสวัสดิ-
ภาพ
- (ฟุ้งเย้กระทูลัง)
- ครุณี — }
ทลวง — } (ต่างลาพร้อมกัน)
เพื่อง — }
ฟุ้ง — }
เพื่อง — จะให้ฟุ้งไปส่งสถานใหม่ละครวั? ทลวง — ภายจริง — คุณหญิง ถิม ขวคน้ำ
ถาวเรื่อง — โอ๊ย! ช่างเถอะคะ — ถิฉันไม่ ร้อน ทั้งไว้ — ถิน จะถาม เอาไป
อยาก พราก เธอไป จาก ภรรยา
ของเธอ — งั้นลาก่อนนะครทุก ๆ
คน (ถาวเรื่องออกกระทูลัง ฟุ้ง — อย่างถวิลยว่าถินถินจะปล่อย
ไป แล้วเย้กระทูลังไว้)
- (เพื่องและฟุ้ง คงแขนกัน)
- เพื่อง — (อยู่กลาง) นั้นแน! นึกแล้ว
ก็ยว่า จะมาถ่มนั้น — แถเรา
ไม่ าน หรอก — ถิม มี เรื่อง ชน
เรื่องทนง ทพวิไม่ไ้เล่าให้ฟัง
— ถิม ถลอค เรื่อง คุณหญิง
นเรศวร — แถเข้าใจผิด ว่า ฟุ้งนะ
เขา เย็นเจ้ายาว — และฟุ้ง เย็น
ยาวนา — ชนใหม่ละ? — ฟุ้ง
(ทุก ๆ คน หวัเราะ — ฟุ้ง
ชัยไปทางขวา)
- ทลวง — ภายจริง — คุณหญิง ถิม ขวคน้ำ
ร้อน ทั้งไว้ — ถิน จะถาม เอาไป
ให้เอง (ทลวงฉวยขวคน้ำร้อน
วังคามออกไป)
- เพื่อง — อย่างถวิลยว่าถินถินจะปล่อย
ให้ไปถามล้าฟุ้ง (เพื่องวังคาม

หลวงออกไป)

ครุฑ — คุณแม่คะ (วิ่งตามเพ็ง)

เพ็ง — (กึ่งตัวครุฑไว้) อย่า—อย่า!
ไม่ยอมให้ไปละ — ฉัน ล้ามาก
มากพอแล้ว (เพ็งบีบประตู
แล้วใส่กลอน — แล้วไปหา
ไม้เท้าขึ้นโต๊ะ ขึ้นให้เพ็ง)

เพ็ง — น้ พุง ! เราก็คือเพื่อนกันมา
นานแล้ว — แก่ต้องช่วยอยู่ยาม
ให้กันทีละละ — กันจะได้พยายาม
เข้าหอ (ขึ้นไม้เท้า)

พุง — ไช้! เพื่อนเอ๋ย
(เพ็งจับมือครุฑเดินไปทาง
ขึ้นโต๊ะห้องนอน)

เพ็ง — ถ้าใครพยายามที่จะทำลายหอ
ของกันละก็ — ก็หัวมันลงไปด้วย
ไม้นั้นให้กษัตริย์แยกแยะ
ไม่จริง ก็ไม่ใช่คน
(พุง เอาไม้เท้าแยกแล้ว
เดินไปมาทำท่าหาอยู่ยาม — แล้ว
ไปหน้าประตูทำท่าเตรียมยิงแล้ว
ร้อง) — หยุด! นั่นใคร?
— พวกเขี้ยวกัน
— พวกเขี้ยวกัน — ผ่านได้! ทุกสิ่ง
เรียบร้อย
(เพ็ง และ ครุฑ ขึ้นขึ้นโต๊ะ
ห้องนอนไป — พุง ตั้งต้นเดินไปมา
ทำอยู่ยามใหม่ ก็พอ — — —
บัดนี้มาน)

๑ ผลรัฐวิทย์ วิทยาศาสตร์ ฉลาดคิด
เล่นถ่ายรูป ก็พิมพ์ สะกิมขนคร
แล้วประยิษฐ์ ของใหม่ ไซ้เกลื่อนกล่น
ไฟฟ้ากล นมิดเหมาะ เวือเทาะเอย ฯ

พระศรี นพินธ์

อัถถการ

ตุล

อย่างหนึ่ง นิสสัยที่จะเป็นเช่นนี้ ย่อมมีมาแต่
เป็นหนุ่มอยู่ และเป็นนิสัยของผู้ชอบวิ่ง
ผู้มันนิสัยมักวิ่งไปจนชุ่มมัวมาแต่เด็ก ๆ เมื่อ
แก่แล้ว จะไม่มีนิสัยเช่นนี้ก็ค่อยเลย ผู้ไม่
ชอบวิ่ง จะไม่อาจทำให้คนอื่นวิ่งได้ ยิ่ง
ในการโต้เถียงกันแล้ว การที่ย่อมอยู่ได้เสมอ
คงจะเป็นสิ่งจำเป็นในขณะเขาชนะ จึงเป็นผู้
ที่เยือกเย็น — หัวที่เยือกเย็นจำเป็นเหมือนไฟที่
ชยอุ่นเหมือนกัน

บางท่านชอบกล่าวว่าปรมาตมผู้อื่น โดย
ตนเองก็รู้อยู่ที่ตนเองไม่มีสติและหน้าที่จะทำ
เช่นนั้น ขอให้นึกว่าสิ่งที่ทำให้เราถูกเขา
นั้น อาจเป็นความเข้าใจผิดของตาของเราบ้าง
ก็ได้ การอ่านหนังสือนั้น มันง่ายกว่าการ
อ่านคนนัก อาการที่บุคคลอื่นแสดงต่อเรา
ต่าง ๆ นั้น บางทีที่เรารายงานแก่สมอง
อย่างผิด ๆ เราจะเชื่อตัวเรามากเกินไปไม่ได้
และจะเชื่อว่าทุก ๆ คน เป็นเพื่อนแท้ของท่านก็
ไม่ได้ แม้เขาสัญญาว่าจะเป็นเช่นนั้น; เช่น
เดียวกัน อย่างนี้ว่าทุก ๆ คน เป็นศัตรูของท่าน
มนุษย์เป็นสัตว์ประหลาด เราไม่ถูกนำโดย
เหตุผลเท่านั้น แต่บางครั้งเราถูกนำด้วยความ
อริสสา, วิชา และโทษะ

การโต้เถียงกันบางทีทำให้เกิดการแตก

มิตร หรือทำให้เกิดการเข้าใจผิด ฉะนั้น ถ้า
จะโต้เถียงก็ต้องระมัดระวังคำพูด—พูดให้สั้นและ
ชัดเจน หาเหตุผล ทำให้คู่โต้เถียงค่อย ๆ
เปลี่ยนความเชื่อของเขาเอง การทำเช่นนั้น
เป็นขั้นแรก ที่จะได้ชัยชนะ การสนทนาเป็น
วิชาอยู่ในตัว ผู้พูดดีเพราะมีเรื่องพูดมาก
พูดไม่ซ้ำซาก ก็เป็นนักพูดที่ดี แต่การที่จะ
เป็นนักพูดดี เท่ากับเป็นนักฟังที่ดีนั้น ยากมาก
แต่ถ้าท่านเป็นคนใจดี มีความเมตตา กรุณา
และโอบอ้อมอารีแล้ว ก็จะมีคนชอบคำแนะนำ
ของท่าน ท่านจะมีความพอใจในอันที่ได้เป็น
ผู้ช่วยเหลือคนอื่นในยามยาก

อย่าเป็นคนซึ่งสงสัยว่าคนอื่นหัวเราะเยาะ
ท่าน ถ้าท่านรู้สึกว่าเขาหัวเราะเยาะท่าน
จริงแล้ว ท่านจงหัวเราะกับเขาอย่างสนุก
เขาก็จะหยุดหัวเราะเยาะท่าน — ท่านเอาชนะ
เขาได้แล้ว เขายิ้มเยาะเรา เราไม่เสียหยา
อะไร ลอว์คอบบ์ว่า “การที่ถูกไม่ลดชั้น
ของท่าน นอกแต่ว่า ท่านจะลดชั้นตัวท่าน
เอง”

อย่าคำว่าตัวเอง คิดเกินตัวเองให้ใครฟัง
ปล่อยให้คนอื่นกล่าววิพากษ์ และท่านเป็นคนฟัง
ดีกว่า อย่าว่าคนอื่นไม่ดี นอกจากเป็นหน้าที่
ของท่าน เช่นครูกับศิษย์ ถ้าท่านว่าไม่ดี

พ. ศ. ๒๔๗๕

ทำตนให้เหมาะสม

โดยมีมีหนาทที่เช่นนั้น เขาย่อมมีเหตุผลที่จะ
คิดเทียบท่านให้เหมือนกัน

สำหรับพ่อค้า การพูดจาเป็นสิ่งที่สำคัญ
อย่างหนึ่ง จึงอย่าคิดเกรี้ยวสัมพันธ์ให้ขาด
จนมิอาจจะก่อให้เกิดกันได้ พ่อค้าต้องออกทน,
ไม่โกรธง่าย และไม่ปล่อยให้คำพูดหลุดออก
จากปากในขณะไม่ยั้งคิด, ในขณะที่ท่านโกรธ
ไม่พูดส่อคิด และไม่เสือกเข้าไปในที่ที่เขามี
ประสงฆ์ ท่อนยังมิว่างอีกถมิไป

ไม่มีวิชาสาขาใด หรือ แผนกใด จะมี
ประโยชน์ยิ่งไปกว่าความรู้เรื่องคน การ
เลือกคนให้เหมาะกับการงาน เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง
ของผู้นำที่ปกครองคน และจัดการงานแห่ง
หน้าที่ การเลือกคนบรรจุตำแหน่งนี้ มี
ภาษิตขงจื๊อที่หนึ่งว่า “ถ้าท่านสงสัยในตัวเขา
อย่าจ้างเขา ถ้าท่านจ้างเขา อย่าสงสัยเขา”
การที่เราจะเชื่อใคร หรือเชื่ออะไรนั้น เรา
ควรระใคร่ครวญ เมื่อได้เชื่อแล้วก็เชื่อจริง ๆ
แต่ควรระวังไม่ให้ความเชื่อของท่านเป็นความ
เชื่อที่ตายอด อย่าให้เป็นอย่างที่ว่า “เชื่อ
ให้หมด ไม่ก็อย่าเชื่อเสียเลย”

เราควรจะทำอะไร หรือความในใจของเรา
เป็นอย่างไร ไม่ควรพูดออกไปให้คนอื่นรู้
นอกจากคนที่ท่านไว้วางใจที่สุด ซึ่งตามคติขงจื๊อ

เรียกว่ามีตระกูล—มีครอบครัวมีความสุข เพราะ
อาจเห็นได้ว่า ท่าน ขยายความใจ ออกไป เป็น
กัน ๆ ก็ได้ จงระมัดระวังคำพูดของท่าน
ปากของคนฉลาดอยู่ที่ใจ แต่ใจของคนฉลาด
อยู่ที่ปาก จงใช้หัวของท่านหาเหตุผลของ
ท่านเอง, ท่านมีอยู่แล้ว ยางคนชอบพูดมาก
ไม่ใช่เพราะเขามีเรื่องพูดมาก แต่เพราะเขา
ชอบพูดมาก อย่างนั้นเอง ลอว์กอบเวอว์พูด
ตรงกับภาษิตของไทยเราว่า “พูดไปราก็สง
ไปเสีย นิ่งเสียราก็ดังทอง” Plutarch
พูดถึง Demaratus ว่า เมื่อถูกถามในที่ประชุม
แห่งหนึ่งว่า เป็นเพราะเขาเป็นคนใจ หรือเป็น
เพราะต้องการ คำพูดจึงหยุดยั้งอยู่ไม่ยอมออก
มา Demaratus ตอบว่า “คนใจจะยังไม่พูด
นั้นไม่ได้เลย” อย่าพยายามแสดงความคิด
ของท่านจนเกินไป ไว้ให้คนอื่นเขาชมท่าน
เองดีกว่า, ปราศรัยกับว่า จงเป็นผู้รู้จัก ร
ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมมาหาผู้รู้จัก ร และเมื่อ
มีโอกาสก็ช่วยเขา ถ้าโอกาสหนึ่งมาถึง
ท่านแล้ว แต่ท่านปล่อยไปเสีย ท่านจะมี

ประสพโอกาสเช่นนั้นอีกเลย มองก่อน
กระโดด กระโดดแล้วจึงมองดู ไม่มีประโยชน์
อะไรเลย จงเป็นผู้ระมัดระวัง แต่อย่าระวัง

อัฏฐการ

ตุล

จนเกินไป ที่เรียกว่าหาภวนไม่กล้าทำอะไร เพราะกลัวผิด “คนไม่ทำผิดเลย คือ คน ไม่ทำอะไรเลย”

การแต่งกาย นับเป็นส่วนสำคัญในชีวิต อย่างหนึ่ง ฉะนั้นเราต้องแต่งให้เรียบร้อย สมฐานะ เพราะถึงอย่างไร ๆ เราก็ต้อง แต่ง การแต่งกายเป็นเครื่องสื่อถึงความเป็น อยู่ และเป็นไปของมนุษย์เหมือนกัน

เมื่ออยู่ในสมาคม เราเรียนรู้ถึงกิริยา มารยาทของสมาคมนั้น มนุษย์ในโลกเป็น ดังหนึ่งกวีตะครุ ทุก ๆ คน ย่อมมีทราบดีว่า ความสำเร็จที่เราได้นั้น ย่อมเป็นผลจากกิริยา

ที่เราได้แสดงออกมาทั้งสิ้น จึงพยายาม แสดงแก่กษัตริย์ท่านให้เกิดความสุสุขแก่ตัวท่าน และครอบครัวของท่าน

ที่กล่าวนี้เห็นทางที่จะช่วยให้ ท่านให้ เหมาะสม เราได้ว่าให้ทุกคนไม่เย็นของง่าย ถ้าจะสรุป ก็ว่าต้องพยายามเป็นผู้รู้จักเหตุผล, กาลเทศะ, บุคคล, ชุมชน และรู้จักตัวเอง อันเป็น สปีรริสธรรม ของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ก็คืออยู่เสมอว่าเราไม่ใช่ คน ๆ เดียวที่อยู่ในโลก เราจึงต้องทำคน ให้เหมาะสม เพื่อให้ตัวชีวิตของเราเจริญ จนถึงที่สุด.

๑ กตัญญู ครูโยธาธร ท่านนัถิอ
เห็นแก่เงิน เห็นแก่ตัว ขี้เลิยพอ

กตมามือ สมัยใหม่ ได้ชิงหมอ
จนแม่พ่อ ก็ล้มก เลียนสัคว์เอย ๆ
พระศรี นินพนั

ชีวิตกับความหวัง

เขียนโดย ส. โพธิ์ศิริ

[—ในชีวิตใคร?—ไม่คิดถึงความหวัง ออกส่ำหีวส่ำหีวทำด้วยกำลัง มานะ เพียร เวียน ทั้ง แก่เยาว์มา เพื่อความสุขความสบายครั้นไคร้ขี้ แล้วก็กลับเศร้าหมอง ไม่ท้องหา วณกันไปเวียนกันอยู่กินพำ กวียังหลงพระว่จะพินไป ทั้งหมคนมีมืออย่าง ก่อนข้างหนัก คือ ความรักทุกคนพินวิสัย จะเลี้ยงหลีกปลีกคนให้พินไกล กังค้ำในราชินพินอ ยลทำนอง “—ในโลกนี้มีอะไรที่ไม่คู่? ได้เห็นอยู่ทั่ววันล้วนเป็นสอง ดวงจันทร์นั้น ยังมีอาทิกษ์ป่อง เกรพพ้องบางควาวเมื่อเข้าเย็น—”]

ในที่สุด ชื่นใจ, นามที่ไพเราะ พร้อม กวียความอ่อนหวาน—นุ่มนวล และ พิศวง ใน วงแห่ง ความคึกของ ข้าพเจ้า ก็มาถึง — มาที่ บ้างสน บ้านอันเคยอยู่มาแต่เยาว์ ภายหลัง ที่ได้จากไปเสียกว่า ๑๐ ปี—เป็นเวลา อันยาวนานซึ่งนำมาแต่ความอาภัพ อับโชค สู่ข้าพเจ้า จากนักเรียนโค่งที่สุขในชน — จากความเย็น หนาวพเนจร กลับมา—มาทำนา ตามไร่เลี้ยง ท้อง — เลี้ยงปากของตัวเอง อันเป็นสมบัติชิ้น สุกท้ายที่ข้าพเจ้า ได้รับจาก บิดามารดา ผู้ละทิ้ง ไปแล้ว มรณะกวียความซบภาพ ท่านที่รัก! ขอให้ข้าพเจ้าได้เล้าอันหลังไป สักหน่อย เด็ก ก่อนเสียชีวิต ถูกแล้ว สิบปีก่อนโน้น ท่านบิดา

ของข้าพเจ้า—หลวงสมบุรณ์ธรรมา ถ้าท่าน เคยผ่านไปแล้วกับข้าได้ ท่านก็รู้จักหรือ อย่างน้อยจากคำเล่าลือ—กล่าวขวัญของบุคคล แต่ช่างเลอะเพียงวาทินนามก็บอกชื่อกับอยู่แล้ว —เฮอ! และไม่ลองท่านเสียด้วย บอก ท่านก็ได้ว่า ข้าพเจ้าเกิดมาในกองเงินกองทอง จนมีความหยิ่งเย็นสันดาน ข้าพเจ้าเป็นบุตร ชาย คนเดียวที่ใคร ๆ ต้อง คอยพะนอ มา แต่ เล็ก อยู่โรงเรียนมีชื่อเย็นหัวหน้าทางเกร ชวนเพื่อนกันไป กระโดดน้ำ—นักตีหม — รังแก เด็กนักเรียน ที่เป็นตัญญู — ปลุก บ้านเล็ก ในที่ ลับไว้ประชิดมพวก โดยอำนาจเงินที่เข้ามา จากบ้าน ออกอุบายหลอกล่อผู้ปกครองเอาครู

ส. โพธิ์ศิริ

ตุล

และการเรียน มาเป็นโล่ห์สำหรับประชุมอย่าง
สนกสนานในกลางคืนที่บ้านเล็ก แยกกัน
เป็นกอง ๆ ไปขว้างขว้างกัน ลึกใกล้จะโมย
—มะพร้าว—แดง—เจ้าโชน มาทำเลียง
กันเพอรนเรง— พอลงยสอไล่—ตก—แต่
ข้าพเจ้าคงมีชื่อเป็นนักเรียน โรงเรียนประจำ
บาลประจำอำเภอปะทิว ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๕๑ จน
สัปดาห์ พ.ศ. ๒๔๖๑ เป็นย ทุสัปดาห์ของการเรียน
สลับกันเอา! ข้าพเจ้านายสม พงษ์มัน อายุ
สิบแปด เรียนจบประถมบริบูรณ์ ท่านเห็น
ไหมเล่า —ว่ามันช่างมีชัย เสีย น กะไร เลย
แค่นั้น จำเป็นด้วยหรือ? คนเช่นข้าพเจ้าบุตร
ทั่วก็ใคร่และคนเคียวของหลวงสมบรมอันสาร
รักต้องมานั่งเสียใจควมที่ความมีแค่นั้น ใน
เมื่อมาอยู่เท่านั้น รู้ไปทำอะไรกัน? เพื่อ
หาทรัพย์หรือ? ฮี! ค่อให้ไม่รู้อะไรเลย
ก็ไม่เห็นจะต้องอกตายนะ! สามโรงส
สี่โรงเลียบ นา—สวนคังพัน ๆ ไร่ ช้างคัง
โหลง รดยนตร์ เรือยนตร์ ทุกหัวระแหง
ออกอย่างนั้น บุญแต่ให้มีผู้มากอยช่วยกัน
นอนกิน นังกิน สักพันคนเป็นไรเล่า?

คุณพ่อ—คุณแม่ไม่เคยออกปากหรืออัน
ใจในเรื่องเรียน เรื่องศึกษา คามใจ สักแต่
ข้าพเจ้าชอบ เหล้าหรือ—ฝัน—กัญชา!

เชิญเถระตามสบาย ขอท่อย่าให้ซัดใจ
ข้าพเจ้าจนครอมใจก็แล้วกัน
พอออกจากโรงเรียนนั่นเอง คุณพ่อ
เลยขอมันบุตรหลวงบำรุงประชากร นายอำเภอ
ท่านให้ จากความคุ้นเคยระหว่างเด็กหญิง
คนนั้นกับข้าพเจ้า ขวักกับความชอบพอระหว่าง
บิดาเราทั้งสอง จึงไม่มีสิ่งใดขัดข้อง แต่
ข้าพเจ้าถูก หลวงบำรุง ๑ ขอร้อง ให้เล่าเรียน
เพิ่มเติมอย่างน้อยสักสองปี เพราะฝ่ายหญิง
ก็ยังเรียนอยู่ เราเห็นสอกล้องกันทุกคน
ผลที่สุดข้าพเจ้า ก็ถูกส่งเข้าไป กรุงเทพ ๑ เพื่อ
เล่าเรียน

พัก อยู่ กับ พระยาประจักษ์บริบาลผู้เป็น
ลุง ได้ราว ๖ เดือน เกิดความคืบใจเนื่อง
แต่การเที่ยวการกระของของข้าพเจ้า เลยเข้า
บ้านมันอยู่เสียเอง กัน เออ! ท่าน—มัน
สนุกสุขใจเสียอะไรเล่า! ที่บ้านข้าพเจ้ามี
คนคร—มีการเลี้ยง—การเต้นรำ ทุกวันเสาร์
แถมวันอาทิตย์ ครึ่งวันเป็นพิเศษ ค่อมาก็
เพิ่มวันพอเข้าอก—และ—ควรวนไม่มั่วว่ง
เสียแล้วตลอดวันตลอดคืน ข้าพเจ้ากำลัง
เรียน—เรียนความรู ู้ทุกอย่างอันจะมียู่ตาม
ครอก เรียนเล่นไป—ถั่ว—ไฟ และการพระน

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

แจ้—ม้า—เรียนรู้อะไร—ผู้หญิง วิก
ความยาวของ ถนน ค่อย รดบนคร ใน ยามเย็น
วิกความสูง ในอากาศค่อยตกลึบซัน—สียาซัน
เรียนภูมิศาสตร์กับบรรณไฟ ไปมันจวบเหนือ
เทโก้ จะประหลาดอะไร? เงินเย็นแก้ว
สาวพรหมณี หลวงสมยวณ ท่านบิดาของ
ข้าพเจ้าไม่เคยคิดถึงการใช้จ่าย ครั้นที่
ต้องถามถึงเรื่องเงิน เท้าไรเท้ากัน ขอไป
เมื่อเอ๋ยก็เหมือนนั้น ขอแค่ให้ข้าพเจ้าไครย
ความสุขเย็นพอใจ มิใช่ข้าพเจ้าจะกลั่นกลิน
กรุงเทพมหานครนครเสียบให้หมกหมักคามที่ แล้ว
ทำไมรี ท่าน ข้าพเจ้าจะไม่เป็นทุกข์อกอกใจ
แก่พวกเพื่อน—เป็นเข้าแก่สายคา—ข้อคืออยู่
ตามริมฝั่งปากของสมาคมของทุกเพศ เวลามัน
ล่องไปโดยไม่รู้สึก— อ้อ! ก็แม่ละข้าพเจ้า
จะมานั่ง คอยนับ วันจันทร์—อังคาร—พุธ ๑ ๒ ๓
และเดือนมีเออะไรกัน ระหว่างที่ข้าพเจ้าอยู่
ในกรุง ๑ อยู่บนสวรรค์ อยู่เหนือเล่าเรียนอย่าง
วิถียรครบ ๑ ปี หลวงบำรุงประชากร ก็
ย้ายจากอำเภอประวิทย์ เข้ามาเป็นนายอำเภอ
ปทุมวันในพระนคร ก็ขึ้นแรกที่ท่านมารับ
ตำแหน่งนั้น ข้าพเจ้าก็ได้เป็นจำเลยในคดี
รูดชนคน, ทยหน้าอัน, เมฆาอะวาก, ผูก
ผู้หญิงขึ้นรถยนต์ที่ ๑ ๒ ๓ รวมกันหลาย

ครั้ง ซึ่งท่านเป็นผู้เปรียบเทียบ และทุก
ครั้งท่านก็เรียกไปสั่งสอนให้เลิก ประพฤติทาง
อันน่าทายนะมาสู่กัน—แต่—ท่าน ข้าพ-
เจ้ากำลังเป็นช่างกลั่นกลินเสียแล้ว รัชคำ
เมื่ออยู่ค่อหน้าท่าน—เมื่อขอสับ อยู่บน หัวขมของ
และถูกกระชากไว้ พอคล้อยหลัง—พอขอ
ห่างตัวก็กลืนเข้ารูปเค็ม แม้กระนั้นใช้ว่าท่าน
จะเลิกคยหรือวังเกียเกลียดชังก็หาไม่—

จนถึงวันหนึ่ง เป็นวันสำคัญในชีวิตของ
เรื่องทะเลาะคือไปนั้น เป็นวันที่ข้าพเจ้าจะลืม
เสียมิได้ จริงอยู่ในขณะนั้น ในวันนั้น
ข้าพเจ้าไม่เห็นว่าจะ สลักสำคัญอะไรนัก ก็ตาม
แค่กับคน—อ้อ! ต่อมา—ต่อจากนั้นมาก็เลย
—จนเคยวัน ข้าพเจ้าได้ รู้สึกแล้ววามนสน
คือวันสำคัญยิ่ง วันอาทิตย์ ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์
พ. ศ. ๒๔๖๓ วันแห่งความเศร้า โอ้ ท่าน
เอ๋ย! วันเศร้า—เป็นความเศร้า ของหญิงผู้
หนึ่งทีหลังอนวัคข้าพเจ้ามาก เออ! แก้วหลุก
มือแตกไปแล้วจึงรู้สึกเสียกาย!

ข้าพเจ้าขย รดบนครออกจากบ้านใน เวลา
เป็นวันหนึ่งแห่งเดือนตุลาคม ก่อนวันสำคัญ
ที่กล่าวมานั้น ขยหันฝน—และขยกันเร็วอย่างสุด
ขีด เรือยไปคามถนนพญาไท ตั้งเข็มไว้ว่าจะ
ไปบ้านเพื่อน พอรชชนะพานอุเทนถววย ถึง

ส. โพธิ์ศรี

ตุล

ครั้นเช้ากษัตริย์นคร ออก คันทอง ซึ่งสวนมาขึ้น
โดยแรง ผลระอย่างไรก็ตามเถระ ข้าพเจ้า
ก็สกลิมตาขึ้นก็มาปรากฏเห็นว่านอนอยู่บนฟูก
อ่อนนุ่ม ข้าง ๆ มีหญิงสาวหน้าทาโรย ๆ
นั่งอยู่ เห็นแว่นแฉกก็จำได้ หล่อน คือ
ชนใจ สุริยทวารณ์ บุตรีหลวงขำรุ่งประชากร
นายอำเภอปทุมวัน และเป็นคู่หมั้นของข้าพเจ้า
นั้นแท้ว !

พอเห็นข้าพเจ้าลืมนึก หล่อนก็ขยับตัว
ลุกขึ้นไปทักไต่ถาม กลันมาพร้อมกันแล้วอย่า
นำอยู่ในมือ

“สม คะ” หล่อนเรียกเบา ๆ “เป็น
อย่างไรบ้าง ?” ข้าพเจ้าหลันตาต้องคำว่า
—เป็นอย่างไรบ้าง—อยู่ในใจ—และนั่งนึก

“สม” หล่อน ยืนมือ มาลูบคลำ ทักถาม
และกระซิบที่หู “รับประทานยาละ”

ก่อนลืมนึกข้าพเจ้าเฝ้ารับยาที่ ให้อยู่กับ
ริมฝาปกกลันเข้าไปแล้ว—

“อ่อนเพลีย—” ข้าพเจ้าพูดแทนคราว
“—คืนมานี้ได้อย่างไร ชนใจ?”

“คุณพ่อพามาละ— รดของ สม ชนกับรด
แท่งซ” หล่อนบอก

“เสียหายมากไหม?—โอโย!” ทิน
ถึงคราว เพราะระพลกัณฑ์ รุ่งสีกปวกไปทั่ว

หล่อนเข้าประคองทันทัน “อย่าละสม—
หมอนให้อนนึ่ง ๆ”

ต่อจากนั้นหล่อนก็เล่าให้ฟังว่า— รดคัน ที่
ข้าพเจ้าชนเอานั่นไม่เป็นอันตราย แต่อย่า
“โรดสรวอย” ของข้าพเจ้าเมื่อชนเขาแล้วก็ยง
แล่นเข้าไปชนเขาสะพาน และตกลงไปในคู
ลือแฉวนหมื่นคว โดยเครื่องยิงเกร็ดเทศ ทิว
ข้าพเจ้าก็จะแตกเข้ากับ พวงมาลัย อย่างแฉ ฉง

สลาย แล้วก็จะเดินลงไปนอนอยู่ใต้รถ เขาจึง
ช่วยกันดึงออก นำมาอมยสถานตำรว
คุณพ่อของหล่อนเห็นกับเขาควมา ลงท้าย
หมอนระว่าระก้องรักษาตัวอยู่ ๑ เดือนจึงจะหาย
ดังนั้น ข้าพเจ้าทำต้องนอนแฉ้ว รับการ พยาบาล
โดยความเอาใจใส่จากหล่อน พร้อมกัน

ความเมตตาอารีของคุณหลวงขำรุ่งประชากรตลอดมา
วันคืนล่วงไป ความเจ็บก็ลดลงเป็น

ลำดับ ครบ ๓๐ วัน ต่อจากวันแรก ข้าพเจ้า
ก็ลุกขึ้นเดินไปไหนมาไหนได้ สะดวก เป็นปกติ
แต่— ถูกขอร้องให้อยู่ใน ยาน นั้น ตลอดจน
หลวงขำรุ่ง ๆ รับหน้าทหน้าไปฝาก เข้า เล่าเรียน

คือเป็นอนเรยร้อย—และ นานมา—ความ
สนิทสนมระหว่างเรา ข้าพเจ้ากับชนใจก็ทวี
ขึ้น ชนใจเป็นหญิงสาวที่น่ารัก และข้าพเจ้า
ก็ไ้รักแล้วอย่างบุษยา หล่อนสวຍ—จากว่าง

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

เล็ก ๆ อ้วนแอ่นเพียงคอกไม้ไหว วงหน้า
ชาวสระกานวลเป็นโย คู้กอกคำและโค้งไค้
ส่วนรักกับวงหน้า รีมฝปากแคงเรือปานซาค
แต่ม ปักขีไค้พานขาวเงาเรียงเรียงกับแกล้ง
จิกไค้ โดยบรรจง หล่อนแก่—จากยามยิม
พวงแก้มเป็นสีชมพูปลั่งปลั่ง มีรอยยิ้มเป็น
ลึกลับยั่วชวนใจ หล่อนงาม—จากจิวยาริก
—วิชาคารมปรนนิบัติ และที่สุดหล่อนเล็ด
จากความรัก— อ้า! ท่านเอ๋ย! ท่าน
เคยมีโชคเช่นข้าพเจ้านิยามหรือไค้?

เราเคยพากันนั่งรถกินอากาศแดดพญาไท
ไปเขาคิน ป้ารคนาญเล็ด เราเที่ยวกันในงาน
ถูกหนวที่สวนสราญรมย์ เราพลอกกันเพลิน
เมื่อเกือนหงาย ท่ามกลางกลิ่นหอมของ
คอกราตรีและพทอซาค ท่ามกลางสายลม
ที่พัดโชย ผลักกันคึกคักกันสร้างความสุข
สำหรับอนาคต ท่าน! เราคิดถึงบ้านเล็ก—
มีส่วนคอกไม้ มีสระ—มีน้ำพุ—และ—และ
—สมัยที่อมรินทร์แห่งความรัก—ท่านเอ๋ย!

—แต่—“ไค้ไค้ไค้โลกล้วน อนิจ”
ฉะนั้น เมื่อเรามีความสุขแล้ว ไม่ช้า ความทุกข์
อันเป็นของ คู่กัน ก็มาเยี่ยม—วันอาทิตย์ที่ ๑๓
กุมภาพันธ์ ปี ๒๓ วันของ ความเศร้าเวียนมา
ถึง — มาทำลาย หมก ทุกสิ่ง ทุกอย่าง ที่ฝันถึง

และไค้ช่วยกันสร้างไว้ ตอนเย็นข้าพเจ้าถูก
เพื่อนเชิญไปกินเลี้ยง—ดื่มเหล้า—และเมา!
กลั้มมาถึงบ้านราว ๒๑ น. พอหลังจากรถก็
ไค้ยินเสียงไวโอลิน ครางแจ้ว มาจากห้อง ของ
ชั้นโ ี ข้าพเจ้าเกริ่นขยันทไค้เรื่อย ล่วงพ้น
ประตูที่แง้มไว้อย่างเงียบ ๆ แอบดูภาพของ
ผู้บรรเลงในห้องนั้นไค้โดยฉิววิสาสะ

รักมีชาวอนวลฉายพุ่ง เข้ามา ทาง หน้าต่าง
จับวงหน้ารูปไข่ อ้อมเอื้อมกอดสายโลหิตแห่ง
ความสมบูรณื ผิวเนื้อละเอียดขาวละออเมื่อ

ถูกแสงจันทร์ฉายแลดูเด่น รอยกายพรวยไป
ด้วยความรักที่อ่อนและเล็ดงาม แก้มทั้งเป็น
พวงเพียงจะขยิบขึ้นเอียงทาบกับข้อเหนือไหล่
ซ้าย รีมฝปากเล็กขางมีสีคึกกลายนั้น เผย
ยมน้อย ๆ เห็นไรฟันเป็นเงางามสระอากาศ มือ
ขวาจับคันชักลากไปมาตามจังหวะ กระทำ
ให้ส่วนกลาง — ที่ทรงอก อันกลมมนู้นไค้ส่วน
กระเทือนเนียบ ขยาย เย่ง—เย่ง—และเย่ง เห็น
เป็นรูปคอกอกยั่วคมซึ่งกำลัง ไส่ละระพันน้ำ เรา
และสุภะยั่วชวน นุ่มมือซ้ายซึ่งงามปาน
ลำเทียนประกายด้วยแหวนเพชรน้ำหนึ่ง เมื่อ
พรมสายแลพราววา —เฮอ! เทพธิดา เทพ
อัปสรแห่งเทพนิยายระงามเท่าเพียงนี้หรือ?

ไวโอลินครางไปมาตามความ ปราถนาแห่ง

ส. โพธิ์ศรี

ตุล

หัวใจอันเร้งสข—บริสุทธิ์นั้น หวานเย็น
เสียงโคกอย่างลึกซึ้ง—เป็นเพลง “เขมร
พวง” ทลธนาม—

โดยรวกเร็วเหลือสักระยะอีก อำนาจ
อนร ของ กลั อิน หยาบช้า เบียง บ้าเถื่อน เจ้า
ครอบงำและสั่งเสริม สันดาน เข็มของ ข้าพเจ้า
ช่วยรกรับคุณธรรมเคล็ดได้—จากความรู้ สัก
อันชอชก้วยจารีตจริยาของอารยะ ทลธอยู่ใน
อำนาจคำคุณาและกลั เมฆเหล่า—ขวกกับ
เมฆ รูป เสียง ขวนคาเคื่อนใจเพราะหน้า ลม
ไปสิ้นแล้วทุกสิ่งทุกประการ ข้าพเจ้าก้าว
พรวกเคียวถึงหัวล่อน พร้อมมือโยกออก
อย่างไม่ปราณี มิใช่ระคนจะร้องหรือหยิก
กัก คุเหมือนจะบังยู่ให้เพลิงแห่งความใคร่ลุด
ซอชอย่างแรง ทั้งเมื่อคล้มคล้ายคลึงคลา
ว่าตนลุดก้วยมือล่อน ๒-๓ ผาก จน
ชาหนา แล้วถอยเคิมทุกลุกเคิดช่นกว่าเคิม
จำได้ว่า—โอ! สวรรค์ทรงโปรดเคิด ข้าพ-
เจ้ากลายจากมนุษย์เป็นสัตว์ทิรชาน ไปแล้ว ณ
ยกันัน คัดธรรมเคียอระมมาบังเกิดสันสฤกล
อย่างน่าอนาด ข้าพเจ้าถอศรคี่ล่อน—ถอก
อนิจา! กลังหลึง เมืออ้อนแรงก็อ้อนพย
อยู่ก็มอก เพียงนั้นแทนทระรู้ สักท้วงความ
คึกหรือ? ข้าพเจ้ากลั—รุม—รุม และรุม

เออ! เห็นการรุมอย่างบ้า อย่างลัคว์ นำ
ละอาย—จนพอใจ แล้วก็อุมไปวางบน
เคียง นอน—หรือ—คาพรว—อกเคิน—ใจเวียน
ขึ้น ข้าพเจ้าเคิดไปมา ๒ กลั ๓ กลั ความ
คึกฝ่ายค้ำค้มฝ่ายสูงเลียงกันอยู่อยู่ในสมอง ก็
พอคี่—

เสียงผิง! ที่ประทุ ข้าพเจ้าสะกั้งสัศทวิ
หันหน้าไปยังเสียงโดยเร็ว พอคี่ลุดจยรว
ตรงคอเคิดกระชากอย่างแรง ข้าพเจ้าเคิด
ไปชนเอามุมห้อง— ลุดช่นได้ก็ประชันหน้า
กับ—คุดหลวงบ่างรุงประชากร ผู้ยืนดมึงทงอยู่
กลางห้อง ซึ่งยคินสว่างไสวแล้วค้วยแรงไฟ
“อ้าย—” ท่าน ควากพลาถ หอย

“— อ้าย — การ กระทำ ของเฮ็งควรแก่
ลัคว์—” แล้วจึงหันไปทาลก— ช่นใจ
ยันทวลุดช่นและโผเข้ากอกคึกกลางสระ
ท่านทรวกของข้าพเจ้า ยคินเองความ
รู้สัศลิด เบียงปลกคิมนุษย์ได้กลัยเข้าสัศควงใจ
ของข้าพเจ้าแล้ว เลือคินภายในทรวนระอุมือ
ลัศคี่นนั้นกลัยเป็นชัคทจนชาไปคดลอท้วง ความ
คึกรือยแปดคั้งแข่งกันช่นไปอิดค้อ อยู่ใน สมอ
แก่งแย่งกัน และกนรคังจะแตกแยกเป็น
เสียง ๆ จะทำอย่างไรคี่? การกระทำ
ของข้าพเจ้า ไม่มี อะไรในโลกมาลยลั้งความ

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

สามานย์ ให้หายได้

“คุณอา-ขอรัย! —” ข้าพเจ้าปล่อยคำพูดออกไปคล้ายเสียงควาง และก้มลงกราบท่านแทบเท้าแน่นงออย่างคนคนใจ ขณะที่ท่านพูดขึ้นด้วยน้ำเสียงกระต้าง—หัวหาญและเฉียบขาด

“ฉันจะยกเรือนนี้ ไปตั้ง หลวงสมบูรณ ๑ พื่อของแก ส่วนตัวแกต้องไปจากที่นี่—จากบ้านฉัน ขอรัย! ให้เราพบเห็นหน้ากันอีกตั้งแค่นี้”

ก่อนที่เร่พูก่อนนอนประการใดอีก ท่านก็นำบุตรออกจากห้อง ข้าพเจ้าน้ำตาร่วง ผลาญกลิ่นตามท่านมาถึงหน้าประตู แต่ท่านได้หันหน้ามาอย่างคร่ำครวญ แว่วความเป็นประกายสว่างแว่กความเคียดแค้น พลางว่า—

“แกละไปไหนก็ได้ แต่ให้จำไว้อย่างเดียวว่า อย่าให้ฉันเห็นหน้าแกอีก—ตลอดชาติ” ท่านย้ำประโยคหลังถึงฉันข้าพเจ้ารู้สึกสะท้าน ข้าพเจ้าคุกมือเท้าอ่อนเปลี้ยปานลมมือ มองเห็นท่านเดินจากไปตรงห้องทางขวามือ ก่อนจะเลี้ยวลับ ฉันใจ ยังหันมาดูข้าพเจ้าอีกครั้งหนึ่ง ในดวงตาคาลออยู่ด้วยหยากน้ำตา มีแว่นแสงถึงใจความเข้าใจอย่างสาหัสใจเย็น คงหนาที่อ้อมเปล่งปลั่งนั้นซัด

โธ — โอ! ฉันใจ—

ข้าพเจ้าใจเซมายังห้อง กับคนที่ชวนจะสนชวัก เงืองเหงา หมกกำลัง โถมตัวลงบนเตียงอย่างหมดความโยก หัวใจกำลังจะหยุดเต้นเพราะความชอกช้ำ—ความขื่นขื่นรู้สึกว่าโลกแคบฉันจะไม่ลืมพอหายใจ ถูกเบียดเสียดเต็มไปด้วยความชั่วช้า—เลวทรามเริ่มคึกและเริ่มซิงไปทุกสิ่ง ซึ่งความประพฤตินั้นแสนโหดร้าย ซึ่งสมาคมแห่งเพื่อนฝูงผู้นำทาง ซึ่งตัวเองที่รันทดถึงชั่ว ซึ่งสุราที่ย้อมใจให้แก้กล้านทางผิด ซึ่งเงินทองที่พินยสมบัติความมั่งมี ที่เป็นเครื่องอุปการณ์ให้ทำอะไรทำอะไรได้จนเคยตัว ซึ่งรูป รส กลิ่น เสียงที่ย้อมใจให้จุ่มให้ตกลงไปในเหวแห่งกรรมอันชั่วช้า— เออ! ก็อยู่ไปไยเล่า?

ผลจากที่เคยรวกเร่วกรงไปทีละกระชากถึงซัดหีบเอาเงินพอกอกบวรระดู กะชาภาพราดกลิ่นล้ากลิ้ง ยกขึ้นจ่อตรงขมับ— นวสอที่—

สายตาทรงภาพในกระจก—โอ! ร่ายกายภาพแห่งความอลหม่านและเศร้าสลด ที่ลึกลงในเหตุการณ์ ภาพตัวของข้าพเจ้าซึ่งนอนหงายโลดโผนไหลออกจากปาก คาโปน หน้าแสบเย็นนำเกลี้ยกลืนสำสรวลเย็นเย็นขมขื่น เสียงของ

ส. โพธิ์ศรี

ตุล

นิภาคารา และ เกรือญาติ คร่ำ ครวญ หวนให้
ด้วยความทกข์แสนสาหัส ภูงจะก้องระวี
อยู่ในหุ เสียงคนทั้งโลกซึ่งพากันคิดินหมื่น
ประมาณ ความซบเซาของคนที่ไปเมื่อ
ทราบเรื่อง ข้าพเจ้าตายไปแล้ว—ตายเพราะ
เป็นอ้ายใจ ย้ายอย่างนักขบ เป็นอ้ายอมนุษย์
เนรคุณ เป็นอ้ายทวิเสณิกัญไรแก่สมาคม
มนุษยชาติ—ตาย ไปแล้ว—ตาย ไปด้วย ความ
ซลาค ฆ่าตัวเองเพื่อหนีอุปสรรคและความ
ระยำของชีวิต โดยไม่สามารถหาโอกาส
แก้ไข ไม่กล้าพอที่จะอยู่ผจญกับชีวิต—ผจญ
โลก—ผจญกับความครหา—ผจญ กับยาพิษคน
เองเป็นผู้ทำ—ผู้ก่อชน —ฮา! มนุษย์—มนุษย์
ผู้เกิดมาเขาเชื่อผาโลกไว้พร้อมกับความเยือก
ความระยำ แล้วหันไปแคว้นญาณ ทั้งผู้
ให้กำเนิดกับสิ่งเสียหายแทน—

เมื่อสมองได้วาทภาพนปรากฏเป็นอุปาทาน
ขึ้นในเทศกาลและคลองตาแล้วเช่นนั้น สติ
และความมั่นคงต่อชีวิตยังเกิดขึ้น มีอชวา
ค่อย ๆ ลกขึ้นลงพิจารณา แทะเอาลูกออก
จากลากล้อง โยนมันลงในดินซึกโทะเสีย
ตามเดิม ทั้งตัวลงบนเก้าอี้ สองมือกุมศีรษะ
พยายามระงับใจ ยังคัมสมองที่มันซ่ม นิ่ง—
นานอยู่เช่นนั้น จนนาฬิกาเรือนใหญ่ในห้อง

รับแขกกึ่งกวานชอกเวลา ๒ น. เป็นเวลาที่
ข้าพเจ้าได้ทักสินใจแล้วอย่างเด็ดขาด—

ไป! — ข้าพเจ้าต้อง ไป รากยานัน — ไป
และไปเถยวัน ไปใช้ชีวิต—ไปใช้กรรม—ไป
รับยาป—รับใช้เวรที่ทำไว้ ผ่านไป—ผจญไป
—ไปข้างหน้าโดยมีอันกลียหลัง —แต่—
—เฮอ! คั่นเหตุเพราะความรัก ท่านอัย!

หยิบ กระดาษออกมา แล้วเขียนข้อความ
เหล่านี้ลงไป—

“—เป็นเวรอันหนาแน่น และมีหัตถกรรม
อันหนัก กลยณกาลให้ฉันได้กระทำการล่วง
เกินเธอ—ฉันใจ ล่วงเกินอย่างไม่มีมนุษย์
คนใดจะมาชัวชีสามานย์เช่นฉันนั้น มันเป็น
การกระทำอันชญาทวิเลวทราม ไม่สมควรจะ
ได้รัยอภัยเลย ฉันควรจะได้ตายไปเสียโดย
ฝ่าเท้าของคุณอาในขณะนั้น หรือสิ่งเป็นใหญ่

ในสากลโลกควรระทรง ยันกาล ให้ฉันได้ ตาย
ไปเสียด้วยความศักดิ์สิทธิ์ ณเวลานั้นรับกา
นั้น ก็เสียกว่าปล่อยให้มีชีวิตอยู่ทนทรมาณ
หัวใจของตัวเอง เมื่อรู้ สักพักแล้วจึงเป็นอยู่
เวลานั้น ฉันใจ ฉันไม่พยายามขอร้องให้เธอ
เชื่อหรือ เห็นใน ความเศร้าใจ ของฉัน เนื่องแก่
เหตุทรกณะ แก่เธอจึงวอนฝากความจริง
ไว้กับเธอ แม้จะเป็นสิ่งที่ทำความเขื่อหน่าย

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

และโกรธแค้นมาสู่เธออีกตามเดิม สำหรับ
สม พงษ์มนุ คนนี้ นอกจากความลามก—
พยายามฆ่าเธอเห็นมาแล้วก็ไม่มื่อไรอีกที่จะมก
ไต่กว่านี้ ทั้งยังโง่งมเกิดจากว่า ฉันควรจะ
บอกเธอเสีย แล้วจะได้ไป—ตาย! ไปทน
ทุกข์ทรมาน ไปไหน ๆ ตามเวรกรรม!

“บอกรัก! ขอให้คุณได้เรียกชื่อเธอด้วย
คำอื่นครั้งหนึ่ง—เป็นครั้งสุดท้ายเถิด ยาม
เมื่อมาสู่ราเข้าปาก และมาแล้ว ความเย็น
มณียของฉันได้หายไป ฉันมีความเป็นอมมณีย
ขึ้นใจว่า ไม่รักไปตลอดแม้เธอจะเรียกว่าความ
เย็นสั่ว ฉันนั้นแหละมันเข้ามาถึงสู่ ถึงเธอได้
เห็นอุทขณ์มาแล้ว — นิสสัย อันหึงและใจเร็ว
ทำอะไรเคยทำได้ มันช่วยกันยังกับ ที่ฉันผล
สุดท้าย — ความรัก — ความใคร่ อันเร่งร้อน
เมื่อไม่มีสิ่งใดก็กลัวว้าง ไม่มีสติจะยังคิด
— ไม่มีนั่น—แล้ว—ไฟ กำลัง จะลุกไหม
ครันมีเชื้ออยู่ใกล้—ความงาม ของเธอ—
อา! มันจะทนได้หรือ? นอกจากมันจะต้อง
คิดว่าความฉัน และมันก็ได้คิดฉันแล้ว เมื่อมา
รู้สักตัวสิ—อนิจจา! วิมานที่อุทิศสำหรับ
สร้าง — เอาความรัก เป็นเสา อันมั่นคง — เอา
หัวใจเป็นฝาผนัง—เอาความ พากเพียรเป็นบันได
ยังรอแต่ความสำเร็จเป็นหลังคาซึ่งอุปสรรคคือ

ฟ้าฝน เธอ! มันก็ได้พองพินาศลงเสียแล้ว—
“ฉันเป็นคนเลวอาภัพและหมดหวัง ขึ้นใจ
ฉนั้น เมื่อเธอพินาศมาแล้ว ก็ระขอลาเธอ—
ลาไป—ไปให้พ้น ส่วนเธอจงลืมมันเสีย ไปคบ
อย่าคิดถึงการฉนั้นที่ล่วงมา เพียงนึกว่าเธอ
ได้หกล้มและฉันไปอย่างร้ายแรงครั้งหนึ่ง—แล้ว
ฉันจะ—กาลต่อไปจงประสบแต่ความสุข ความ
เจริญ—

“—ช่วยกราบเท้าคุณอา แทนฉันด้วย!”
เขียนเสร็จพอสอดเข้าช่อง โคมไม้ อานทอง
ทวน จั่วหน้าห้อง ขึ้นใจวางทิ้งไว้บนโต๊ะ เกย
เข้าของที่ทำเป็นใส่กระเป๋าคีรทาง แล้วชักไฟ
ย่องออกมาจากห้องที่เขยอนนอนด้วยความคันคัน
รวบปลายเท้า เกริด ผ่าน ห้อง รมแขก ตลอดจน
บันไดอย่างเงี้ยว ๆ ออกมายืนนอกรั้วบ้าน
เสียงนาฬิกาตี ๔ ครั้ง เหลือขียวไปอยู่ในบ้าน
แล้วใจหายอย่างไม่เคยเป็น

ท่านทัก! นั่นเป็นเวลาล่วงไปแล้วกว่า
๑๐ ปี ข้าพเจ้าว่าพ้นจากท่านไม่ถูกต้อง
ตรงกับความจริงบอก ว่า มีความอาลัยและ
เศร้าโศกถึงซึ่งสักเพียงไหน? จากคันทัน
ข้าพเจ้าลงเรือไป สิงคโปร์ บ้าง ไปเที่ยวใน
มะลายู—ชะวา จนแทบจะกลายเป็นแขกไป
เสียแล้ว แต่กลับแปลกเหลือแปลก ไม่ถึง ๒ ปี

ส. ไพรีศรี

ตล

ทอดทาน ข้าพเจ้าต้องกลืนโดยไม่คิดว่าจะ
กลืน และกลืนมาที่—ข้างสน—มาที่ขานเค็ม
มาในเมื่อไม่มีอะไรเหลือสำหรับข้าพเจ้า คุณ
พ่อคุณแม่ได้สิ้นบุญเสียแล้วร่วม ๓ ปี สมัยที่
ทุกชั้นตกไปอยู่กับหล่อน—หล่อน ผู้มีนาม
ว่า—ชนใจ ส่วนข้าพเจ้าต้องสร้างกระท่อม
น้อย และอาศัยอยู่ปลายนาแต่ผู้เดียว—ก๊วย
น้ำแรง!

วัน เดือน ปี หมดไป ผ่านทั้ง ตุลาคม ไ
เบียงหลัง กำลังว่าเรียงรับเดือนใหม่ พุทธศักรา
ช ๒๔๖๕ เข้ามานำเอา ความ สดชื่น ของ ดวง
จันทร์ ซึ่งหายลับไปแล้วข้างแรม พร้อมด้วยลม
หนาวมาเยี่ยมแล้ว—และ—

ในที่สุด หล่อนก็มาถึง ชนใจ นามที่
ไพเราะอ่อนหวาน นุ่มนวล และพิศวงในความ
คิดของข้าพเจ้า หล่อนมาที่—ข้างสน ที่ ๆ
ข้าพเจ้าเคยใช้ชีวิตในการทำ อย่างแร้นแค้น
๔ ปีเต็ม คิดไม่ถึงว่าหล่อนจะมาเยี่ยมข้างสน
อีก แต่หล่อนมาแล้ว—มาครองบ้าน—ครอง
สมบัติของบิดาข้าพเจ้า ซึ่งบุตรโดยตรงของ
ท่านไม่มีสิทธิจะได้รับ พอทราบข่าวนี้—ทราบ
เมื่อหล่อนมาอยู่แล้วกว่าสัปดาห์ ข้าพเจ้าก็
เกิดทรมานทรมาย อายากะหนีไปเสียให้พ้น แต่
จะไปได้อย่างไรเล่าท่าน? ความจนมักและ

ทำลาย ทนทางเสียสิ้นแล้ว ทนก็อีกที่
หล่อนเคยอยู่กับความครึกครื้นรื่นเริงแห่งพระ
นคร จนเคยชินกันนั้น จะมาอยู่ทนต่อความ
เปลี่ยวเปล่าเหงา หงอย ของ บ้านนอก นาน วัน
กะไรไหว อย่างช้าก็คงไม่ถึงเดือน และ
จะทนรู้ทันเห็นอะไรกันกับข้าพเจ้า ยงส่วน
ข้าพเจ้าได้ทิ้งบิดามารดาไว้อย่างเด็ดขาดใน อันจะ
จะหลีกเลียง หลบหนี ไม่ยอม ให้หล่อน พยเหตุ
ด้วยแล้วก็เป็นอันวางใจได้ แม้อย่างนั้นยัง
คงไม่วายคิดและสงสัย ๑๐ ปีขวดยกย้าย
๑๗ ปี ผลัดพลีถึง ๒๗ ไม่ใช่น้อย รูปร่าง
ของหล่อนจะเปลี่ยนแปลงสักเพียงไหน อ้า!
มีสิ่งใดบ้างที่แปลกไป? และ—

คืนเดือนกำลังหงาย ลมหนาวพัดกระโชก
เพียงกระท่อมน้อยของข้าพเจ้าจะหักพัง ชัก
ซัดมาแรง ๆ ๒-๓ ครั้ง เหมือนจะทะลุของ
ความมั่นคงของกระท่อมเมื่อไม่หว่ากหวน จึง
พัดผ่านพ้นไปโดยไม่มารบกวนอีก เสีย
สุนัขเฝ้าทอนเฝ้าระระ ๆ แล้วก็เงยบงกซ์ เข้า
รูปเกม ของ ธรรมชาติ แห่ง ที่นา อันกว้าง ที่
ข้างสน ความหลังได้มาทำความกังวลให้
สมองของข้าพเจ้าเกิดมึนงาน กอปรกับความ
คิดใหม่ ๆ ที่ประกำกันขึ้นจนนอนไม่ลง ผก
ลุกจากที่นอนออกมาข้างนอก นั่งลงบนเก้าอี้

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

ชมแสงจันทร์ วนรู้สึกเบื่อหน่าย มีความ
หวังอะไรอย่างหนึ่งปรากฏขึ้น ชวนให้ออก
จากบ้าน และเมื่อได้ฤกษ์แจพระกุ่มแล้ว ก็ออก
เที่ยวตามทุ่งนา ซึ่งเขียวชะอุ่ม ด้วยคนเขายาม
ท้องลมโยกค้อ อ่อนระทวย เป็น ลูกคลื่น งามแสง
จันทร์ ผ่านบ้านหมู่มุ่งเขาคืบไค โพนอน
กันเสียง จึงเลาะลึกออกถนนที่ทักไปสถานี
รถไฟ แท้กับสมองและหัวใจท่างก็เกิดคน
ละทาง—

ความรู้สึก มา รวย รวม พรหมกัน ก็เมื่อ
ประสาทุโกศลมีผลสืบเนื่องอ่อนหวานของ คนศรี
แล้ว ๆ ตามลมมาไกล ๆ ก็จจะชวนให้หัวใจ
และว่างอันเห็นคเห็นอยมาทั้งวันนั้นสดชื่น บัว
ให้คิดถึงความสุข—ความสมบูรณ์—ความสนุก
กระนองและความหลัง เออ! ผลที่สุด—ความ
รัก—

เท่าที่เกรงฝัน หยุคชะงัดทรง ปาก ทางจะ
เข้าบ้านเดิมของข้าพเจ้า ทางที่เกิแก่แห่งกัน
เสียง แน่ที่เคียว—อันใจ เจ้าของบ้านนั้น
เองเป็นผู้เดินไวโอลิน เพลงโยกค้อง ช่างหยก
ย้อยกุกกิมใจสุดทันทาน ความก็คียากจะ
เห็นหล่อนอีกครั้งหนึ่งก็เกิดขึ้น แค่ว่าพเจ้า
จะไปปรากฏตัวแก่หล่อนอะไรได้ ข้าพเจ้า
เคยแสดงความระยำก้อหล่อน ทำลายรัก

เป็นบุคคลที่หล่อนควรเกลียดชัง และไม่พึง
ปรารถนา ทั้งเป็นเวลาซึ่งหล่อนกำลังมีความ
สุข ไม่ควรเลิบทที่จะไปทำลายเสีย แค—
อกเอ๋ย! ข้าพเจ้าอยากเห็นหล่อน—แม้เพียง
นึกเคียว ท่านที่รัก! ขอให้ ไคเห็นหล่อนเกิด
หัวใจเร่ร่อนนึก นึกถึงแต่ก่อนกับเคียววนไม่
ใช่เวลาไกล ๆ โกลมากที่เคียว—จะอย่างไร
ก็ตามที่ เท่าข้าพเจ้าได้รัยมีสัญญาจากสมอง
ให้ค่อย ๆ เลาะไปตามงามมีคของกันไม่ เลี้ยว

ไปทางหน้าบ้าน มาหยุดอยู่ที่คันมะพร้าว
ริมสนาม ทอดตามองโดยรอบ ไม่มีอะไร
เปลี่ยนไปเลย คือที่เห็นนี้—แยกมันคัน
คงร่วงโรยซากฟุ้งเอาใจใส่ จากสนามหญ้าถึง
สวนกออกไม้ซึ่งเป็นที่โปรดของท่านบิดา เมื่อคง
ชีพ ไคกลิ่นหอมเนียบ ๆ ของกอกอราศรี
เป็นล่งเคียวที่ยังสดชื่น กุหลาย—บานชื่น—
รักเร่ ทุก ๆ วันก็รู้วันแก่คำมอายุ เห็นแล้ว
ทำให้เกิดสังเวชและกระเทือนถึงหัวใจ มันเป็น
ตัวอย่างให้คิดถึงชีวิตและความรัก ท่านเอ๋ย!
ทุกสิ่งในโลกย่อมต้องการความประคับประคอง
แม้แต่กันไม่ อัน ปราศจากวิญญาณ ยังรู้เศร้า
เมื่อไม่มีผู้เอาใจใส่ ทะนุบำรุง จะแปลกกันโย
เล่าก็มีความรัก อัน เกิดขึ้น จาก มนุษย์—จาก
หัวใจที่รู้สึกชอบอันรักก็ค้อยเล้าโลม ท่าน

ส. โพธิ์ศรี

คส

ถนนม การทน้ำพวนกินใต้ต้นไม้ รอไป—ก
ไป—รวังไป รวบนะผลึกออกอกผล มา
ทกแทนความพากเพียร เมื่อนั้นสิ่งจะรัง
ความซนขานสมปรารถนา กังข้าพเจ้าได้
ปลุกกรักลงไว้แล้วด้วยความคิด กวียหัวใจ น้า
แรง วนจะเห็นผลก็มาถูกความชั่วช้าสามัญ
ของคนเองทำลายเสีย เพราะไม่มีรักถนนม
นัยเคียวกับชีวิตทำนบิการมาคาซึ่งแก่เฒ่า
ควรจะได้กับความปรารถนามาจากข้าพเจ้าเป็น
บุตร แต่อันจลา! หากเป็นเช่นนั้นไม่ กลยได้
วัยแต่ความทอทั้ง—ความครมครมมาจากบุตร
ผู้ออกคณู มิใครข้าง ที่ระย้างไปกว่า—?
เสียรัก เสียผู้เคารพนัยด้อยเพียงชีวิต กวีย
ความประพฤติกชั่วช้า—เลวทราม

มีกลเสียงไวโอลิน เพลงโยคังนั้นจบ
ลง เคือนความรู้สึกให้ส่ายตาข้าพเจ้าเหลือ
แลหา ทรงช่องหน้าต่างห้องนอนของข้าพเจ้า
แก้กลก่อนมีสตรีสาวรูปสวยสะกดญาตา ปร
กฏกัวยอยู่พร้อมทั้งไวโอลินคนน้อย เหนือ ทรง
อก ส่วนคันชักถูกกลกลง หล่อนแหงนหน้าขึ้น
ไ้ระกัยกับดวงจันทร์ พลงนอนใจแค่น้อย ๆ
วงหน้างามแฉล้ม แก้มอมูมขึ้นระกัยมุกโค้ง
เล็กแต่พอควร กวียแกล้งวากกัวยความ
บรรจง นิ่ง นานอยู่ในที่นั้น เป็นโชคให้

ข้าพเจ้าผิดถ้วน ความผูกพันซึ่งมีอยู่
เป็นทุนเดิมก่อด้วยรักขึ้น แทบจะผลอสติโค
เข้าไปหา และตะโกนเรียกด้วยความปลาย
ปลม อ้า! ชนใจ—ชนใจเมื่อยอกหญิงสาว
ทมิฬภาพครึ่งนั้นอยู่กัวยหัวใจของข้าพเจ้ามาแรม
ปี หล่อน เมื่อยอกแห่งความหวังในชีวิต โดย
ไม่รู้สักอาการมือนภาควมมีปรากฏแก่ข้าพเจ้า
ชั่วเวลาเล็กน้อย พอรู้ สักสัทิวไร่กลด
และเศร้าลงทันที วันมหาอุบาทว์—วันที่ ๑๓
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๖๓ สำแดงถนนชินกลาง
สมอง โขก้านเฮ้ย! ข้าพเจ้าหมดหวัง—หมด
วาสนาสำหรับหล่อนแล้วมิใช่หรือ? อาการ
ถอนใจอย่างหล่อนนั้นกลยมาบังเกิดแก่ข้าพเจ้า
ทุกทีนะ ระลึกไปถึงแต่ความรู้สึกของหล่อน
ซึ่งข้าพเจ้าไม่ทราบ ส่วนข้าพเจ้านั้นแต่เคียว
ถอนใจกัวยอาการอันเศร้าสลด ก็มลง
พินทุญาเหมือนจะชวนทวือเป็นเพื่อนทุกซ์ พอ
ขยิก้าวเท้ากระเดิกลด ก็ไ้ยินเสียงไวโอลิน
คราวรวรมาจากหน้าต่างนั้น จนทำให้หยุด
ชะงัก เบินวาวถึงชั่วหัวใจ เป็นเพลงใหม่
เพลง ที่สะกิด แผลในใจ ของ ข้าพเจ้า ให้ระม
เขมรพวง นั้นแหละท่าน เขมรพวงแห่งความ
พินาศ เขมรพวง ผู้ประหัตประหารความรัก
ระหว่างเราให้สับสน เขมรพวง ผู้เนรเทศ

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

ข้าพเจ้าจากคนรัก จากบิดามารดา จากบ้าน
อันเป็นกำเนิด อ้อ! เขมรพวง เพลงรัก เพลง
หวาน เพลงโคก เพลงแห่งความขมขื่นของ
ชีวิต—ของความหวัง แต่ข้าพเจ้าก็ต้องหยุด
ฟังจนจบบท— เออ! เพลงนี้ใช่หรือ? ที่ไล่
ข้าพเจ้าเมื่อครั้งโน้น และที่เรามาไล่ข้าพเจ้า
อีกเป็นครั้งที่สองหรือ?

เมื่อคืนซีกลากพันไปพร้อม คับเสียง คร่ำ
ครวญ เสียงสุดท้ายแล้ว เราของผีสีกว้าง
ซอลง แห้งหน้าคางงูจนทรีเช่นครวก่อน
นั่งอยู่คู่หนึ่ง — ท่าน ทรี! นัยน์ตาข้าพเจ้า
ไม่ไต่ลงตัวเองเลย และเป็นความจริงที่
จะกล่าวไว้ เห็นหล่อนยืนมือออกทั้งสองข้าง
ในท่าวิงวอน หรือร้องขอ คล้ายผู้ทำท่า
โอดเค็ญ แล้วพยับหน้าลงกับท่อนแขนซึ่งตก
ลงวางพาดเหนือกรอบหน้าคางงู นิ่งนาน—
นานจึงเห็นหัวโอยกคล้ายสะอื้นอย่างแรง ๆ
และเมื่อหล่อนเงยหน้าขึ้น — โอ! พระทรวง
ไพบรุษด้วย นัน! หล่อนร้องไห้!! ทรวงคา
นของ อยู่ คับ หยากน้ำ บริสุทฺธิ์ ไส้แจ้ว รียแสง
จันทร์ น้อย่างไรกัน การเล่นคนครึ่งมีผู้กล่าว
และเข้าใจกันทั่วว่า เพื่อเป็นเครื่องขบขัน
เรวีสขุขามสยายใจ ช่วยให้มีชีวิตเพิก
เพลิน หรืออย่างน้อยเพื่อเป็นเพื่อนในยามเหงา

กันใดในใครเลยจะคิดว่า เล่นเพื่อเล่นน้ำ— เพื่อ
ร้องไห้ ทั้งข้าพเจ้าได้ประสพอยู่ณบัดนี้—
โอ! ชื่นใจ แม้นอกของความงาม หล่อน
มีความทุกข์ใดอะไรเล่าที่ซ่อนอยู่ แค่ว่า
ไม่น่าจะเป็นได้—และเพราะอะไร? ถ้ากระนั้น
หล่อน ก็เล่นเพื่อ ปลุกปลอบ ทรวงใจ เท่านั้นเอง
ความเคียด—ความสงสัยกำลังมา ประท้วงขบถหา
โทษขบถกันอยู่ในสมอง ไม่ทันระทดลงประการใด
หน้าคางงูทั้งสองบานก็ถูกยักสนธิ ข้นภาพ ที่เป็น
ต้นของ ขบถหา อัน ยุ่งยากไว้ ภายใน เล็บ โขย
มิก็ชัก

ข้าพเจ้าออกเคียดเลาะ รมไม่กลับ ออก จาก
บ้าน บรรพเอาความกังวลและสงสัยเป็นอนุก
ประการมาเย็บสมมอ ดึงกระท่อมปลายนา
อย่างสติกน้อย เบิกประตูกิ่วคล้าเข้าภายใน
ถึงทันอนกที่ทอศกัณฐ์กลิ้งกลิ้งไปมา คอผู้กบ
ความ คิดเก่าใหม่ จน หลบลง คับ ความอ่อน
เพลีย

เป็นเวลาหลายวันต่อมา พอมีกลิ่นแสง
อาทิตย์ และทรวงจันทร์ ชื่นแทนแล้ว ข้าพเจ้า
ก็ต้องออกจากกระท่อม ดึงมีสิ่งทรง อำนาจคอย
บังคับ แม้จะเห็นอยุ่ยากครากครางานมา
ในคอนกลางวันสักเพียงใด ก็ไม่เคยเว้น
ที่จะเลาะเลียบ อยู่ ตาม ขริววน บ้าน ของชื่นใจ

พ. ศ. ๒๔๙๕

ชีวิตกับความหวัง

ให้เป็น อยู่อย่างนั้น จน—จน จะไม่เจอของ มาปก
ครอง”

“เจ้าของ ?—” ข้าพเจ้ากล่าวทวนเป็น
คำแรกด้วยความประหลาดใจ หันมาจึงทา

กับหล่อน “—ฉันได้ทราบตั้งแต่แรกที
กัลป์มาถึง ขางสน คุณพ่อท่านทำพินัยกรรม
ยกให้แก่เธอ—”

“—แต่किनไม่ต้องการ” หล่อนสอ
ทันที “—คุณสม คุณนั่นแหละค่ะ ควร
จะได้รับทรัพย์สมบัติทั้งหมด ของคุณลุง ไม่ใช่
किन แต่—คุณใจดำมาก”

“—ด้วยเหตุนี้ และยังมีอีกหลายข้อ
—หลายบทที่ฉันมีความผิด ฉันมีความผิด
รับความกรุณาจากคุณพ่อ และใคร ๆ ทั้งหมด
ในโลก นอกจากจะต้องรับกรรม—บาป—และ
เวร ชื่นใจ ชื่นคุณทราบดีใจเจียมตัว”

“เจียมตัว หรือ เกือบซัง ?” หล่อน
คากัน “—किनทรยศหรือว่าคุณสม ไม่
ต้องการจะพบकिन ตัว ! ๑๐ ปีเศษ—๑๐ วัน
กว่าแล้วकिनมาที่นี่ นึกว่าจะได้พบคุณ แต่
ก็เปล่า—” เสียงหล่อนค่อนข้างเครือ

ข้าพเจ้า สัน คิระ และ พุท เป็น เชิง ปลอย
“ไม่มีประโยชน์หรอก ชื่นใจ ฉันเองเป็น
คนแล้ว สร้างแต่ความชั่ว ใครบ้างที่ยังจะ

ต้องการคนอย่างฉัน—ฉันไม่กล้าพอที่จะมา
หาเธอ มาให้เป็นเชื้อเพลิงแห่งความเคียด
แค้น คิดว่าคงจะไม่มีวันคลอกขาकिन ที่
เธอระยกโทษให้—”

“—หมายถึงการกระทำที่แล้วมา —
อ้อ ! ๑๐ กว่าปี โน่น ?” หล่อนพุกด้วย
น้ำเสียงและสีหน้าขงขัง “—คุณทำผิด
แล้วลือตัว—ไม่ทำความดีเพื่อลบล้าง—แน
ละซี ! ไม่มีใครหรอกที่จะยกโทษให้ !”

“เป็นเวรกรรมอันหนักและหนาแน่น ที่
ยังคงยังไม่ให้ความสว่างในเรื่องนี้” ข้าพเจ้า
สรวลพ “—แต่—จะเย็นไวไป—ชื่นใจ
คนอย่างฉันซึ่งหมดหวังเสียแล้วทุก ๆ ทาง”

“ไม่จริงหรอก คุณสม ! คนเรามีชีวิต
อยู่คราใด ก็มีหวังอยู่ครานั้น”

“เป็นความเห็นส่วนเธอ, แต่สำหรับฉัน
ผิดกันไกล”

“เพราะคุณไม่ต้องการ—ความหวัง”
“สายเกินไปเสียแล้ว — แม่แก่เธอเอง
ยังหมดทางที่จะยกโทษให้”

“ถ้าคุณพยายาม บางที— !” หล่อน
พุดอย่างครัดครอง

“จะพยายามเสมอ—ถ้าเป็นไปได้” ข้าพเจ้า
ยืนยัน พอดีเกิดหญิงคนหนึ่งยกฉากรับข้า

ส. โพธิ์ศิริ

กุส

“คุณสมชา ทำใจให้ถี่ๆ ไฉนคะ คุณ
ไก่อภัยความผิดของคุณแต่คุณแล้ว ส่วน
คราวนี้คุณเป็นผู้ผิด ก็ไก่อไปรบกวนโทษให้
คุณบ้าง และ—ขอให้เราคงเป็นมิตรกัน
อย่างเดิม”

หลังจากวันนั้นต่อมา ข้าพเจ้าไม่ได้ไป
บ้านหล่อนเลย ทั้งได้ฝังใจลงแล้วว่าจะไม่ขอ
ไปยุ่งจุกจิกหล่อนอีก ด้วยมองเห็นภัยใกล้
ตัวนัก คราวใดหล่อนให้เด็กมาตามไปกินข้าว
หรือโดยวิธีเล็ก ๆ น้อย ๆ ข้าพเจ้าก็คอย
ปฏิเสธอย่างเอางานนวกเข้าขึ้นเป็นไล่ที่เสียทุก
คราว ตลอดราว ๑๕ วันต่อมาเช้าวันหนึ่ง
พอข้าพเจ้าโผล่จากกระท่อม ก็เห็นหล่อนยืนอยู่
หน้าประตู แก่กายเขียวอ่อน ร้องทักด้วย
อาการขมขื่นอย่างสทิส

“อรุณสวัสดิ์ค่ะ คุณสม”

ข้าพเจ้าทำใจเสียให้ หล่อนนั่งแล้วขงน้า-
ขามาเลย ขณะกินน้ำชาหล่อนพุดก่อน
เชิงคันทอ

“หนูไม่เห็นไปบ้านเลย ให้เด็กมาตาม-
ก็ว่ามีอะไรนวกเข้าหรืออะไร ๆ เสียทุกที ทำ
ให้คุณและคุณพี่พรคึกคักดังออกแบ”

“อ้อ! คุณพี่พรกลับแล้วหรือ?” ข้าพเจ้า
ถามเป็นคำแรก

“ใช่! กลับทั้งอาทิตย์ละค่ะ แถะมา
ทันเหมือนกันแหละ— แต่คุณชิงมาเสียก่อน
เพราะแกต้องอยู่รักษาการงานบางอย่าง บ้านเรา
จะมีการเลี้ยงเป็นมงคลกันวันนั้น ไก่อเชิญแขก
มาแล้ว นี่มาเชิญคุณ—คุณสมต้องไปนะคะ
ไปให้ไก่อเที่ยว!”

“โอ๊ะ—ตาย!” ข้าพเจ้าอุทาน “—ชาย
หน้าเขาเท่านั้น, คนอย่างฉันไปกินเลี้ยง—
เฮอ!—แน่, ต้องขอตัวที”

“ไม่ได้” หล่อนคากคั้น พลางจับแขน
ข้าพเจ้าเขย่าอย่างแค้น ๆ “ถ้าคุณไม่ไป
ก็ฉันโกรธจนตาย—งานวันเกิดของคุณก็เกี่ยว
นะ”

ข้าพเจ้าออก “ฉันไม่ทนรู้ตัว—ไม่ได้
เที่ยวอะไรเลย ยิ่งกับการงานเหมือนกรรมกร
จะให้ไปนั่งโต๊ะ—ฮือ! ไม่ไหว!”

“ทำไมจะไม่ไหว? อยากจะให้รู้ตัวก่อน
ก็มิวแก่เล่นตัวกัน เด็กมาตามทั้งร้อยครั้ง
บอกปัดเสียทุกคราว—งานนั้นมากนักเที่ยว
หรือ? เขาเถอะแล้วคุณจะมาช่วยทำ”

ถูกหล่อนรุกรเอาจนหมดทางตันข้าพเจ้าจึง
จำใจรับ แล้วหล่อนก็ลาไป วันนั้นตั้งแต่เช้า
จนเย็น ความกลัวแก่กันมาทมิฬอยู่ในหัว
สมองจนไม่เป็นอันทำงาน นึกซึ่งหล่อนผู้เป็น

พ. ศ. ๒๔๓๕

ชีวิตกับความหวัง

เหตุแห่งความลำบากยากใจที่ป่วนเสียจริง!
 ตกเวลาเย็นราว ๑๗ น. เศษ กำลังที่
 ข้าพเจ้าคิดจะพักผ่อนใจให้ได้ดีซักว่า ควรจะไป
 ในงานของหล่อนก็หรือไม่นั้น ก็ได้ยินเสียง
 ของชนใจก่อนที่ประภาฎกวิ—

“คุณสมคะ—เสร็จหรือยังละ?”

ข้าพเจ้าสะดุ้งสุดตัวโศกไปคร่ำครวญถึง
 เป็นสมัยที่ตกใจจนสุดทายเป็นมาจากห้อง หล่อน
 ก็เข้ามาถึง

“มีชกช้อย่นั้นแหละ—แหม! กระหน
 ทักอะไรเลย” หล่อนพ้อพลงลำทัย “นั่น
 อะไร?—ยังไม่รู้เสียอีกหรือ?—ท้าย! มาคิด
 ะช่วย”

หล่อนตรงเข้าจับผม ซึ่งทำให้ข้าพเจ้า
 ต้องกระดุ้งปากค้าง ยา! นี่หล่อนลืมไปละมัง
 ว่าข้าพเจ้ายังหนุ่มแน่น คนละเพศกับหล่อน
 และไม่ควรลืมเลยเกี่ยวกับว่า หล่อนเคยเป็นต้น
 เหตุแห่งความเดือดร้อนมาก่อนแล้ว——เฮ
 ละ! ภูเขา!!

“แน่—แน่ๆ เอ้า! ใด—ก็คุณสมคะ”
 หล่อนชวนแล้วหัวเราะอย่างสนุก “—คนเป็น
 จันทน์ไฟเจียน—ทำอย่างไร! คิดไม่ใช่สาวที่
 คุณควรอายนั้นะ เกี่ยวกับอะไรๆ ให้เลย”

ตกลงการนุ่งผ้าแก่ตัวของข้าพเจ้าสำเร็จ

ลงโดยมือของชนใจ ซึ่งได้บรรจงแต่ง
 พัสสาวทำแก้มอง—มารดาทำแก่บุตร—หรือทำ
 แก่ลูกหลานเทียบ

“—หันมาทางนี้, หล่อนบัญญัติ ข้าพเจ้า
 ก็ทำตาม “โอ!—หนุ่มขึ้นอีกเป็นกอง”

“จะ! หนุ่ม ๓๑—” ข้าพเจ้าพึมพำ

“—หนุ่มโบราณ—และ—” อยากระพุดให้
 มากกว่านั้น แต่ด้วยความขวยใจที่ถูกขม
 จึงนึกอะไรไม่ออก หล่อนพุดต่อไปเชิงปรารภ
 ครึ่งล้อเลียน

“คุณสมคะ—ที่จริงก็ยังไม่แน่น—แต่ถ้า
 แปลกใจว่าทำไมจึงยังไม่แต่งงานอายุ ๓๑
 เข้าแล้ว”

“ใครจะต้องการคนอย่างฉัน” ข้าพเจ้า
 พ่นออกไปด้วยความรำคาญก่อนข้างฉัน

“ในอุ้งกายนะ” หล่อนหัวเราะอีก “มี
 ชี ฌมไปคนที่เขาต้องการ ขยิบออกอย่างนี้
 แน่! เร็วๆ เข้าเถอะ คิดฉันจะบอกของดีให้
 ไปที่นั่นจะพบความแปลกใจ—พบ—ผู้หญิง—”

หล่อนหยกขะงักมีท่ากระดากอาย “—พบ
 ผู้หญิงที่ต้องการคุณ—” ulyงก้วยอาการ
 หัวเราะอย่างกลยเกลื่อน

ข้าพเจ้าชักอึดอ้วนใจ ไม่รู้จะโดนแค้น
 ไหนเข้าอีก ครั้นจะชักใช้ไล่เลยเถิด

ส. โพธิ์ศิริ

ตุล

ที่อยู่อยู่ก็ว่าคาญ จึงคว่ำหมวกมาสวม

ศีรษะ พลางพกว้นๆ—

“เฮ้! ะไปก็ไป—”

“คุณนำหน้าช๊ะคะ หรือจะต้องให้เร่งล่ะ
พ้อแกง” หล่อ่นซุ่มลงหลังส่งให้ออกเคียว

ตลอดทางหล่อ่นเป็นคู่ผูก ข้างเจ้าเป็น
ผู้ฟัง— ฟังโดยไม่คิดจะใส่ใจ— คุณหล่อ่นว่าเร่ง
เหมือนเด็กวิ่งสาวอันไม่เคียดงยา ทรงข้ามกับ
ความขมของข้าพเจ้า เคียวมาอย่างไถลอย
จนถึง พะระเข้าประตูบ้านก็มีสาว ๆ ราวสัก
๓-๔ คน กรูมาจากสนาม ต่างล้อมหน้าล้อม
หลัง บ้างไปซุบซิบกับขันใจ ไก๋อินแปลยคำ
ว่า “เจ้าเงาะ” แล้วก็เสียดคิก ๆ คัก ๆ เป็น
การหัวเราะอย่างสนุก—อย่างไม่เกรงใจ เล่น
เอาข้าพเจ้าหน้าชา เคียวปะปะเหมือนเท้าเขวอน
เกิกความระอาขึ้นทันใด

“แหม! คุณสมเคียวไม่เขยหน้าเทียวนะ
คำ” เสียงแหลมของผีหญิงในหมื่นนี้ร้องทัก
อย่างกตเสียด

วังของหล่อ่น! ข้าพเจ้าเคียวก็ขึ้นมาเรื่อย
เพ็งรู้สึก พอเหนยหนักต้องเขยักหมวก ทำความ
การระยับไหวจาก—

“จิรา—พุโท่คิกว่าใคร” ข้าพเจ้าร้อง
ขึ้นด้วยความทึ่งใจและเคลิบเคลิ้มไปเรื่อย ๆ “ฮ้าว!

คุณสม—มาสิ โอ! คุณพะเกตุ—อนิจจอนิจจา
—พวกกันเองทั้งนี้—สหายก็ทรอกหรือครึบ?

คุณพะเกตุก็หัวเราะคุณประจักษ์ ๆ ซึ่ง
เป็นลุงของข้าพเจ้าคงเข้ามาเฝ้าแชนขวา มาสิ
กับสมร เกาะแชนซ้าย ส่วนจิรา แย่งเอา
หมวกในมือไปสวมศีรษะของคุณหล่อ่นแล้วพากัน
เคียวพลางคุยกันพลาง

“เฮ้! ฮ้วนคำเป็นตะม่อ ผิดกับแต่ก่อน
เป็นคนละคน ถูกทรอกที่ขันใจ เขาเรียกว่า
“เจ้าเงาะ” นะ” คุณพะเกตุพูดและลูบหลัง
พร้อมกันหัวเราะ “แกนี่—เคียวทันสม! หนี
ไปไหนทั้ง ๑-๔ ปี”

“๑๐ ขันแน่! ๑-๔ เมื่อไหร่” จิรา
ซึ่งเคียวหลังที่สุกค้ำ

“ยังงั้นเชียว!” มาสิกับสมรร้องพร้อม
กัน

“เก่งจริง! ขยายจิรา ว่าข้าจำเก่ง” คุณพะ
เกตุหัวเราะ “ถูกไหมทาส?”

“ครึบ! ถูกของเฮอ” ข้าพเจ้าตอบ “ขอ
ขอยใจจิราทักจำเวลาที่ฉันจากไป—และ—
ระหว่างนั้นมิใคร่คิดถึงสมรบ้าง?”

“เฮ้! ใครเขาจะไปคิดถึงนอกจากยาย
ขัน—”

“เยาจิรา” คุณพะเกตุขัดเชิงคุ “ขันใจ

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

เขาบอกว่า แกะไปมละย... ไปสิงคโปร์—
มัน ไม่ใช่หรือ? มันแสดงไปทำไมกัน?
ทั้งพี่น้อง—พ่อแม่—ตายไปก็ไม่ไ้เห็น”

“คุณพ่ออย่าพาให้ผมเข้าใจเลยครึ้ม” จ้า-
พเจ้าจวอน “ผมเป็นคนระยำเลวทราม
เท่าที่ไปแล้ว ไ้กลับมาให้เห็นหน้ากันอีก
เหมาะก็อยู่แล้ว ผมควรจะตายไปเสียให้พ้น
จากความเป็นคนอยู่หน้าโลกเปล่า ๆ มันแหละ
จึงจะควร”

“บ้านธิ” คุณพ่อก็คงอย่างเคื่อง ๆ
“เรื่องอะไรกัน” จิง จิงกับ ะเป็น ะตายไป
เชียว?”

“ความระยำร้ายแปก” จ้าพเจ้าพุดพร้อม
กับถอนใจ

“ปล้ำกับชนใจ—คุณอาหลวงได้จากบ้าน
เรื่องมันก็เท่านั้น เป็นผู้ชายใจเหมือนปลาชิว”
คุณพ่อก็คงอย่างตรงไปตรงมาตามนิสัย เล่น
เอาเหงื่อกาฟัก จ้าพเจ้าเหลียวไปรอย ๆ

“เลหาชนใจ?” มาลสิ่งถามอย่างรู้ทัน

“เขาไปกักไว้ ให้ชนกันแล้วละยะ มัวแต่
เชื่อยอยู่ละ” คุณพ่อก็คงสำคัญ

“พทไ้! คินันผมเมาเหล้า—และ—
และกำลังบ้า ทำลงไปอย่างไร้สติ พอรู้สึก
ตัวผมก็จะต้องระเบิดสมองด้วยเมาเซ่อแล้ว

ยังไ้เสียไ้—แล้วออกเคิรทางไปในคินัน
อยู่ข้างหลัง เป็นอย่างไรกันบ้างครึ้ม?”

“จะเป็นอย่างไ้ พอดแก่ไปแล้ว คุณอา
ผู้หญิงผู้ชายก็เริ่มเฒ่า คุณพ่อ อาหลวง
ชนใจ และฉันต้องลงมารับไปรักษา—จน
ที่สุด—”

“ท่านถึงแก่กรรม!” จ้าพเจ้าจวอน “มัน
เป็นเวรของผม เหลือแต่หาสิ่งใดมาลงล้าง”

พอดิเรพากันเคิรมาลงชนใจ จิรราส่ง
หมวกให้จ้าพเจ้า มาลและสมร ล่วงหน้าชน
ไปก่อน คุณพ่อก็นำ จิรราเคิรหลัง สด
ชนใจโดยขวากดังห้อยรยแซก ต่อไปอีก
ห้องหนึ่งโถกวางขวาง มีโต๊ะกลมใหญ่ตั้งอยู่

ประคยไว้ด้วยความงามของผืนผะประคย ทั้ง
แต่แจกันแก้วเจียรในสีเชียว บั๊กคอกไม้สัก

ส่งกลิ่นหอม ถึงผ้ายูซาอะสะฮันไ้

ระเบียบไม่มีที่ ชนใจและเพื่อนสาวหลายคน
กับชายหนุ่ม ผู้มีนามว่า สุพร ช่วยกันจัก

วางเก้าอี้อย่างซัดมุน คุณพ่อก็คงพาจ้าพเจ้า
ผ่านห้อง นั้น เลยไป ทาง เผลียง ค้าน ครัวนตก

เฉียงเหนือ มองเห็นชะนวนรดกวนสายไ้

จากกรุงเทพฯ ถัดผ่านมา เวลานั้นเป็นเวลา
พลยค่ำ คนใช้ผู้ชายนำตะเกียงลานมาวาง
บนโต๊ะเล็กติดกับฝาห้อง โถงเก้าอี้หวายซึ่งมี

ส. ไพฑูริ

คส
1

ผู้ขายสูงอายุนอนเอกเขนอย่างสบายหันหน้า
ไปสู่ทางรถไฟ เราไปหยกตรงนั้นอย่างเงี้ยๆ
พอสี่ขวบจนรถอันขายก็ผ่านพ้นไปแล้ว คุณ
พี่เกตุกึ่งลง ข้าพเจ้ากึ่งตาม ขณะทีเธอ
พจขว่า—

“มาแล้วค่ะคุณพ่อ”

พระยาประจักษ์วิบาล หันขวบมาทันท
ข้าพเจ้ากึ่งลงกราบ

“ใคร? เจ้าสมหรือ?” ท่านถาม

“ผมขอรับ คุณลุง” ข้าพเจ้าตอบ

“ไหน! เบบหน้าฉันดิ” ท่านหัวเราะ
พลางเลือนแว่นตา “ยา! อ้วนขึ้น—ແທຍຈຳ
ไม่ได้เที่ยวเธอ! คำไปไซ ใจ! สบายดี
เจ้า?”

“สบายพอประมาณขอรับ หวังว่าคุณลุง
คงเป็นสุขดี”

“อ้อ!” ท่านพระยิกหน้า “มีสำนวน
กพอใช้ เนไปไ้มาจากไหน—หนุเกตุ?”

“รับต่อจาก ชนใจที่หน้าบ้านค่ะ” คุณพ
เกตุ ตอบ

“เออ! นั่นะ แหกเขามากันหรือยังล่ะ”
ถามพร้อมยกขลุ่ย

“พี่จะจวนเวลาจะมึงคะ” เธอพจข
ก็ไ้ยินเสียงเควของสาย ลอกแจ้วมา จากห้อง

รับแขกอย่างครึกครื้นและวังเวง

“ทั้งเจ้าสมไว้กับพ่อ แะไปช่วยเขาไซ
เกียพ่จะตามไป” เมื่อคุณพ่เกตุไปแล้ว
ท่านกึ่งลงอีก หันมาชักไซไล่เลียงถึงการไป
การมาของข้าพเจ้า เลยทั้งคนเล่ากันพักหนึ่ง
ที่สุดท่านพจว่า—

“เจ้ามึงถูกตามใจเสียจนเคยตัว— อยู่กับ
ลุงไม่ได้มาครั้งหนึ่งแล้ว ไปอยู่กับหลวงบ้าง
อ่าว! คนไปทำมิดีมีร้ายกับลูกสาวเขาคิด—นั่น!
คือไประคิกอย่างไร?”

“สุดแล้วแต่เวรกรรมเด็กขอรับ คุณลุง!”
ข้าพเจ้าตอบเสียงสั่น เกียระเย็นเสียงร้องไห้
“เมื่อยามมึงมีศรีสุข ก็สรวักแต่ความชั่ว
มารู้สึกผิดเมื่อเขาตาจนแล้วจะทำอย่างไรไ้”
“ว่าแต่เจ้ารู้สึกตัวแล้วหรือ เกียวนะ”
ท่านชักต่อไป

“ผมมีความมั่นใจเช่นนั้น”
“เออ! คีทงพยศเสียไ้ก็พอจะช่วยเหลือ”
ท่านพจพลางลุกขึ้น “ไป—ไปกินเขากัยเขา
เกียวแะกระคอบ”

เคียวตามท่านมาถึงห้อง ซึ่งสว่างจ้าไปด้วย
โคมไฟ พวกนักดนตรีกำลังทำหน้าทักหยุก
ลง ผู้ไ้ด้วยเชิญมาในงานทั้งชายหญิงลูกชน
ทำความเคารพ คุณลุงท่านกึ่งมิดีระขพร้อม

พ.ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

ก๊วยปฏิสันถาวรเป็นอัน

“มาพร้อมกันแล้วหรือ?” ท่านถามและกวาดตาไปทั่วเหมือนลงบนเก้าอี้ใกล้ ขัน

“พร้อมแล้วขอรับ” หลวงพิทักษ์เวชช-
ยาคม สำนึกคุณเพิกถอนแทน

“เอ้า! นั่งลงซิ—” ท่านหันมาลูบหัวข้าพเจ้า
ให้นั่งลงข้างขวาชิดท่าน

“พวกเราทั้งนี้มีใช้หรือ?” ท่านพกล
สลับไป “ฉันอยากจะทำอะไรสักเล็กน้อย
แต่เกรงว่ายังไม่ได้อะไร ข้าพเจ้าหวังไว้
ให้พี่พวกพี่พากันหัว หรือถ้าเป็นลูกออก
ลูกใจใครเข้า ถึงกับใจไหนเข้าไม่ลง ฉัน
ก็จะพลอยเป็นยาปล ^{อัน}งั้นจึงยกตัวไปพักเมื่
อันกันแล้ว—เอ้า! ท่านหนุ่ม ๆ สาว ๆ
จะมาร่วมเฮฮาอีกเชิญตามสมัครใจ — ส่วนฉันแก่
แล้ว ไก่แค่ข่ม—ไหน หนูเกตุส่งจานชาม
ให้พ่อ”

ต่อจากนั้น พ่อพวกหนุ่ม ๆ สาว ๆ ก็ถึง
คราวประสานแก้ว ้วยพร แก้วเจ้าของงาน และ
คุณลุง ไคร่มีผลปากแยบคายก็ลุกขึ้นป้ารัก
การเลี้ยงเป็นไปอย่างสนุกสนาน เสียงเฮฮา!
สลับกันไปก็เสียงคนคร ^{อัน} ครั้นครั่งอย่างน่า
อันกัน ราว ๑ ชั่วโมงก็ผ่านไปการรับประทานอาหาร
อาหารก็เสร็จลง และเมื่อของหวานเลื่อนไป

แล้ว พระยาประจักษ์ ^{อัน} ผู้สาวใส่ทั้งคุณ
คุณและวัย ก็กล่าวคำขอมใจในคำอวยพร
ของแขกเหว ^{อัน} ชมเชยความเรียบร้อยของ
งาน ^{อัน} ที่สุดก็ถึงเรื่องที่ท่านได้เกริ่นไว้ก่อน
รับประทาน

“ข้าพเจ้ามีความยินดีที่จะขอแนะนำแก่ท่าน
ทั้งหลาย” ท่านเอ่ยขึ้นด้วยเสียงแจ่มใส ทุก
คนนั่งเงย ^{อัน} “เพื่อทราบบว่า—นายสม พงษ์มน
บุตรหลวงสมบูรณ ^{อัน} อดานของข้าพเจ้า
ซึ่งหายไปนั้น บัดนี้ใกล้กลับมาแล้ว ^{อัน} นคน”
ท่านขอให้ข้าพเจ้า ลูกชายและภักดี — สายตา
ทุกคู่มุ่งตรงมายังข้าพเจ้าเป็นอันทุกเกี่ยว ^{อัน} ซึ่ง
ข้าพเจ้าใคร่ครวญถึงคำเชิงรับรอง ท่านพกล
ต่อไป “—เป็นบุตรคนเดียวกับผู้ได้ร่วมอุก
ทั้งหมดของหลวงสมบูรณ ^{อัน} แต่พินัยกรรม
ของผู้ตายได้กล่าวว่า—ทรัพย์สินสมบัติทั้งหมด
จักต้องตกเป็นสิทธิ์แก่ นางสาว ^{อัน} ชันใจ สุริย-
วรรณ ^{อัน} คน” ท่านจึงให้ชันใจลุกขึ้นเช่น
เดียวกับข้าพเจ้า “—ครึ่งหนึ่ง ถ้านายสม
พงษ์มน กับ นางสาวชันใจ ได้ทำการสมรสอยู่
กันด้วยกันตามสัญญาแห่งการมัน—แต่บัดนี้
เป็นที่ยืนยันแล้วว่า หลวงชายทั้งสองนั้น
ความประสงค์รักใคร่กันก็ พ้นที่จะกระทำตาม
ความปรารถนาของผู้ตาย ฉะนั้นขอให้ท่าน

ส. โพธิ์ศรี

ตล

ทั้งหลายจงช่วยกันประสาธน์อันเป็นมงคลแก่
เขาทั้งสอง พร้อมกันข้าพเจ้าด้วยน้ำใจ — ขอ
ให้มีความสุข—ความสำราญ ในอายุอันยิ่ง
จงเป็นสิริทอแก่มั่นหมั่นสวัสดีด้วย เทอญ”

พอจบคำคุณลุง พวกทั้งหมดก็เปล่งเสียง
“ภิญโญ” ขึ้นพร้อมกัน แล้วนายสุพร
นำขึ้นอย่างฉับไฉนไม่สู้สมุรณันกว่า—

“ขอความสุข—ความรัก—ความหวัง—
ความสำราญ—และ—และ—อ้า—อ้า—”

“—ความอายุนั่นยาว—” หลวง
พิทักษ์ ๑ ช่วยต่อ เพราะกลัวจะลงไม่ถูก
“—วรรณะอันเปล่งปลั่ง—ปลั่งเปล่ง—ง่า—
ง่า—”

“—ผดผก—” ขุนวิโรจน์ ๑ รัยต่อ “แล้ว
—ก็—ความสุข—เอ—ความสุข—”

“—ความสุขแล้วละ—” นางสาวจิรา
เตือน

“—อ้อ! อายุลแล้ว—วรรณแล้ว—” ขุน
วิโรจน์ ๑ นัยน์ “—สุข—แล้ว—ฮา!”

“—มีพล อันแข็งแรง คงทน—ตลอดจนถ่อ
ไม้เท้ายอกทอง ตะบองยอกเพชร—” ร. ต. ค.
สนัน ช่วยหนุน

“ภิญโญ! ภิญโญ!! ภิญโญ!!!”
เสียงประสานกันอีกครั้งหนึ่ง ข้าพเจ้าตัวชาๆ

ไปทุกซอกซก้วยทุกซก้วยความขี้ หันไปก^๕ซนใจ
ท่านเจ้าคุณลุง เลี้ยงร่นเก่าออกไปเสีย ข้า-
พเจ้าขมื่อหล่อนมาข้อยอย่างปลอยโยน คง
หน้าของหล่อนแวงเรื้อ นัยน์คางมันน^๕แหมไป
ก้วยน้ำแห่งความสุข อ้า! ความสุข ความ
รัก ความหวังในชีวิต ท่านเอ๋ย!

หลังจาก ข้าพเจ้าได้กล่าว คำขอคุณแก่
ผู้ช่วยพระเสร็จแล้ว แหกก็พากันย่อยกลัย
คุณหลวงพิทักษ์ ๑ ถึงเพื่อกุไปห้องหนึ่ง นาย
สุพร เมื่อดังกยจิราครุรักต้องนำไปนอน อีก
สองสาวก็เลี้ยงไป ยังเหลือแต่ข้าพเจ้ากับ
ซนใจ ต่างหันมามองดูตากัน

“ไปในสวน?” ข้าพเจ้ากระซิบ

“ฮึ” หล่อนสั่นหน้า

“ไปนั่งเล่นไค้ซุ้มวราคริ?” ข้าพเจ้าชวน

“ฮึ” หล่อนร้องเสียงเค็ม

“งั้นไปไค้สนาม?”

“ฮึ”

“ไปไค้หน้ามุขชมจันทร์”

“ฮึ”

“เออ! ไค้ไปรกล่นไวโอลินให้ฟังสัก
เพลงไค้ไหม?”

“ฮึ”

“เอ! นัยน์ไ?” เมื่อกกลางวันชวนเขาค

พ. ศ. ๒๔๗๕

ชีวิตกับความหวัง

นักถึงที่เขาชวนเข้าข้างละคร—ฮ—ฮ—ฮ—ยังไร?”

“ไม่รู้—ไม่ซี” หล่อนพูดแล้วเกริกจากไป
เสียงเฉย ๆ

ข้าพเจ้าตามไปทันตรงหัวเลี้ยวจะเข้าห้อง
ควาไ้ทรงหัวโหล่ หล่อนสยัก

“ปล่อยนะ—”

“ไม่ปล่อย—” ข้าพเจ้าว่า

“ไป” หล่อนไล่

“ไม่ไป”

“ไม่ไป—ก็ปล่อย”

“เคยไปมาแล้ว—เคยปล่อยมาแล้วทั้งนั้น—
ไปและไม่ปล่อยจนวันตาย—”

“ฮือ! ถ้อยคำยังไรน่ะ เคยคิดฉนั้นยังบ้าน
แตกด้วย—เฮ้! ปล่อย—”

“โถ! ชื่นใจ” ข้าพเจ้าออก เธอจะ
ทราบตามไปถึงไหน? บอกสมตามตรงเด็ก
ไม่ส่งสารสมแล้ว สมก็ไม่ชื่นใจ”

หล่อนนั่งเงยมือไม่ค่อย

“เธอไม่รัก—ไม่ส่งสารสม แต่สมรักเธอ
—รักข้างเดียว เวระของสมที่ใครยแต่สิ่งหลอก
ลวง มีไ้ประโยชน์ของความรักคอยแทนเลย
วาทะสวัสดิ์ ชื่นใจ ขอให้เธอนอนหลับเป็นสุข

สมขอลาเธอไปกระท่อมปลายนา” ข้าพเจ้า
ทำเสียงเครือ ปล่อยมือออกเกริกจากหล่อน
ซ้ำ ๆ

“คุณสมขา!” หล่อนเรียกพลางโผลมา
ชนหน้าลงบนโหล่ ซึ่งข้าพเจ้าได้ โอบรับไว้
ทันที

“บอกรัก!” ข้าพเจ้าพึมพำ “ในที่สุด
โชคไ้ประทานความหวังแก่สมแล้ว— มีเสียง
แรงที่คอยมากับ ความเศร้าโศก ตลอดเวลา
๑๐ กว่าปี เธอเล่าชื่นใจ ตลอดเวลานั้น—?”

“ก็ฉันคอยคุณเสมอ—คอย คอยกับความ
ความหวัง—กับความรัก—พร้อมทั้งชีวิตจิตใจ
ใจ” หล่อนพูดพลางมีอันชวนวลดูได้ตาม
หน้าอกเธอ “ทุกครั้งทีคิดถึง ทุกครั้งทีเล่น
ไวโอลิน เพลงนั้น—เพลงเขมรพวง—เพลง
อันเย็นเหมือนความหวังความรักอันไ้ประทัยลง
ไว้กลางกองใจ ก็ฉันต้องเสียน้ำตาไปพร้อมกับ
ความรู้สึก”

“เห็นใจแล้ว—บอกชีวิต” ข้าพเจ้าลูบผม
อันละเอียดอ่อนอยู่ไปมา “—คืนแรก สมเห็น
เธอร้องไห้ที่หน้าตักเมื่อเล่นเพลงเขมรพวง ทย
ลง —แต่เฮ้! นั่นนะ! วันนั้น—วันฝนตกที่

ส. โพธิ์ศิริ

ตุล

กระท่อมเจ้าเงาะ “เงาะเงาะ” ทำไมเธอขอดกว่า
เธอมีเจ้าของแล้ว—ล่ะละ ชนใด?”

กระซิบที่หู—

“ชนใดทำ—ขอดรัก!”

หล่อนเงยหน้าขึ้น ยิ้มเห็นไรฟันขาวสะอาด

“อา! สมใจของชนใด”

ประสานปากกันอย่างจืด รินเสียงสร้อยดังหัวใจ

◎ ◎ ◎

หล่อนหลับตาพร้อมอ้อนระรวย ขดระลอก

อา! ท่านที่เคารพรักของข้าพเจ้า เชิญ

อย่างแผ่วเบา—

ท่านนอนเสียเถิด—นอนเสีย—นอน และจง

“ก็ฉันกลัว—?”

หลับให้เย็นสุข ผันดังแต่สิ่งอันสำราญ แล้ว

“กลัว?” ข้าพเจ้าทวนคำพลางก็มั่งลง

คนชนในวินพุ่มนี้ประกอบกิจการงานที่ซอຍ เพื่อ

หนังสือ— “ก็เคยวันละระ—ขอดรัก!”

ยังชีพและความหวังในอนาคตของท่านให้รุ่ง

หล่อนเลื้อนมือขึ้นโอบรอบคอ ข้าพเจ้า

เรื่อง หัวใจไวเด็ก หัวใจไป, กิ่งเรื่องของ

รวรรักหล่อนเข้ามา อย่างกระซิบ— ก็มั่งลง—

ข้าพเจ้าที่ไกรยลงแล้วด้วยความสลดสน!

◎ กุ๊กกือเอ เรือร้าง เพราะต่างเขา

ไม่รู้เฝ้า ใจแก่ให้แผดหาย

ห่างซัดซัด พระนอแหมน ให้แยกกาย

กวยหญิงชาย ชีพชน ยังยืนเอย ๑

พระศรี นพนธ์

นักโทษตลอดชีวิต

โดย

พิชิต — เกิดสุข

“เวลาอีก เกือบหก นกร้อง ร้องโพร ท้องฟ้า ดวงหน้าของชายผู้นั้น คมคายแก่
ไก่อ้อง กระสันขึ้น” ลมพัดชายเขา เป็น หอมองคล้ำ ผมขาวรุงรัง เกือบคนขึ้นคา
เพลงที่เธอร้อง กระแสเสียงสั่นสะเทือนความ เครื่องแต่งตัวชุดมุกหมอมไปด้วยฝุ่น
รู้สึก ลมพัดชายเขาไหน จะพัดเย็นเหมือน “มีอะไรอะไรหรือ?” นารีถามขึ้นเมื่อ
เสียงเธอ เขาแม่รำพึง ทบประพวย เขาวิ่ง ที่ ใต้พิศกว้างชายนั้นทวนแล้ว
เพ็ชร หรือ คอยสุเทพ ก็ยังไม่เย็นเท่าเพลง “เปล่า! ผมไม่มีอะไรอะไรหรอก ให้ผม
ที่เธอร้อง เธอร้องไถ่จระหวะไม้ขัดขวาง ขึ้นอยู่ที่นั่นสักครู่ แล้วผมจะไปอย่างมีบริเวณ
หลบเสียงสูงหรือคำลงครั่งไร ทำให้หัวใจของ คุณแม่แค่นอย”
ผู้ฟัง ร่มกึ่งลงไปในความฝันอันยุ่งยากและแห้ง “ท่านมาแต่ไหน?” นารีถามขึ้นเมื่อ
แล้งเหลวไหล เธอหนังร้องเพลงอยู่คนเดียว เขาหยุด
ที่ในส่วน บ้านเธอดังอยู่ทางซ้ายมือ ถ้ามา “ผมมาแต่ที่มืดที่สุด เหมือนกับคนที่
จากวังพระมาราชาวินเค็น ร้องไต่ทวนที่ กำลังอยู่ที่สว่าง” เขาตอบด้วยน้ำเสียงยังคง
ท้องหยุด รวบรวม หดแหวก ออกเป็นช่อง รนวลสันด้วยความเหนื่อย
ชายคนหนึ่งเดินเข้ามาอย่างลุลลกลลน แล้ว “ท่านพ่ายแพ้เพียงยาก ฉันไม่เข้าใจ
มาหยุดยืนต่อหน้าเธอด้วยกิริยาอันอ่อนน้อม ในคำพูดของท่านเลย” นารีกล่าวส่ายไป
นารี ร้องทวนขึ้นเขา ๆ ด้วยความตกใจ “คุณไม่เข้าใจในความหมาย” เขา
ในเมื่อระบือความทันเต้นไวแล้ว ก็พิศกว้าง ทวนคำ “คุณกำลังเป็นมิตรกับความสุ
ของชายนั้น จากแสงจันทร์อันสุกสกาวจน ส่วนผมต่อสู้กับความทุกข์ และอีกหลายคน

พิชิต—เกิดสุข

ตุล

กำลังร้องไห้ด้วยความยากจน เช่นนั้นก็
เท่ากับความมั่งคั่งและความสว่าง”

“อะไรทำให้ท่านคิดว่าฉันมีความสุข?”

นารี กล่าวถามอย่างถ้อย ๆ

“เนื่องมาจากคุณร้องเพลงเมื่อก่อน” เขาคอย

“ถ้าฉันร้องเพลงด้วยความทุกข์ของฉัน

ท่านจะรู้หรือ?”

“ข้อนี้ไม่จริง ไม่มีใครเลยในโลกนี้จะ
ร้องเพลงเมื่อมีทุกข์ นอกจากตัวละครที่แสดง
อยู่บนเวที” เขาริ้วยแยงขึ้น

นารีต้องนั่งนิ่ง เหตุที่เขาคิดว่าทุกคน
มันล้วนแต่เป็นความจริงทั้งสิ้น ในที่สุดก็ได้
ยินเขากล่าวต่อไปว่า—

“จริง ๆ นาคูณ ทุก ๆ คนที่เกิดมา
ต้องต่อสู้กับความทุกข์ยาก สู้แล้วแต่ล้มแห่ง
โชคชะตาจะพิชิตเราไป ทุกคนต้องการเงิน
น้อยและยืมเงินเหมือนพระเจ้า ถ้าหากเรา
เงิน มันจะได้มาอย่างสุจริต หรือทุจริตก็นำ
แต่ในที่สุดเราก็ต้องใช้มันไปหมด และถ้า
เหลือ เราจะทำบุญทำทานเสียเมื่อแก่ มันก็
ล้ากันไปได้ ทุกคนต้องการที่จะชนะสวรรค์
ส่วนผมเลย ๆ แล้วแต่ยถากรรม นั่น
ในเหยือกยังมีอีกหรือ? ผมรู้สึกเหนื่อย ๆ
เหมือนคนที่กำลังต่อสู้” เขารู้สึกเหนื่อยแล้ว

นำซึ่งนารีรับส่งมาให้ คมกรวดเขี้ยวด้วย
ความกระหาย แล้วส่งแก้วน้ำกลับคืน

อีกครั้งหนึ่งทางถนนหน้าบ้าน เสียงผลเท้า
อย่างหนักกำลังวิ่งไปมาสับสน ตำรวจจร
กำลังวิ่งกันไขว่

“ส่อน! แกนไหนแกหรือ?” เสียง
หัวของ นายร้อยตำรวจเอก หลวงกล้าแข็งจับ
กล่าวขึ้น

“ยิ่งกว่าแน่เสียอีก” นายสิบตำรวจตรี
ส่อน กล่าวด้วยเสียงอย่างแข็งแรง “ผมได้กว
มามาก ๆ ที่เดียว แต่มาถึงตรงนี้ก็ผลุนหาย
ผมมันโหยอย่างยิ่งว่าคงเข้าไปในขายนั่น”

“ให้มันแน่ ๆ เลิก มิเช่นนั้นนี่จะต้อง
กวเจ้าของบ้านเขาเปล่า ๆ”

“แน่ซิครับ” ส่อน คงยืนกรานตามเดิม
“ถ้าเช่นนั้น แกลไปกับฉัน” หลวงกล้า
พูดแล้วหันไปทางตำรวจอีกกลุ่มหนึ่ง “น
คง กับ แกะ แกะเคียวตรงอยู่ข้างนอกบริเวณ
ส่วนบุญและรัก แกลช่วยกันไปเคียวตรงบ้าน
โน้น คอยฟังเสียงนกหวีดข้าง”

เสียงอะไรจะภายนอก ชายหนุ่มผู้แปลก
หน้า สะกิด หน้าซีกเสื้อ แล้วพูดกับนารี
“เห็นไหมคุณ เขากำลังตามผมมาโน่นแล้ว
ผมบอกคุณแล้วว่า ผมกำลังอยู่ในความทุกข์

พ. ศ. ๒๔๗๕

นักโทษตลอดชีวิต

และทุกซักระมาหาผมอีกเดี๋ยวนี้ ผมหวังไว้
ว่าคุณคงจะช่วยเหลือผมให้ตลอดรอดฝั่ง ถ้า
มีใครเขากล่าวว่าคุณ มีคนเข้ามาในนี้ไหม ?
คุณตอบว่าไม่มี เท่านั้นแหละพอสำหรับผม ผม
ก็จะไปอยู่ที่หลังสว่าง โน่น ! เขามาแล้ว
ผมไปละ ชุ่มสายหยก ของคุณ ทำประโยชน์
กับผมในเวลานี้”

นาวี อึ้งงงๆ เธอยังแปลความหมาย
ของเขาไม่ออกว่า มันเป็นเหตุอะไร เขาจึงขอ
ร้องให้เธอช่วยเหลือ และทำไมเขาจึงต้อง
ซ่อนเร้นแะยแฝง

เสียงสเปร์ กระทบกัน มันทำให้นาวีต้อง
สะดุ้งอีกครึ่งหนึ่ง พอเหลียวมาเธอก็เห็นนาย
ร้อยตำรวจทักแล้ว นาวีก็ยงลงบนเสื่อ

“ขอโทษที่ผมได้ละสายล่อเข้ามาทำลาย
ความสุขของคุณ” หลวงกล่าว่า เขาคงทรมาน
แล้วพออย่างนอนนั้น และกวาดกาไปรอบ
บริเวณนั้น

“เป็นไรไปได้คะ” นาวีตอบและพยายาม
ยิ้มเพื่อมิให้สีหน้าพร้อ

“คงไม่เป็นการรบกวนคุณนักมิใช่หรือ?”
หลวงกล่าว่า กล่าวสลับไป “คุณนั่งอยู่ที่
นั่นแล้วหรือ ?”

“ค่ะ” นาวีตอบเขา ๆ

“เห็นใครผิดแปลกมาในนี้บ้างไหม ?”

นาวีก็จะอึกอึ้งอยู่เป็นครู่ แล้วเสกตอบ
อย่างไม่มองหน้า “ไม่มีหรอกค่ะ ก็ฉันก็
นั่งอยู่นานแล้ว นอกจากคุณและคนของคุณ
เท่านั้น”

“ถ้าเช่นนั้นคนของผมน่าจะเห็นผิด เพราะ
เขาเห็นว่ามีคนเข้ามาในนี้”

“ไม่มีเลยคะ เป็นความจริง”
แล้วจึงตอบทิ้งไว้ว่า

“ถ้าเช่นนั้น ผมขอโทษ”

เมื่อเห็นฝ่ายหนึ่งจำนน ด้วยความอยากรู้
นาวีแสร้งถามขึ้นว่า “คนที่คุณตามมานั้น
คือใครคะ ?”

“นักโทษตลอดชีวิต”

“นักโทษตลอดชีวิต” นาวีสะดุ้งและ

พึมพำ เพ่งตาไปที่ชุ่มสายหยก นาวีก็รู้
ความจริงแล้ว คนที่ช่วยไว้นั้น เขาคือนักโทษ
ตลอดชีวิต หน้าตาที่ไม่ใช่คนใจทำอำมหิต

เลย ขบขันระยอกความจริงหลายทศวรรษ จิตก็
สอโง่ง นัก ๆ ก็สอสร ในเมื่อสงสัยความจริง
ไว้ภายในแล้ว ก็กล่าวถามสืบไปว่า “เขา
มีผิดอย่างใดคะ จึงถูกจำตลอดชีวิต ?”

“ผิดที่ไม่รู้อะไรมากกว่านี้ นอกจาก
ทางกรรมสั่งให้รับ ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา

พิชิต—เกิดสุข

ตุล

เขาหลบหนีมาทั้งเดือนแล้ว เพื่อนของ
เขา อีก คนหนึ่ง ถูกยิงตาย ขณะเมื่อบินกำแพง
ส่วนเขา ทาง สบสวน ว่าหลบซ่อนอยู่ที่จังหวัด
ผมลาละครบัย ะรีบไปรายงานที่สถานด้วย
พวกแล้ว ยกมือขึ้น ทำความเคารพ เจ้าของบ้าน
แล้วชวน นายสิบตำรวจตรี สอน ออกเดินไป

นารัฐ ลึกโล่งออกโล่งใจเสียล้นพ้น กลัว
ระทึกความเท็จของเธอได้เสียจริง ๆ แค่นี้แล้ว
ความเท็จของเธอก็เป็นผลสำเร็จอย่างง่ายดาย
เมื่อ หลวงกลาไปแล้วสักครู่หนึ่ง ชาย
แปลกหน้าผู้นั้น ก็โผล่จากซุ้มสายหยูก และ
พุกกัยเธอด้วยความจริงใจว่า

“ผมมีวิธีหาค่าชอยของคุณโกมาคอย
แทนบุญคุณอันใหญ่หลวงของคุณโก นอก
จากหัวใจอันแท้จริงของผม คุณคงรู้แล้วว่า
ผมเป็นใคร? ผมอายชั่วกลัวคนอาย ชัย
นักโทษตลอดชีวิต”

“รูปร่างและหน้าตาของท่าน ไม่น่าจะเป็น
คนใจกว้างนักเลย”

“คุณยังมีทราบบรรยากาศของ ผม ถ้าคุณ
เป็นผม ก็คงเช่นเดียวกัน”

“ท่านคงมีเรื่องเก็บ ที่ท่านจะเล่าเรื่องของ
ท่านให้ฉันรู้บ้าง”

“บันทึก” เขาตอบ “สำหรับคุณผู้

มีคุณก็ผม คุณส่งแก้วน้ำมาให้ผมอีกครั้ง
เล็ก ผมกระหายเหลือทน แล้วผมจะทิ้งมัน
เล่าให้คุณฟัง”

นารัฐ รินน้ำให้เขา เขารับดื่มรวกเดียว
จนพอแก้ความกระหาย แล้วก็ทิ้งมันเล่าเรื่อง
ราวของเขา

“ผมมีใช้คนเมืองนี้ บิการมาตามผมทั้ง
หลักแหล่งอยู่ในกรุงเทพฯ บิการผมมีอาชีพ
โดยทำราชการ ผมมีน้องสาวอยู่คนหนึ่ง รวม
เป็นสี่คนในครอบครัว ฐานะผมเวลานี้ก็พอ
จะมีกิน เมื่อเด็กผมได้ถูกส่งเข้าโรงเรียนอยู่
ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง บิการผมพยายามให้ผม
เล่าเรียนอย่างเต็มที่ แต่มีทุนสำเร็จ บิการผม
ถึงแก่กรรมลงเสีย ขณะนั้นผมกำลังเรียน
อยู่ในห้อง ๖ แต่ต้องออกจากโรงเรียนเสีย
ด้วยการเงินขาดแคลนลง ผมก็เที่ยวชวนชวช
หางานทำ เพราะน้องหญิงเล็กผมก็ยังเล่า
เรียน ในที่สุดผมก็ไปงานทำสมใจนึก ได้
เงินเดือน ๆ ละ ๒๐ บาท นับว่าโชคยังค
ยนักตลอดอยู่ แต่เงินที่เราได้มานั้น หักเก็บ
ท้ายเดือนแทบมีติดกันกว่าได้ ส่งมาอีก ๒๖
น้องหญิงก็ออกจากโรงเรียนไปไ้งานทำที่ทาง
แห่งหนึ่ง เป็นคนเย็บปักถักร้อย ได้เงินเดือน

“บันทึก” เขาตอบ “สำหรับคุณผู้

พิชิต—เกิดสุข

ตุล

ก็เหมือนน้องสาวกัน เธอเอะชาญ กันระคแด
ทั้งนี้ให้ ไกรยความลำบากหลายเลย ” ผม
ไกรยมันพกแทนกับปลมแสนปลม รู้สึกขอย
บุญคุณมันเสียจริง ๆ นี่ก็เขินอีกประการ
หนึ่งละ ที่ผมกล้าสามารถที่จะทวงมาเอาไปหา
เงินมาแก้แค้น คำเคียวผมก็มีไกรยกท่าน
เลยว่าจะไปเห็นต่อไปไไ เมื่อผมส่งเสียกับมัน
เรียบร้อยแล้ว ตกกลางคืน ผมก็ไปหาแม่

จาวนัย ยอกหัวใจของผม ฝากรักฝากลา
ส่งเสีย เหมือนกับหนังสืออ่านเล่นที่แก่ชายนั่น
แหละ คุหลอนร้องไห้ ร้องไห้เสียมากมาย
ผมก็ต้องปล่อยโยนเสียเป็นนาน จึงสงข ครั้น
โอโธมเสร็จ ผมก็กลับบ้าน จักแจงเตรียมเข้า
ของสำหรับไปพวงนี้ จุกทหมายของผม ก็คือ
ภูเก็ท, ระนอง หรือ สัตล เพราะเป็นเมืองที่
อุดมด้วยเหมืองแร่ ประเทมาเรคราห์ที่ค ขางที่
จะมีโอกาส เห็น เจ้าของเหมือง เขา ข่าง กะมิง
ตกลง รดไฟคว่น สายโค ก็ผมไปประคิขฐาน
อยู่ด้วยอีกคนหนึ่ง เจ้าสวสก็มันโคไปส่งผม
ที่สถาน ผมยังได้กำขีตส่งเสียมันอีกครึ่งหนึ่ง
มันก็รับรองอย่างแข็งแรง พอรถออกมันก็
กลับ ผมนั่งเหงาไปในรถ ถึง ๒ วันกว่า
พอถึงภูเก็ท ผมก็ตกลงใจว่าจะอยู่ที่นี่ เพราะ
ทำเลดีมาก ผมเข้าที่พักอยู่ในเมือง ชั่ว

เวลาที่พักอยู่ที่นี่ ๔-๕ วัน ผมก็ช่วยลง
เนื่องจาก ผคน้ำผคอากาศ พอผมหายแล้ว
ผมก็มีจกทหมายไปถึงเจ้าสวสก็กับแม่ยอกรก
ของผม คนละละบับ เล่าเรื่องถึงการเกิรทาง
และการเจ็บป่วยของผม คุลคกรรมชาติ
และเรื่องพนเมือง ฯลฯ รว ๗ วันผมก็ไไ
รับคอบ ทั้งเจ้าสวสก็ และ จาวนัย ละบับของ
เจ้าสวสก็ มีใจความว่า แม่ผม น้องสาวผม
ร้องไห้ร้องไห้ใหญ่ และถามมันว่าผมไปไหน
มันก็บอกว่ามันไม่รู้ พอผมได้อ่านจกทหมาย
ของมันแล้ว ผมชักใจคอไม่ก็ จวนระลัม
ความทั้งใจก็มเสีย แต่มาคิดอีกทีหนึ่งว่า
ไหน ๆ เราไไยากหน้ามาแล้ว ก็ควรจะทำให้
ตำเร้า ถ้าผมกลับเวลานั้น ใคร ๆ เขารู้
ชายหนาเขาแน่ รวมทั้งเจ้าสวสก็ด้วย มัน
เป็นละบับของแม่จาวนัยข่าง ใจความมันแก้
น้องอย่างโน้น น้องอย่างนี้ ก็ถึงพี่ข่าง อะไร
ต่อมิอะไรข่าง และให้ผมมานะให้มาก เขา
ระวคคอบเพื่อผม และบอกว่าซินน้องสาวผม
มาถามทขานว่ารู้ ไหมว่าไปไหน ? เขาไม่ยอก
พอผมอ่านเสร็จ มานะใจผมเป็นสองเท่าตัวคุน
คุชคุนไม่ใช่อ่านหาความรักหรือ ? พอผม
หายเป็นปกติก็ ผมก็ไปตามเหมือง เพื่อสมัคร
เป็นกุดทำงาน คงได้สมไทนิก งานนั้นเป็น

พ. ศ. ๒๔๙๕

นักโทษตลอดชีวิต

รายวัน และนั้ให้ผมไปทำในวัน^{ที่} ๑ ของเดือนใหม่ พอวัน^{ที่} ๑ ผมก็เข้าทำงานเขย่งกรรมกรทั้งหลาย กรรมกรในเหมืองนั้น มีราว สร้อยกว่าคน เช่นเจ๊กบ้าง แอ๊กบ้าง ไทยบ้าง ปันกัน ผมได้^{จ้าง} ใจพยายามทำงานอย่างเต็มที่ โดยมิเห็นแก่เหนื่อยเหนื่อย วันแรก ๆ รู้สึกว่ามันเหนื่อย จนสายตัวแทบขาด กลยถึงที่พักนอนเหมือนมีคนตายแล้วไม่มีสติสังขเลย พอวันหลัง ๆ มา ก็เคยชินไปเอง รู้สึกสนุกสนานเสียออก เพราะคนงานมากด้วยกัน ผมรู้สึกตัวของผมนำ^{มา} ค่ำลาลงไปมาก เนื่องจากแดดเผา เพราะทำงานกันแดดทุกวัน ระหว่างนั้นผมได้^{มี} จ. ม. ถึงเจ้าสวัสดิและแม่จรรย์นัย หวานใจเสมอ ผมทำงานอยู่ได้จนวัน^{ที่} ๒๖ ปี จดหมายที่ผมมี^{ไป} มักไม่ได้รับคอยบ้าง ในที่สุด ก็ไม่มีคอยเสียเลย ชาวควรวทางบ้านผมก็พลอยมี^{ไป} ไปด้วย แต่วางใจแล้วว่าเจ้าสวัสดิก็มีมรรยาดีแล้วอย่างไรมันก็คงไม่มีการเปลี่ยนแปลง คงรับทำการอยู่การะตลอด ส่วนนางแม่หวานใจผมนั้นแหละไม่ค้องพะละ เราเคยพูดออกผลอกพรั่กันเสียจนอ้อมใจ ทุกส่วนภายนอกเห็นของผมหมดสิ้น ใครจะเชื่อ^{ว่า} เขาจะผิดแผก ในการที่เขาไม่คอยผมนั้น ผมคิดว่าเขาคงเบื่อ หรือ

ไม่^{มี}อะไรอะไร ก็อาจะเย็นไค้ ผมถึง^{กับ} กวาสั่งข้า^ว ย่างเหมือนกัน ในที่สุด วันหนึ่งผมได้ถูกผู้^{ที่} กการเหมืองเรียกตัวขึ้นไปหา และถามกับผมว่า “เขียนหนังสือไค้ ไหม ?” ผมตอบว่า “ไค้” ผู้^{ที่} กการจึงบอกกับผมว่า “ท่านเอมิกต้องลงไปทำงานในเหมืองหรือทำบนออฟฟิศแหละ” ต่อจากเดือนนั้นมา ผมก็ไค้เงินเดือนรายวันเป็นเงินเดือน ๆ ละ ๖๐ บาท ผมพยายามเก็บหอม รอมริบไว้ที่สุด ในชีวิตนั้นผมได้^{มี} ไค้แม^{ร์} แชร[์] ในบริษัทสมประสงค์ นับว่างานชั้นสำคัญของผมนวนสำเร็จแล้ว พอวันที่ ๕ ผ่านไปแล้วสัก ๕ เดือนกว่า วันหนึ่งเป็นวันอาทิตย์ ผมไปนั่งชมนกชมไม้อยู่ใกล้ ๆ กับบ้านของกรรมกรคนหนึ่ง ลูกสาวคนเล็กของเขานั่งร้องเพลงอยู่ที่หน้าต่างด้วยความรื่นเริง ตามประสาเด็กที่มีความสุข ผมฟังแล้วช่างรู้สึกเพเลินใจเสียจริง ๆ เสียงหวานน้อยร้องไค้^{ให้} จังหวะไม่ผิดเพี้ยน ผมยังนั่งชมในใจหมดเพลงนั้นแล้ว ชื่นเพลงนั้น ในที่สุดก็มาถึงเพลงหนึ่งซึ่งผมจะลืมมิไค้เลยในชีวิต เมื่อเพลงนั้น^{นั้น} มีอยู่ว่า

“โอ้พระชนนีศรีแม่สนรวง
จะโสทรทรงเสียรู้สึกว่าดีถึง
ไหนทุกขถึงบิตุรงค์ทรงรำพึง

ไหนโศกซึ่งคิดถึงลูกหทัย
รื้อชูหรือจะสู้เนื้อเมยตน
เมียรื้อยคนหรือจะสู้พระแม่ได้
พระแม่อยู่เยือกเย็นไม่เห็นใคร
จำกลับไปนครก่อนจะดี”

สมเวลานันท์สมองหม่นทวน เมื่อฟังเพลงนัย
กล่เอะ เนื้อเพลง มันเสียกแทงหัวใจผม เพียงไร
กลับทบท ผมนอนตรอง น้ำตาไหลอยู่มีซาก
คืนนั้นทั้งคืน ผมนอนร้องไห้ ผมคิดว่าจะต้อง
กลับไป เพื่อกราบเท้าท่าน พ่อรุ่งขึ้น ผมก็
ขอลาจากผู้จัดการทันที ท่านก็อนุญาตให้ผม
อย่างโดยคืบ อีก ๒ วัน ผมก็เดินทางออกจาก
ภูเก็ต เข้าสู่กรุงเทพฯ พอรถไฟย่างเหยียบ
ชานชาลาสถานีหัวลำโพง ผมรู้สึกทนทนใจ
อย่างยิ่ง ผมจากไป ๔ ปี กว่า ๆ เท่านั้น
กรุงเทพฯ เจริญ และศิวิไลซ์ยิ่งขึ้น จาก
รถไฟแล้ว ผมก็แยกชานคนหนึ่งตรงไปยังย่าน
ทันที ระหว่างนั้น ผมก็คิดถึงกิมในใจว่า เมื่อ
มารดาผมเห็นแล้วท่านจะรัก เพียงไร และใน
เมื่อใดเล่าเรອງราวถึงการ ที่ ผม มีถิ่นใน ขริขั
เหมือนแรมแล้ว ท่านคงจะยินดีกักหนอยไหม และ
กำลังจะไปหาแม่ชกรกิจารนัยของผม พร่ำ
พลอด กอดจูบ เสียให้ผมยกยทจากไป เย็นเวลา
นานับ ผมนั่งเคียดผมกริมตลอดทางที่ผ่านมา

พอรถถึงบ้านเก่าผมแล้ว ผมก็แจ่มจรัส
การรถ เคี้ยวกรวดวากไปทันที มองก็ห้องแถว
สี่ยั้งเคตที่คงอยู่หน้าบ้านผมนั้น ไกลก็เปลี่ยน
แปลงหมก กลายเป็นตึกสวยหรู แค่นั้น
ประยูรบ้านผม ชุ่มเขียวมีอนาง มัน หงอยก้อย
แห่งเดียวชอยกล คุณเหมือนยังกับใครไม่ได้
เขาจะรักมันเสียเลย ใจคอชักทิวชอยกล
ยังมองเห็นเรือนที่อยู่แล้ว คุณนึกตาไปหมก
ไถ่ถนกรงรัง ไม่กตทขินไถ่ถน ยาวเพอ
โคโยไม่ใคร่แคะคอง มองเห็นยาสิน เพื่อน
บ้านของแม่ผม นั่งโศกหมากอยู่ก้นพนซึ่งมี
ละอองจิบอย่างหนาเกรอะ เหล็กยาวไปรอบ ๆ
ไม่เห็นมีมารดาผมหรือน้องสาวผมเลย ผม
จึงเดินไปหายาสิน แล้วยกมือชนไหว้ แก
หยุกโศกหมาก แล้วพังกผมสักรู้ แล้วก็
ถามผมว่า “พ่อมาหาใครไม่ทราบ?” ผม
ตอบแล้วว่า “ข้า! จำชาญไม่ได้หรือ?”
“โอ! พ่อชาญหรือ?” แกพุกขึ้นด้วยน้ำ
เสียงแสดงความทักใจ “ข้าจำไม่ได้” แก
พุกเท่านั้นแล้วก้นอง หน้าเศร้า น้ำตาลคลหน่วย
อยู่ทั้งสองข้าง “ข้าเป็นอะไร?” ผมถามแก
เมื่อเห็นดังนั้น “แล้วแม่และน้องขึ้นไปใน?”
“แม่!” แกพุกเป็นเสียงสั่นสะอ่น น้ำตาล
คลอยู่แล้วก็ไหลลงมาจากหน้า ผมชักสงสัย

พ. ศ. ๒๔๗๕

นักโทษตลอดชีวิต

อะไร อยู่ๆ แยกห้องให้ จึงถามข้าว่า
 “ข้า! แม่และน้องไปไหน?” แยกหยิบผ้าห่ม
 ขึ้นเช็ดหน้าตา แล้วพทก้วยเสียงสั่นเครือว่า
 “แม่ขึ้นและแม่ขึ้นเสียๆ ทั้งบอกว่าแล้ว” ผม
 สะอื้น หงายหลัง หือฮือ ตามัวแทบจะเป็นบ้า
 ขึ้นมาในเวลานั้น หน้าตาผมไหลลงมาอย่าง
 มิซาคสลาย ข้าสั่น แยกก็เลยพลอยร้องไห้ไป
 กับผมอีก เมื่อระงับความโศก แยกก็เล่าให้ฟัง
 ว่า ชินน้องสาวผมตายไปได้ชั่วเวลา ๓ เดือน
 กว่าเท่านั้น แม่ผมก็ล้มเจ็บกระเสาะกระแสะเรื่อย
 มา เฝ้าขยันพัวถึงผมอยู่จนกระทั่งสิ้นใจ และ
 ผ่าอกทรมายไว้กับแกละขยิบหนึ่ง แยกไปค้น
 มาให้ผม เมื่อผมรับจดหมายแล้ว ผมก็
 ถามแยกถึงทีไรศของท่าน แยกก็เล่าแกลมา
 เพื่อจะไปกราบศพ ด้วยความอยากรู้ว่าข้อ
 ความในจดหมายนั้นว่าอย่างไร ผมรีบฉีก
 อ่านทันที ใจความในจดหมายกระชั้นชิดว่าผม
 เสียอย่างสาหัสแล้ว เล่าถึงการตายของชิน
 ที่ฟัง ผู้ที่พาให้ชินตาย ก็คือ อ้ายสวสดี
 อ้ายเพื่อนเราเฝ้าเราเอง นั่นเอง ที่แรกนั้นผม
 อยู่ดึกมากำซู่ของท่าน ตลอดกาน้องสาวผมทวีย
 ผมบอกคุณแล้วมิใช่หรือว่า อ้ายเจ้าสวสดีนั้น
 มันสนิทสนมกับผมเพียงไร ในบ้านผมมันก็
 กันเคยเช่นนั้น เข้านอกออกใน ได้ทุกเมื่อ

ทุกเวลา วันหนึ่งมีรูว่า ผู้ทำ ซาตาน ที่ไหน
 เข้าสิงมัน หัวโหม่งจึงกลับกลายเป็นคน
 นั้นได้ วันนั้น มันชวนน้องผมไปเที่ยวทวีย
 กยมน เมื่อได้ข้ออนุญาตก็มารดาผมแล้ว
 ท่านก็ได้อนุญาตโดยดี เพราะเห็นว่ามันรัก
 น้องสาวผมเหมือนกันอยู่ในไส้มัน ใครจะคิด
 ว่ามันจะทำได้ถึงเพียงนั้น เมื่อมันพาน้องสาว
 ผมไปเที่ยวแล้ว มันไม่ยกพามาส่งที่บ้าน
 โพล่พาไปบ้านมัน แล้วมอมเหล่าน้องผม
 และปลุกปล้ำทำการอนันต์ยาคี ผู้หญิงหรือ
 ะมีแรงสู้ผู้ชายได้ ในที่สุดก็เสียตัวกับมัน
 ในคืนนั้น มันก็กวักชวนไว้ตลอดคืนนั้น รุ่ง
 ชินมันถึงได้ปล่อยให้กลับมา ชินมาถึงบ้าน
 ก็เล่าการกระทำของอ้ายสวสดีให้มารดาฟัง
 มารดาผมแข็งซึกหักกระดูกมันทุกวัน แต่
 นั้นมา อ้ายสวสดีก็มิได้มาเยี่ยมมารดาอีกเลย
 ต่อมาอีกเดือนหนึ่ง ชิน ก็ล้มเจ็บลงด้วยความ
 เสียใจจนกระทั่งตาย มารดาผมเวลานั้นก็อยู่
 คนเดียว คงได้อาศัยข้าสั่น แยกที่เล่าให้มาอยู่
 เช่นเพื่อนพ้อทวียเหงา แต่ความทุกข์ได้
 ประดังเข้ามาถึงสองฝ่าย เลยล้มเจ็บลงจน
 กระทั่งสิ้นใจ เรืองนั้นผมก็โทษใครมิได้ ต้อง
 โทษตัวของผมเอง ที่ “ไว้ใจทาง วางใจคน”
 ความแค้นของผมเวลานั้นแทบเป็นบ้า มอง

พิชิต—เกิดสุข

ตุล

เห็นข้าง เ้าห่ม เห็น ท่วงเหล็ก โซ่เหล็ก
เป็น สร้อยคอทองคำอย่างสวยหรู คำนวนัน
ผมกราบศพมารดาแล้ว ประมาณสัก ๔ หุ่
กว่า ผมแต่งกายรักกุ่มเครียมยี่ พร้อมด้วย
วีรอลเวอร์ ยี่รดไปยี่ร่านอายสวสดี ทนที
ผมถามคนใช้ว่า “สวสดีอยู่ไหม?” คนใช้
เห็นผมพกกระซาง ๆ ผิดที่ จึงบอกว่า “เวลานี้
คุณไม่รับแขก กำลังคุยกับคุณผู้หญิง” ผม
ไม่ฟังเสียง จะเข้าไปให้ไ้ คนใช้ไม่ยอม
เข้าขัดขวาง ผมกะแทกมันโย่งด้วยหมัดลง
ไปใหม่ถอยบั้น ผมโชน ๓ ที่ถึงห้องมัน
เจอมันพอกกำลังนั่งพระนอนอยู่กัยหญิงคนหนึ่ง
แต่เห็นข้างหลัง คล้ายคล้าย คล้ายคลาว่า จะเป็น
จาวนัย เสียงแผ่ของผม ทำให้มันเหลียว
มากุ รวมทั้งนางผู้หญิงด้วย จริง ๆ แลหะ
ผู้หญิงคนนั้น คือ แม่จาวนัย ทักที เห็นไหม?
มันร้ายเพียงไร น้องผมยังมีหน้า ซ้ำคู่รักอีก
มันมีใจอย่างไรนะ เมื่อมันสยคาผมแล้ว
หน้าอายเจ้าสวสดีก็ไม่มีเลือกเสียเลย แต่
แล้วมันก็ซ่อนความเท็จจริงของมัน ด้วยอาการ
ขม เหมื่อนกับอายเสียทัยกับความผิดของ
มันฉะนั้น ส่วนนางผู้หญิงนั้นก็นั่งตกตกลใจ
เอามาอกก็เคียว มันมีกลาสัยหน้าผมเลย
เป็น “งูนางอาย” อยู่หลังอายสวสดี “แฮะ ๆ”

เจ้าสวสดี หัวเราะอยู่ในลำคอ แล้วพูดเสียงสั้น
สรท้านซอขบกล “กันจำแถมไม่ได้เจียว
ชาญ คงสายากก็จะมี” คุณนั้เสพพิชิตคุณ
นำเะไหม? “สยบาย” ผมตอบ อย่าง
เสียงท้าว กะคาง มันสะกั้ง “จากกันไม่กี่ข
ทำไมคุจริง?” ผมเวลานั้นขมและเสีย “ค
หรือ? เคียวเถะคงเห็นเหตุทุกออก นั้นมัน
ยังไม่ไ้ส่วนหนึ่ง” แล้วเริ่ไปเคียงนาง
หวานใจของผม “อ้อ! ที่แท็กคุณจาวนัย
มันเอง ทำไมต้องหลบผมด้วยเล่า เห็นระ
สนกสยบาย” นางผู้หญิงคงมีหน้าตามเคย
“ก็จริงนะ ทั้งสองคน พ่อและแม่ ช่วยกัน
สนอรัก เช่นนี้เอง” มันทั้งสอง หน้าม้อย
ไม่ตอบ ผมโมโหเหลือออก ทำเป็นใจก็อยู่
ไม่ไ้ค้อไป ยี่ค้อเจ้าสวสดีก็กระซางเข้ามา
หน้าท้อหน้า ประชันกัน ตามมันถึงเรือที่
แล้วมา มันยี่เสื่อทงสั้น ไม่รู้ ไม่เห็น ไม่
ไ้ทำ แดมยี่สะกระให้หลกอีก “ก็แล้ว
เจ้าปฏีเสื่อ” ผมว่า “นั่นแหละคำปฏีเสื่อของ
เจ้า” แล้วผมก็ควักวีรอลเวอร์ออกมาถือไว้
พอมันเห็นว่าวักตลั้ผมควักมา คืออะไร หน้า
มันชักวากกับภักคิ่ค้ำจ รวมกำลังทั้งหมด
สะบักออกไป แล้วแผ่นหน้า ผมโชนแสลง
ยี่ค้อมันไว้ แล้วพูดว่า “อย่าห็นะ ถ้ากระคิก

พ. ศ. ๒๔๗๕

นักโทษตลอดชีวิต

เป็นยิ่งนัก” มันจ้าน ขณะที่กำลังไต่คืบ
กันอยู่นั้น นางผู้หญิงแสนรักของสมได้สนองรัก
สมด้วยแขนโอบมโหฬารที่ศีรษะสม ๆ ล้มทั้งบน
สมอมันเลือกไหลไป แต่สติยังดี พอเจ้า
สวัสดิ์จะเห็น สมก็เห็นขลุ่ย ร้องลเวอร์เรนซ์
แว้ง ๆ ๆ สมกระหน่ำใหญ่ ร่างของมัน
ล้มลงลงมีไต่กระตุกกระตัก นางผู้หญิงร้อง
ท้อใจ ผวาเข้ามา สมเลยจับมันกระโดดไปทาง
โน้น แล้วจึงพทกมันว่า “คนอย่างมึง กไม่
อยากทำให้เสียมือ มึงสนองรักกูด้วยนี่”
แล้วเขามือเลยเลือกที่ศีรษะให้มันดู “กู
ก่อนละ แล้วมึงรักการกันเอง” สมออกจาก
ห้องมันลงลงบันได สวมกับเจ้าคนใช้สองคน
สมเลยช่วยส่งมันลงไปหมอบก้มพนทั้งสองนาย
ด้วยหมักและเท้าของสม แล้ววิ่งแนวไปยัง
สถานตำรวจ สาราภาพว่าผมได้ฆ่าคนตาย
คนนั้นสมก้นอนอยู่ในกรงขัง พร้อมด้วยเลือกที่
เกราะกรงตามเนื้อตามตัว วันรุ่งขึ้นสมก็ได้
ถูกส่งตัวไปศาล ฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา
สมก็ได้สำราภาพทุกข้อหา ศาลพิพากษา
ตัดสินประหารชีวิตให้ตกตายไปตามกัน แต่
ฐานสำราภาพง่ายต่อถาวรพิจารณาจึงให้จำคุก

ตลอดชีวิต สมเวลานั้นไม่รู้รู้สึกตกอกตกใจ
ในคำพิพากษาเหล่านั้นเลย กลับมามีใจตนเอง
เสียอีก ที่ใดทำการแก้แค้นด้วยน้ำมือสำเร็จ
ครั้นแล้ว สมก็ถูกนำตัวไปสู่ยัง มณฑลพิษ
เขาเล่าได้เท่านั้นแล้ว ก็หยุดลงด้วยความเหนื่อย
สิ้นน้ำสลด

นาวีรู้สึก สงสาร ชายผู้สิ้นเสีย เหลือ เกิน
ตามที่เขาเหล่านั้น ถ้าหากเธอเป็นชายข้าง ก็คงจะ
เป็นเช่นนั้นเหมือนกัน และได้ยินเขาพูดว่า
“คุณคงอยากทราบว่า ทำไม ผมจึงหลุด เป็น
อิสระมาจนบัดนี้” นาวี พะยักหน้าตอบซ้ำ ๆ

“ผม ถูกคุมขัง อย่าง แข็งแรง ในระหว่าง
เดือนแรก ๆ ต่อมา ภายหลัง ๆ ผู้คุมเห็นนิสัย
ตลอดจนกิริยาเรียบร้อยของผม จึงปล่อยผม
ออกทำงานในบริเวณคุกนั้น และปล่อยให้
ละเลยในการคุมขังลงบ้าง โช้ทรวน มิได้
ตกตให้แข็งแรงมั่นคงนัก แต่ในระหว่างนั้น
สมได้รู้จักเพื่อนนักโทษคนหนึ่ง ชื่อ น้อม
เป็นนักโทษที่ถูกจำตลอดชีวิตเช่นเดียวกับผม
แต่ถูกจำมาก่อนผมราว ๗-๘ ปี เราถูกย้าย
ทำงานในที่ ๆ แห่งเดียวกันเสมอ วันหนึ่ง
พอผู้คุมปล่อย น้อมก็ผละจากงานเข้ามาหาผม

พิชิต—เกิดสุข

ตุล

แล้วพวกเขายกกระซิบกระซาบว่า “ชาญ! เราไป
ด้วยกันไหม?” ผมถามว่า “ไปไหนกัน?”
“นั่น” เขายอก “นั่น” ผมทวนคำ
“อย่าคิดเสียดีกว่า” “อะไร ทำให้แกคิด
เช่นนั้น ชาญ?” เขากล่าว “เรามานั่ง
งอมืองรอทำให้เขากดขี่ใช้อยู่อย่างนั้นหรือ?
ฉันนึก กัน คิดว่า เราไป คาย กัน คาพหน้า เด็ก
เพื่อน” ผมอดคิดไม่ยอมทำเขี้ยว แกใน
ที่สุดเขาบรรยายความทุกข์ยาก ซึ่งเขาเผชิญมา
ก่อนแล้วให้ผมฟัง ผมจึง ตกลงด้วยคาม
ความเห็นของเขา พอคืนวันนั้ คืนฟ้าอากาศ
เย็นใจด้วย ฝนตกหิมๆ เกือบมืดแทบมอง
ไม่เห็นอะไรเลยเลย เราทั้งแกงก็ใช้ทรวน
ทำของทำออก น้อม แยกบันได—เครื่องมือ
สำหรับขึ้นไปภายนอก เกริ่นนำหน้าผมไป ผม
ตามหลังอย่างกิริยาหวาดๆ พอถึงกำแพง
น้อมวางกระโถลงพาดกำแพง และบอกให้ผม
ขึ้นไปก่อน พอผมขึ้นไปแล้ว น้อมก็ขึ้นตาม
มา ผมกระโจนจากกำแพง ลงสู่พื้นดินอย่าง
มีกลวิธอันทรวย แล้วผียากเรียกน้อม ทัน
ทีนั้นเรเป็นความสละเพราะหรือเดินเลื้อยของน้อม
ก็ไม่มี เราเข้าไปโดนกับสายลวดไฟฟ้าที่ซึ่ง

ตกไว้นกกำแพงพริ้งขึ้น พร้อมกันนั้นเสียง
ชน ก็โกลันมาจากยาม ตรงที่ทมาข วังของ
น้อม หล่นลงมาเกือบผมทันที ผมเคว้กัม
เข้าไปแล้วนั่งลงช้าๆ น้อม และพูด “เย็น
อย่างไร?” “ชาญ แกรีบหนีเอาตัวรอดไป
เถอะ อย่าห่วงกันเลย กันกำลังไปสู่ที่ซอ
ยนั้น” เขาพูดแล้วก็คว้าด้วยความเจ็บปวด
จนหลุดจากมือที่ผมซ่อนไว้ “ไม่ได้น้อม
เรามาคายกัน ก็ไปด้วยกัน กันจะแยกแกไป”
ระหว่างนั้นเสียงนกหวักและระฆังก็ร่วกันสนใน
เรือนจำ “บอกว่าทั้งนั้นไว้กัน กันจะสนใจ
ก็—บ—ว—แล้ว” เขาพูดซอกหัว
ลงเป็นระยะ เมื่อความจำเป็นเช่นนั้น ผมก็
วางเขาลงกยพิน แล้วพูดว่า “กันไปละนะ”
เขาไม่คอย แต่เสียชั้ชั้ช อยู่ในคอ คล้ายคน
โกลันใจ ผมผลจากเขาวิ่งแน่วไปโดย
ไม่คิดแก่ชีวิต ฟันแลยขึ้นแนวหนึ่ง ยาม
เห็นผม ลั่นกระสุนเปรี้ยงมาทันที เคะระบญ
กระสุนเข้กซาโยตรงผมไป ถ้ามีเช่นนั้นผมก็
คงไปสู่ที่ซอชยเช่นน้อม ผมวิ่งลี้กเขี้ยวผ่าน
โยสล่ เห็นองค์พระประธานหน้าโยสล่ ผม
เข้าไป กราบไหว้และ ขนยาน ขอให้ผมรอดไป

พ. ศ. ๒๔๗๕

นักโทษตลอดชีวิต

ผมจะขอในพุทธศาสนา เพื่อแผ่กุศลไปให้
มารดาและน้องสาว เกษะบุญพระรัตนตรัย
ช่วยผม จิ้งจอกพันหูกตาของพวกผู้คุม
และคำรเวยามไปไ้ อย่างหูกทวิทโดยกำบัง
หลังพระประธาน พอเขาไปกันหมดแล้ว
ผมก็ออกเคียวทางขุดเข้าผ้างจนมาถึงเพ็ชรบุรี
และกัรวนระถูกขุดขึ้นอีกครั้งหนึ่ง กัวยบุญ
คุณ ของคุณ ผมจะลืมมิไ้ในชีวิต” เมื่อจบ
ลงแล้ว เขาก็หันหลัง กัวยความเศร้าสลด
ถอนหายใจอย่างหนัก ๆ

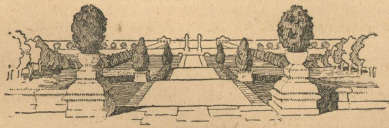
นารีส่งสารชายคนเสียหน้า น้าตาเธอ
แทบร่วงในระหว่างที่เขาล่า ระฆังของโรงพัก
คำรเวกั้ววนมา ๑๒ ครั้ง

เขาสะกั้วจากถ่วงค์แล้วพูดว่า “ผมลา
ละคริบ ก็กั้วแล้ว ผมจะไม่ลืมบุญคุณของคุณ
เลยในชีวิต”

“ค๊ะ” นารีคอบเขาอย่างอ่อนน้อมลงบ้าง
“ขอท่านจงเคียวทางไปโดยสวัสดิภาพ และ
สำเร็จความปรารถนาของท่านด้วย”

“คริบ” เขารับคำ และลุกขึ้นออกเคียว
แต่ต้องหันหน้ามาอีกครึ่งหนึ่ง และกล่าวว่า
“ผมยังไม่ทราบนามของคุณเลย”

“ฉน! นารี!” เธอขออกเขา
“นารี! นารีผู้มีคุณ!” เขาพ้มพ้ม
และเคียวทางลั้ไปในเงามืดของรั้วพระทง
ทองจันทร์โคจรเข้าแผ่เมฆ ฉากละคร
ของเราเกิดฉน

๑ ข่าวนั้ไทย สมัยใหม่ ไ้ขั้วชเรียน
เข้าวรรษา วิสาขะ นะเวียกนาม

ทั้งอ่านเขียน แกล้วคั้วถอง จั้ถองถาม
โดยหมายความว่า อะไรผู้ ไม่รู้เออ ๑
พระศรี นั้พนั้